

2 Koningen

2 Koningen 1

1. En Moab Dien David onder het geweld der Israëlieten door macht van wapenen gebracht had, 2 Sam. 8:2. Zie van dezen afval breder onder, 2 Kon. 3:4,5. viel van Israel af, na Achabs dood.
2. En Ahazia viel Te weten, wandelende op het dak van zijn huis, waarin een tralievenster was om de opperkamer licht te geven. door een tralie in zijn opperzaal, die te Samaria was, en werd krank. En hij zond boden, en zeide tot hen: Gaat heen, vraagt Baal-Zebub, den god van Ekron, Zie van deze stad, Joz. 15:45, en Joz. 19:43; Richt. 1:18. of ik van deze krankheid genezen zal. Hebreeuws, *leven zal*; alzo Num. 21:8,9.
3. Maar de Engel des HEEREN sprak tot Elia, den Thisbiet: Maak u op, ga op, den boden des konings van Samaria tegemoet, en spreek tot hen: Is het, omdat er geen God Te weten, die zo wijs zou mogen zijn dat Hij toekomstige dingen zou weten; zo goed dat Hij die den zijnen zou willen openbaren; zo machtig dat Hij hen in hun nood zou kunnen helpen. Versta dit naar het dwaas gevoelen en ongelovig hart des konings Ahazia. Alzo in het volgende. Of, is het niet daarom, dat gij dit gedaan hebt, omdat gij dwaselijk meent dat er geen God, enz. in Israel is, dat gijlieden heengaat, om Baal-Zebub, den god van Ekron, te vragen? Te weten, of hij van zijn krankheid opstaan zou; gelijk in 2 Kon. 1:2.
4. Daarom nu zegt de HEERE alzo: Gij zult niet afkomen van dat bed, waarop gij geklommen zijt, maar gij zult den dood sterven. Hebreeuws, *stervende sterven*. Alzo onder, 2 Kon. 1:6,16. En Elia ging weg.
5. Zo kwamen de boden weder tot hem; Namelijk, den koning Ahazia. en hij zeide tot hen: Wat is dit, Hij vraagt dit, omdat hij uit de haastigheid van hun wederkomst kon oordelen dat zij te Ekron bij den afgod niet geweest waren. *dat gij wederkomt?*
6. En zij zeiden tot hem: Een man kwam op, ons tegemoet, en zeide tot ons: Gaat heen, keert weder tot den koning die u gezonden heeft, en spreekt tot hem: Zo zegt de HEERE: Is het, Zie boven, 2 Kon. 1:3. omdat er geen God in Israel is, dat gij zendt, om Baal-Zebub, den god van Ekron, te vragen? Daarom zult gij van dat bed, waarop gij geklommen zijt, niet afkomen, maar gij zult den dood sterven.
7. En hij sprak tot hen: Hoedanig was de gestalte Hebreeuws, *het oordeel*. Welk woord hier van velen genomen wordt voor de hoedanigheid en gestaltenis der klederen; van anderen, voor den vorm of gedaante des lichaams. Uit het antwoord der boden in 2 Kon. 1:8 schijnt het dat de vraag te verstaan is van de gestalte en het fatsoen der kleding. Hetzelfde woord is Exod. 26:30 gebruikt van de gestalte, vorm en fatsoen des tabernakels; waarvoor het woord *voorbeeld* gesteld wordt, Exod. 25:40. Hetwelk Hand. 7:44 en Hebr. 8:5, met het Griekse woord *typus* uitgedrukt wordt. des mans, die u tegemoet opgekomen is, en deze woorden tot u gesproken heeft?
8. En zij zeiden tot hem: Hij was een man met een harig *kleet*, Hebreeuws, *een man heer des haars*; dat is, een man, die veel van haar aanhad. Zie van zulk een manier van spreken Gen. 14:13, en versta dit van des profeten opperste kleet van haar gemaakt. Hetwelk men houdt geweest te zijn de mantel, waarvan gesproken is 1 Kon. 19:19. Zie de aantekening, en vergelijk Zach. 13:4; Matth. 3:4. Anderen duiden dit op de langheid van het haar en den baard van den profeet. en met een lederen gordel

gegord om zijn lenden. Toen zeide hij: Het is Elia, de Thisbiet.

9. En hij zond tot hem een hoofdman van vijftig met zijn vijftigen. Die onder des hoofdmans gebied stonden. Deze alleen waren niet gezonden om den profeet met eerbieding te geleiden, maar met vijandschap te dwingen en gevangen te nemen, indien hij zou weigeren met hem te trekken. En als hij tot hem opkwam (want ziet, hij zat op de hoogte eens bergs), zo sprak hij tot hem: Gij man Gods! Zie Richt. 13:6. Zo heeft hij Elia genaamd, niet uit eerbieding, maar uit trotse wijze, bereid zijnde om tegen hem geweld te gebruiken. de koning zegt: Kom af.
10. Maar Elia antwoordde en sprak tot den hoofdman van vijftigen: Indien ik Het is zoveel alsof hij zeide: Met een trotse tong noemt gij mij een man Gods; maar ik bid God dat Hij dadelijk bewijze met het teken, hetwelk ik nu begeer, dat ik zodanig in der waarheid ben. dan een man Gods ben, zo dale vuur Te weten, dat God extraordinairlijk door zijn wonderbare kracht uit de lucht gezonden heeft. Vergelijk Num. 11:1, en zie de aantekening. van den hemel, en vertere u en uw vijftigen. Toen daalde vuur Te weten, dat God extraordinairlijk door zijn wonderbare kracht uit de lucht gezonden heeft. Vergelijk Num. 11:1, en zie de aantekening. van den hemel, en verteerde hem en zijn vijftigen.
11. En hij Namelijk, de koning. Hebreeuws, *hij keerde weder en zond*; dat is, hij zond wederom. Alzo 2 Kon. 1:13. Zie Num. 11:4. zond wederom tot hem een anderen hoofdman van vijftig met zijn vijftigen. Deze antwoordde Dat is, hij ving aan uit te spreken dat hij vanwege den koning den profeet Elia had aan te zeggen. Zie 1 Kon. 13:6. en sprak tot hem: Gij, man Gods! zo zegt de koning: Kom haastelijk af.
12. En Elia antwoordde en sprak tot hem: Ben ik een man Gods, zo dale

vuur van den hemel, en vertere u en uw vijftigen. Toen daalde vuur Gods van den hemel en verteerde hem en zijn vijftigen.

13. En wederom Hebreeuws, *hij keerde weder en zond*. Zie boven, 2 Kon. 1:11. zond hij een hoofdman van de derde vijftigen met zijn vijftigen. Zo ging de derde hoofdman van vijftigen op, en kwam en boog zich Hebreeuws, *kromde zich op zijn knieën*. op zijn knieen, voor Elia, en smeekte hem, en sprak tot hem: Gij, man Gods, laat toch mijn ziel en de ziel Dat is, leven, en alzo in het volgende. Zie Gen. 19:17. van uw knechten, Dat is, die u toegedaan zijn, om u te erkennen en eer te bewijzen als onzen heer. van deze vijftigen, dierbaar zijn Dat is, verschoon ons leven, dat het ons niet ontnomen worde, gelijk den twee voorgaanden vijftigen. in uw ogen!
14. Zie, het vuur is van den hemel gedaald, en heeft die twee eerste hoofdmannen van vijftigen met hun vijftigen verteerd; maar nu, laat mijn ziel dierbaar zijn in uw ogen!
15. Toen sprak Te weten, door inwendige aanspraak en ingeving, of door verschijning, die wel den profeet zichtbaar was maar niet den hoofdman. Alzo werd de engel des Heeren wel gezien van de ezelin van Bileam, maar in het begin niet van Bileam zelf; Num. 22:25,31. de Engel des HEEREN tot Elia: Ga af met hem; vrees niet voor zijn aangezicht. En hij stond op, en ging met hem af tot den koning.
16. En hij sprak tot hem: Zo zegt de HEERE: Daarom, dat gij boden gezonden hebt, om Baal-Zebub, den god van Ekron, te vragen (is het, Zie boven, 2 Kon. 1:3. omdat er geen God in Israel is, om Zijn woord te vragen?); daarom, van dat bed, waarop gij geklommen zijt, zult gij niet afkomen, maar gij zult den dood Hebreeuws, *stervende sterven*. sterven.

17. Alzo stierf hij, naar het woord des HEEREN, dat Elia gesproken had; en Joram Te weten, zijn broeder, de zoon van Achab; onder, 2 Kon. 3:1. werd koning in zijn plaats, in het tweede jaar van Joram Te weten, zijn broeder, de zoon van Achab; onder, 2 Kon. 3:1., den zoon van Josafat, den koning van Juda; want hij had geen zoon.
18. Het overige nu der zaken van Ahazia, die hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek Zie 1 Kon. 14:19. der kronieken der koningen van Israel?

2 Koningen 2

1. Het geschiedde nu, als de HEERE Elia met een onweder ten hemel opnemen zou, dat Elia met Elisa ging van Gilgal. Zie van deze plaats Deut. 11:30; Joz. 4:19, en Joz. 5:9.
2. En Elia zeide tot Elisa: Blijf toch hier, Dit beveelt hij om Elisa te beproeven, of om de wijze zijner opneming uit een heilige nederigheid te verbergen, zijnde hem niet geopenbaard dat Elisa daarbij moest wezen. want de HEERE heeft mij naar Beth-El gezonden. Maar Elisa zeide: *Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft ik zal* Hebreeuws, *zo ik u verlaten zal!* alzo 2 Kon. 1:4,6. u niet verlaten! Alzo gingen zij af naar Beth-El.
3. Toen gingen de zonen Zie 1 Kon. 20:35. der profeten, die te Beth-El waren, tot Elisa uit, en zeiden tot hem: Weet gij, Zij en Elisa hebben dit geweten zonder twijfel door Gods openbaring en den geest der profetie. dat de HEERE heden uw heer Namelijk, Elia, wiens discipel en dienaar Elisa was. van uw hoofd Hebreeuws, *van op, of, over uw hoofd;* dat is, van u. Alzo 2 Kon. 1:5. Zij spreken aldus, ziende op de wijze van het zitten in de hogescholen, waar de meester, of leraar, in een verheven plaats zittende, zijner discipelen hoofden aan zijn voeten heeft gehad, zulks dat hij van dezelve scheidende, als wegging

van hun hoofden. Vergelijk Deut. 33:3; onder, 2 Kon. 4:38; Hand. 22:3. wegnemen zal? En hij zeide: Ik weet het ook wel, zwijgt gij stil.

4. En Elia zeide tot hem: Elisa, blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar Jericho Een stad, gelegen in den stam van Benjamin, niet ver van de Jordaan. Zij werd toegenaamd de *Palmstad*; Deut. 34:3, zie de aantekening. gezonden. Maar hij zeide: *Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten!* Alzo kwamen zij te Jericho Een stad, gelegen in den stam van Benjamin, niet ver van de Jordaan. Zij werd toegenaamd de *Palmstad*; Deut. 34:3, zie de aantekening..
5. Toen traden de zonen der profeten, die te Jericho Hieruit blijkt dat de profeten in veel steden hun scholen gehad hebben, in welke jonge profeten en leraars tot bekering van het afvallige Israël opgekweekt werden. waren, naar Elisa toe, en zeiden tot hem: Weet gij, dat de HEERE heden uw heer van uw hoofd wegnemen zal? En hij zeide: Ik weet het ook wel, zwijgt gij stil.
6. En Elia zeide tot hem: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar de Jordaan gezonden. Maar hij zeide: *Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten!* En zij beiden gingen henen.
7. En vijftig mannen van de zonen der profeten gingen henen, en stonden Te weten, om waar te nemen wat den profeet Elia wedervaren zou. tegenover van verre; en die beiden stonden Te weten, om waar te nemen wat den profeet Elia wedervaren zou. aan de Jordaan.
8. Toen nam Elia zijn mantel, en wond *hem* samen, en sloeg het water, en het werd herwaarts en derwaarts verdeeld; en zij beiden gingen er door op het droge.
9. Het geschiedde nu, als zij overgekomen waren, dat Elia zeide

tot Elisa: Begeer wat ik u doen zal, eer ik van bij u weggenomen worde. En Elisa zeide: Dat toch twee delen Hebreeuws, *de mond van twee, in, of van uw geest op, of tot mij*; dat is, het deel van twee; hetwelk is twee delen. Het woord *mond* is voor het deel van enige zaak genomen, Deut. 21:17; Zach. 13:8. De zin is, alsof hij zeide: Dewijl gij, o mijn vader, veel kinderen, dat is jonge profeten, nalaat, die allen een deel uwer gaven zullen behoeven, zo is mijn bede dat ik twee delen heb; dat is, dat mijn deel nog eens zo groot zij als het hunne, zijnde gelijk uw eerstgeboren en voornaamste discipel, die in uw plaats opvolgen moet. Anderen nemen de dubbele portie ten aanzien en in vergelijking van Elia, zodat Elisa zou begeerd hebben nog eens zoveel van de profetische gaven als Elia daarvan had. Ook kan men de begeerte van Elisa eenvoudig aldus verstaan, dat hij begeerd heeft de tweeërlei profetische gaven, in welke Elia onder andere profeten zeer heeft uitgestoken, welke waren: I. het voorzeggen van toekomstige dingen; II. het doen van grote wonderwerken. Of hij verstaat het deel der profetie, hetwelk Elia had gehad, hetwelk tweevoudig, dat is zeer groot was geweest, ten aanzien van veel andere profeten. **van uw geest op mij zijn!**

10. En hij zeide: Gij hebt een harde zaak Hebreeuws, *gij hebt het hard gemaakt met bidden*. Hard wordt hier genoemd dat de mensen niet geven kunnen, maar God alleen geeft, en dat zeer zelden. **begeerd; indien** Dit wordt hem als een teken voorgesteld van hetgeen God, rakende zijne begeerte, doen zou, opdat hij hier intussen, naar de vervulling van het teken met vurige gebeden verlangen zou, en dat ontvangen hebbende, van nieuws in het beroep van zijn profetisch ambt gesterkt mocht worden. **gij mij zult zien,** Hebreeuws, *zult zien van bij u weggenomen worden*. als ik van bij u weggenomen worde, het zal u also geschieden; doch zo niet, het zal niet geschieden.
11. En het gebeurde, als zij voortgingen, gaande en sprekende, ziet, zo was er een vurige wagen

Geregeerd en bestuurd van de heilige engelen. Vergelijk onder, 2 Kon. 6:17. met vurige paarden, die tussen hen beiden scheiding maakten. Alzo voer Elia met een onweder ten hemel.

12. En Elisa zag het, en hij riep: Mijn vader, Zo noemt hij zijn meester uit liefde en eerbied, gelijk ter andere zijde de discipelen *zonen* hunner meesters genoemd worden. Zie 1 Kon. 20:35, en de aantekening daarop. **mijn vader, wagen Israels en zijn ruiters!** En hij zag hem niet meer; en hij vatte zijn klederen en scheurde ze Tot een teken van treurigheid, die hij maakte over de wegneming van zijn meester. Zie Gen. 37:29. **in twee stukken.** Hebreeuws, *scheuringen*.
13. Hij hief ook Elia's mantel op, die van hem afgevallen was, en keerde weder, en stond aan den oever van de Jordaan.
14. En hij nam den mantel van Elia, die van hem afgevallen was, en sloeg het water, en zeide: Waar is de **HEERE**, Te weten, die in een gelijke daad door Elia zijn kracht in het verdelen der wateren recht tevoren bewezen had. Zie boven, 2 Kon. 2:8. **de God van Elia? Ja, Dezelve?** En hij sloeg het water, en het werd herwaarts en derwaarts verdeeld, en Elisa ging er door.
15. Als nu de kinderen der profeten, die tegenover te Jericho waren, hem zagen, zo zeiden zij: De geest van Elia rust op Elisa; en zij kwamen hem tegemoet, en bogen Hem burgerlijke eer bewijzende, als een profeet, gekomen in Elia's plaats en rijkelijk met zijn profetische gaven voorzien. Zie Gen. 18:2. **zich voor hem neder ter aarde.**
16. En zij zeiden tot hem: Zie nu, er zijn bij uw knechten Dat is, bij ons, die bereid zijn u te dienen. **vijftig dappere Of, sterke.** Hebreeuws, *mannen, zonen der dapperheid, sterkte, of kloekheid*. Versta zulken, die bekwaam waren om deze reis en dit werk aan te nemen. **mannen; laat hen**

- toch heengaan, en uw heer zoeken, of niet misschien de Geest des HEEREN hem opgenomen, Zij meenden dat hij hun niet voor altijd, maar alleen voor zekere dagen ontnomen was. Vergelijk de aantekening op 1 Kon. 18:12. en op een der bergen, of in een der dalen hem geworpen heeft. Doch hij zeide: Zendt niet. Want hij wist voorzeker dat hij naar lijf en ziel tot God in den hemel opgenomen was.
17. Maar zij hielden bij hem aan tot schamens toe; Dit kan bekwamelijk verstaan worden van Elisa, omdat hij zolang moest gebeden worden, hoewel men het ook zou kunnen verstaan van de zonen der profeten, omdat zij zolang en veel moesten bidden. en hij zeide: Zendt. En zij zonden vijftig mannen, die drie dagen zochten, doch hem niet vonden.
18. Toen kwamen zij weder tot hem, daar hij te Jericho gebleven was; en hij zeide tot hen: Heb ik tot ulieden niet gezegd: Gaat niet?
19. En de mannen der stad zeiden tot Elisa: Zie toch, de woning dezer stad is goed, gelijk als mijn heer ziet; maar het water is kwaad, en het land onvruchtbaar. Dat is, het land laat de vruchten der aarde niet tot haar vollen wasdom en rijpheid komen; ja ook is het leven der mensen en der beesten, mitsgaders huns lijfs dracht en vrucht, schadelijk, waardoor het land van inwoners beroofd wordt. Waarop het Hebreeuwse woord ziet, betekenende beroven van kinderen, mensen, of wat den mens lief is.
20. En hij zeide: Brengt Hebreeuws, *neemt mij*; dat is, neemt en brengt mij. Zie Gen. 12:15. mij een nieuwe schaal, en legt er zout in. En zij brachten ze tot hem.
21. Toen ging hij uit tot de waterwel, en wierp het zout daarin, en zeide: Zo zegt de HEERE: Ik heb dit water gezond gemaakt, er zal geen dood

Aan mensen en beesten. noch onvruchtbaarheid Te weten, niet alleen aan mensen en beesten, maar ook aan het land en het gewas der aarde. Zie boven, 2 Kon. 2:19. meer van worden.

22. Alzo werd dat water gezond, tot op dezen dag, naar het woord van Elisa, dat hij gesproken had.
23. En hij ging van daar op naar Beth-El. Als hij nu den weg opging, zo kwamen kleine jongens uit de stad; die bespotten hem, Uit verachting niet alleen zijns persoons, omdat hij kaal was, maar ook zijns ambts, omdat hij een profeet des Heeren was en dienvolgens een gedurig bestraffer der afgoderij, die deze jongens van der jeugd af ingedronken hadden, en die daar binnen Behtel zo afgrijslijk gepleegd werd, dat de profeten deze stad *Bethaven*, dat is een huis der ijdelheid en goddeloosheid genoemd hebben, Hos. 4:15; Amos 5:5. en zeiden tot hem: Kaalkop, Hebreeuws, *kaal*; dat is, die kaal is. ga op, kaalkop, ga op!
24. En hij keerde zich achterom, en hij zag ze, en vloekte hen, Niet uit haat van hun personen, maar van de afgoderij, die zij zo zeer beminden, dat zij den waren God en zijn trouwe dienaren, van den tijd dat zij enig verstand gehad hadden, geleerd en gewend waren vijandelijk te haten. in den Naam des HEEREN. Dat is, door bevel en ingeving des Heeren; of met aanroeping zijns naams. *In den naam des Heeren iets doen*, is zulks te doen: I. door bevel, last en drijving Gods, Deut. 18:19; 2 Kron. 33:18; Joh. 5:43; II. met het vertrouwen op Gods hulp en de aanroeping zijns naams, Ps. 44:6, en Ps. 63:5; III. om Godswil, of ter oorzaak van hem, Matth. 18:5; ter ere Gods, Coloss. 3:17. Toen kwamen twee beren uit het woud, en verscheurden van dezelve twee en veertig kinderen.
25. En hij ging van daar naar den berg Karmel; Zie 1 Kon. 18:19. en van daar keerde hij weder naar Samaria.

2 Koningen 3

1. Joram nu, de zoon van Achab, werd koning over Israel te Samaria, in het achttiende Hetwelk het tweede jaar was van Ahazia's regering. Vergelijk hiermede boven, 2 Kon. 1:17, en de aantekening. jaar van Josafat, den koning van Juda, en hij regeerde twaalf jaren.
2. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN, doch niet gelijk zijn vader en gelijk zijn moeder; want hij deed dag opgerichte beeld van Baal weg, hetwelk zijn vader gemaakt had.
3. Evenwel hing hij de zonden Want hij diende de gouden kalven, die Jerobeam had laten maken; 1 Kon. 12:28,29, enz. van Jerobeam, den zoon van Nebat, aan, die Israel deed zondigen; hij week daarvan niet af.
4. Mesa nu, de koning der Moabieten, was een veehandelaar, Dat is, hij had groten handel en rijkdom in vee en beesten, waarvan hij schatting moest geven, van dien tijd af dat David hem onder zijn geweld gebracht had, 2 Sam. 8:12; nu, na de scheiding der tien stammen van den huize Juda, hebben de koningen Israëls dit gebied over de Moabieten aan zich getrokken, gelijk de koning van Juda ter andere zijde het gebied over de Edomieten behouden hebben, die onder Joram, den zoon van Josafat, zijn afvallig geworden, onder, 2 Kon. 8:20, gelijk de Moabieten van Israël onder Joram, den zoon van Achab, in 2 Kon. 3:5 en boven, 2 Kon. 1:1. en bracht op aan den koning van Israel honderd duizend lammeren, en honderd duizend rammen met de wol.
5. Maar het geschiedde, als Achab gestorven was, dat de koning der Moabieten van den koning Hebreeuws, tegen den koning Israëls overtrad; alzo in het volgende. Deze afval was geschied onder de regering zijns broeders Ahazia, na den dood zijns vaders Achab; boven, 2 Kon. 1:1. van Israel afviel.
6. Zo toog de koning Joram ter zelfder tijd uit Samaria, en monsterde gans Israel.
7. En hij ging heen, en zond tot Josafat, den koning van Juda, zeggende: De koning der Moabieten is van mij afgevallen, Die ik ben de wettelijk opvolger in het koninkrijk mijns vaders, en daarom zulk een afval mij moest aantrekken, hoewel hij hier tevoren geschied is. Zie boven, 2 Kon. 1:1. zult gij met mij trekken in den oorlog tegen de Moabieten? En hij zeide: Ik zal opkomen; zo zal ik zijn, Vergelijk 1 Kon. 22:4, en zie de aantekening. gelijk gij zijt, zo mijn volk als uw volk, zo mijn paarden als uw paarden.
8. En hij zeide: Namelijk, Josafat, die dit vroeg, omdat hij den koning van Edom wilde medenemen. Men kan het ook verstaan van Joram, als zich willende beraden met Josafat. Door welchen weg zullen wij optrekken? Hij dan zeide: Door den weg Te weten, om de Moabieten van achteren te bespringen. der woestijn van Edom.
9. Alzo toog de koning van Israel heen, en de koning van Juda, en de koning van Edom; Die te dezer tijd nog de stadhouder was des konings van Juda, 1 Kon. 22:48. Vergelijk hiermede de aantekening boven, 2 Kon. 3:4. Hij wordt hier een koning genoemd, omdat ij de plaats eens konings bewaarde; gelijk dit woord elders ook voor een gouverneur of regeerder genomen wordt. Zie Richt. 17:6. en als zij zeven dagreizen omgetogen waren, zo had het leger en het vee, dat hen navolgde, Hebreeuws, dat in, of aan hun voeten was. Zie Richt. 4:10. geen water.
10. Toen zeide de koning van Israel: Ach, dat de HEERE deze drie koningen geroepen heeft, om die in der Moabieten hand te geven!
11. En Josafat zeide: Is hier geen profeet des HEEREN, dat wij door hem den HEERE mochten vragen? Toen antwoordde een van de

knechten des konings van Israel, en zeide: Hier is Elisa, de zoon van Safat, die water Dat is, die Elia diende. Want dit is een van de diensten, die de knechten of dienaars hunnen heren plegen te doen. op Elia's handen goot.

12. En Josafat zeide: Des HEEREN woord Hij wil zeggen dat hij een trouw profeet des waren Gods was, en vervolgens vanwege den Heere hun goeden raad zou kunnen geven. is bij hem. Zo togen tot hem Namelijk, tot Elisa, denwelken men meent door Gods drijving het leger gevolgd en niet ver vandaar buiten het leger geweest te zijn. af de koning van Israel, en Josafat, en de koning van Edom.

13. Maar Elisa zeide tot den koning van Israel: Wat heb ik Hebreeuws, *wat mij en u is?* alzo 2 Sam. 16:10; Mark. 1:24; Luk. 4:34; Joh. 2:4. met u te doen? Ga heen tot de profeten uws vaders, Versta, tot de overige profeten Baäls, van het afgodische woud, en den kalveren Jerobeams. Van zodanigen zie 1 Kon. 18:19. en tot de profeten uwer moeder. Doch de koning van Israel zeide tot hem: Neen, Dat is, roer die dingen niet aan, of rep daar niet van. want de HEERE Hij wil zeggen dat de reden, om welke zij zijn raad verzochten, zeer gewichtig was, zijnde door den tegenwoordigen nood niet alleen zijn leven, maar ook der twee andere koningen in het uiterste gevaar gebracht. heeft deze drie koningen geroepen, om die in der Moabieten hand te geven.

14. En Elisa zeide: *Zo waarachtig als de HEERE der heirscharen leeft, voor Wiens* Dat is, dien ik dien. Zie Deut. 10:8. *aangezicht ik sta, zo ik niet* Dat is, zo ik zijn persoon om zijn godzaligheid en vromigheid wil, met toegenegenheid en eerbieding niet aanzag, enz. Zie Gen. 32:20. *het aangezicht van Josafat, den koning van Juda, opnam, ik zou u niet* Hebreeuws, *zo ik u zou aanschouwen, of, zo ik u zou aanzien!* aanschouwen, noch u aanzien!

15. Nu dan, brengt mij Hebreeuws, *neemt mij;* alzo boven, 2 Kon. 2:20. een **speelman.** Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk een, die op muzikale instrumenten speelt, als harp, cither, luit, enz. Zodanig spel schijnt de profeet begeerd te hebben, om zijn hart eensdeels te stillen over de ongeezindheid, die hij tegen den koning Joram had, anderdeels door lofzangen en gebeden, die men speelde, tot God op te heffen, en alzo zich te bereiden om hetgeen hem God openbaren zou in een welbereid hart te ontvangen. Vergelijk 1 Sam. 10:5. En het geschiedde, als de speelman op de snaren speelde, dat de hand des HEEREN Versta door deze de kracht van profeteren, om dezen koningen raad te geven en te voorzeggen wat er geschieden zou. Zulke krachten hadden de profeten niet ten allen tijde, maar als het den Heere beliefdie die hun te verlenen. Zie onder, 2 Kon. 4:27; Ezech. 1:3. Hoewel zij met vasten, zingen, bidden en lezen der Heilige Schrift zich bereiden moesten, om die te ontvangen; Dan. 2:17,18. op hem kwam. Hebreeuws, *was, of, werd.*

16. En hij zeide: Zo zegt de HEERE: **Maakt in dit dal vele grachten.** Hebreeuws, *grachten, grachten;* dat is, vele grachten, hier en daar. Zie van deze verdubbeling eens woords Gen. 14:10.

17. Want zo zegt de HEERE: Gijlieden zult geen wind zien, en gij zult geen regen zien; nochtans zal dit dal met water vervuld worden, zodat gij zult drinken, gij en uw vee, Zie Gen. 36:6. en uw beesten.

18. Daartoe is dat slecht Hebreeuws, *licht;* dat is, boven de weldaad die gij begeerd hebt, te weten overvloed van water, zal u de Heere nog geven dat gij niet begeerd hebt; victorie over uw vijanden. in de ogen des HEEREN, Hij zal ook de Moabieten in ulieder hand geven.

19. En gij Dat is niet alleen een bevel van hetgeen zij doen moesten, maar ook een belofte van hetgeen zij daarmede uitrichten zouden tot hun profijt en afbreuk der

vijanden. zult alle vaste steden, en alle uitgelezene steden slaan, en zult alle goede bomen Dat is, een speciaal bevel, uitgenomen van den gemenen regel, Deut. 20:19, of, deze regel is te verstaan alleen van de langdurige belegering van enige stad en niet van de haastige verwoesting van een land. vellen, en zult alle waterfonteinen stoppen; en alle goede stukken lands zult gij met stenen Dat is, door stenen daarop te werpen onvruchtbaar en onbruikbaar maken, zulks dat het door deze verwoesting daarmede zal zijn als met een mens, die van allen beschadigd en verlaten zijnde, treurt en kwijnt. verderven. Hebreeuws, *doen treuren, of weedoën.*

20. En het geschiedde des morgens, als men Zie 1 Kon. 18:29. het spijsoffer offert, dat er, ziet, water door den weg van Edom kwam, en het land met water vervuld werd.

21. Toen nu al de Moabieten hoorden, dat koningen opgetogen waren, om tegen hen te strijden, zo werden zij samen geroepen, van al degenen af, die den gordel Te weten, een krijgsgordel met het geweer, en dat voor hun eerste reis. Dat is, die nu eerst bekwaam bevonden werden om de wapenen te gebruiken en in den krijg te trekken. aangordden en daarboven, en zij stonden aan de landpale. Versta, van hun land, te weten om hun vijanden daaruit te houden.

22. En toen zij zich des morgens vroeg opmaakten, en de zon over dat water oprees, zagen de Moabieten dat water tegenover rood, Deze roodheid was veroorzaakt door de stralen der zon, die nu eerst begon zich den aardbodem te vertonen. gelijk bloed.

23. En zij zeiden: Dit is bloed; de koningen hebben voorzeker Hebreeuws, *verdervende zich verdorven;* dat is, zekerlijk of ganselijk verdorven, verdaan, of vernield. Het Hebreeuwse woord betekent

eigenlijk *verwoesten*, waarvan het woord *zwaard* bij de Hebreëen zijn benaming heeft, omdat het verwoesting maakt. De zin dan is dat zij zich door onderlinge moordrij verdaan en alzo het leger verwoest hebben. zich met het zwaard verdorven, en hebben de een de ander verslagen; nu dan aan den buit, gij Moabieten!

24. Maar als zij aan het leger van Israel kwamen, maakten zich de Israelieten op, en sloegen de Moabieten; en zij vloden van hun aangezicht; ja, zij kwamen Namelijk, de Israëlieten, die hun victorie vervolgende, de Moabieten tot in hun land verjaagd en daar ook verslagen en gedempt hebben. in *het land*, slaande ook de Moabieten.

25. De steden nu braken zij af, en een iegelijk wierp zijn steen op alle goede stukken lands, en zij vulden ze, en stopten alle waterfonteinen, en velden alle goede bomen, totdat zij in Kir-hareseth Een van de voornaamste en sterkste steden der Moabieten, hebbende een stenen muur, waarvan zij schijnt haar naam gekregen te hebben. Zie van dezelve ook Jes. 16:7. *alleen de stenen* Versta, den stenen muur der genoemde stad, denwelken de Israëlieten onverbroken gelaten hebbende, nadat zij alle andere steden afgebroken en het platteland afgelopen en verwoest hadden. daarvan lieten overblijven; en de slingeraars Dat is, met hun slingers en ander krijgsgereedschap bedreven zij zoveel geweld, dat de burgers hun stadsmuren niet beschermen konden en vele van dezelve verslagen werden. omsingelden en sloegen hen.

26. Doch als de koning der Moabieten zag, dat hem de strijd te sterk was, nam hij tot zich zevenhonderd mannen, die het zwaard Zie de betekenis dezer manier van spreken, Richt. 8:10. uittogen, om door te breken tegen Of, *tot*, of *door* het leger des konings.

den koning van Edom; maar zij konden niet.

27. Toen nam hij zijn Namelijk, de koning der Moabieten, die om de hulp zijns afgods Chamos in dezen nood te verkrijgen, zijn eerstgeboren zoon op den stadsmuur, in het aanzien van de belegeraars ten brandoffer heeft geofferd. Want door zodanige offerande meenden de afgodendienaars hun afgoden den allermeesten dienst en eer te bewijzen, zich ijdelijk wijsmakende dat zij hierin Abrahams navolgers waren. Anderen menen dat hij geofferd heeft niet zijn zoon, maar den zoon des konings van Edom, dien hij *gelijk zij zeggen* zou gevangen hebben in den uitval, als hij met zeventhonderd mannen poogde door het leger des konings van Edom door te breken; in 2 Kon. 3:26. Tot bewijs van dit gevoelen wordt voorgebracht Amos 2:1. Zie exempelen dergenen, die hun kinderen den afgoden geofferd hebben, Ps. 106:37; Ezech. 20:31, hetwelk God op lijfstraf verboden had, Lev. 20:2. **eerstgeboren zoon, die in zijn plaats koning zou worden, en offerde hem ten brandoffer op den muur. Daaruit** Te weten, omdat zij door deze harde belegering en onverzoenlijken oorlog den koning der Moabieten tot deze desperate en wrede daad gebracht hadden. **werd een zeer grote toorn in Israel; daarom trokken zij van hem af, en keerden weder in hun land.**

2 Koningen 4

1. Een vrouw nu uit de vrouwen van de zonen der profeten Zie 1 Kon. 20:35. riep tot Elisa, zeggende: Uw knecht, mijn man, is gestorven, en gij weet, dat uw knecht den HEERE was vrezende; nu is de schuldheer Dat is, dien ik schuldig ben van geleend geld, of gekocht goed, of anderszins. **gekomen, om mijn beide kinderen voor zich tot knechten** Dat is, tot lijfeigenen, te weten, opdat hij die als zulke, òf zelf gebruike, òf aan anderen verkope voor hetgeen ik hem schuldig ben en niet kan betalen. Zie van deze

soort der dienstbaarheid de wet Gods, Lev. 25:39. te nemen.

2. En Elisa zeide tot haar: Wat zal ik u doen? Geef mij te kennen, wat gij in het huis hebt. En zij zeide: Uw dienstmaagd heeft niet met al in het huis, dan een kruik Te weten, die vol olie was, of immers waar enige olie nog in was. **met olie.**
3. Toen zeide hij: Ga, eis voor u vaten van buiten, van al uw naburen ledige vaten; maak er niet weinig Zowel uit uw eigen huis als van anderen geleend, en tezamen bijeengebracht. **te hebben.**
4. Kom dan in, en sluit Te weten, opdat niemand u hinderlijk zij, noch in het werk, dat ik u beveel, noch in de aandacht, die gij daarover tot den HEERE hebben moet. **de deur voor u** Of, over, of, nevens u. **en voor u** Of, over, of, nevens u. **W zonen toe; daarna giet in** Te weten, olie uit uw kruik. **al die vaten, en zet weg, dat vol is.**
5. Zo ging zij van hem, en sloot de deur voor zich en voor haar zonen toe; die brachten haar de vaten toe, en zij goot in.
6. En het geschiedde, als die vaten vol waren, dat zij tot haar zoon zeide: Breng mij nog een vat aan; maar hij zeide tot haar: Er is geen vat meer. En de olie stond stil. Dat is, werd niet meer vermenigvuldigd, overmits de kruik, waaruit zij gegoten had, niet meer olie uitgaf.
7. Toen kwam zij, en gaf het den man Gods Namelijk, Elisa. Zie Richt. 13:6. **te kennen; en hij zeide: Ga heen, verkoop de olie, en betaal uw schuldheer; gij dan met uw zonen, leef bij het overige.** Te weten, van de olie, of van het geld, dat gij van de olie boven uw schuld gemaakt zult hebben.
8. Het geschiedde ook op een dag, als Elisa naar Sunem Zie 1 Kon. 1:3. doortrok, dat aldaar een grote vrouw Van afkomst, van naam en van

middelen. Zie Gen. 24, en Gen. 35, en de aantekeningen. Idem, vergelijk 1 Sam. 25:2 was, dewelke hem aanhield om brood Dat is, zijn maal bij haar te houden. Zie Gen. 31:54, alzo in het volgende. te eten. Voorts geschiedde het, zo dikwijls hij doortrok, week hij daarin, om brood Dat is, zijn maal bij haar te houden. Zie Gen. 31:54, alzo in het volgende. te eten.

9. En zij zeide tot haar man: Zie nu, ik heb gemerkt, dat deze man Gods heilig is, Zie Lev. 19:2. die bij ons altoos doortrekt.

10. Laat ons toch een kleine opperkamer Hebreeuws, *opperkamer des wands*; dat is, een kamertje, hetwelk met een wand afgeschut was. Het Hebreeuwse woord is gebruikt van stenen muren, boven, 2 Kon. 3:25, en van houten wanden, Lev. 1:15, waar van den wand des altaars gesproken wordt, die van hout gemaakt was, Exod. 27:1. Anders, *van, of met wanden. van een wand maken, en laat ons daar voor hem zetten een bed, en tafel, en stoel, en kandelaar; zo zal het geschieden, wanneer hij tot ons komt, dat hij daar inwijke.*

11. En het geschiedde op een dag, dat hij daar kwam; en hij week in die opperkamer, en legde zich daar neder.

12. Toen zeide hij tot zijn jongen Of, *knecht, of dienaar.* Het Hebreeuwse woord wordt niet alleen van jongelingen gezegd, maar ook van volwassen mannen. Zie Gen. 22:5 hoedanig een Gehazi schijnt geweest te zijn, uit hetgeen verhaald wordt onder, 2 Kon. 5:27. Gehazi: Roep deze Sunamietische. En als hij ze geroepen had, stond zij voor zijn aangezicht. Dat is, voor Elisa.

13. (Want hij had hem gezegd: Namelijk, zijn dienaar Gehazi. Zeg nu tot haar: Zie, gij zijt zorgvuldig voor ons geweest, met al deze zorgvuldigheid; Het woord betekent zodanige zorg, die met

vrees en bevinding verenigd is, waardoor men bezorgd is iets noodzakelijks na te laten, of naar behoren niet te verrichten. Vergelijk Luk. 10:40,41. wat is er voor u te doen? Is er iets om voor u te spreken tot den koning, of tot den krijgsoverste? En zij had gezegd: Ik woon Dat is, ik heb vrede en vriendschap met het volk, waaronder ik woon, zulks dat ik met niemand iets uitstaande heb, uit welke oorzaak ik den koning of zijn krijgsoverste zou behoeven lastig te vallen. in het midden mijns volks.

14. Toen had hij gezegd: Namelijk Elisa tot zijn dienaar Gehazi, als hij zijn heer Elisa het antwoord der vrouw aangediend had. Wat is er dan voor haar te doen? En Gehazi had gezegd: Zij heeft toch geen zoon, en haar man is oud.

15. Daarom had hij gezegd: Namelijk Elisa tot zijn dienaar Gehazi. Roep haar. En als hij ze geroepen had, stond zij in de deur. Te weten, van des profeten kamertje. Vergelijk dit met 2 Kon. 4:12 waarop het gepast moet worden, na het verhaal der tusschenrede, begrepen in 2 Kon. 4:13,14,15.)

16. En hij zeide: Op dezen Dat is, op dezen tijd des jaars; alzo in 2 Kon. 4:17. Zie deze zelfde woorden Gen. 18:14. gezetten tijd, omtrent Zie Gen. 18:10. dezen tijd des levens zult gij een zoon omhelzen. En zij zeide: Neen, mijn heer, gij, man Gods, lieg Dat is, geef mij niet de belofte van enig goed, waarvan de vervulling niet zou volgen. tegen uw dienstmaagd niet.

17. En de vrouw werd zwanger, en baarde een zoon op dien gezette tijd, omtrent den tijd des levens, dien Elisa tot haar gesproken had.

18. Toen nu het kind groot werd, geschiedde het op een dag, dat het uitging tot zijn vader, tot de maaiers.

19. En het zeide tot zijn vader: Mijn hoofd, Zo geeft het kind te kennen de pijn, die het in zijn hoofd gevoelde. mijn hoofd!

- Hij dan zeide Te weten, de vader. tot een jongen: Draag hem tot zijn moeder.
20. En hij droeg hem, en bracht hem tot zijn moeder. En hij zat op haar knieën tot aan den middag toe; toen stierf hij.
21. En zij ging op, en legde hem Te weten, naar de opperkamer, die zij voor Elisa had laten maken. Zie boven, 2 Kon. 4:10. op het bed van den man Gods; daarna sloot zij voor hem Zie boven, 2 Kon. 4:4. toe, Te weten, de deur. en ging uit.
22. En zij riep om haar man, en zeide: Dat is, liet hem aanzeggen. Zend mij toch een van de jongens, en een van de ezinnen, dat ik tot den man Gods lope, en wederkomen.
23. En hij zeide: Waarom gaat gij heden tot hem? Het is geen nieuwe maan, Dit zegt hij, omdat de vromen, die nog in Israël overgebleven waren, de nieuwe maanden, sabbaten en andere vierdagen besteedden in godsdienstige werken, en tot dien einde de profeten des Heeren verzochten, die vergadering hielden tot bewaring van de rechte leer en den zuiveren godsdienst. noch sabbat. En zij zeide: Het zal wel zijn. Hebreeuws, *vrede*. Zie Gen. 37:14. Zij wil zeggen dat alle dingen wel zouden wezen, dewijl zij tot een goed einde deze reis deed; ondertussen verzwijgt zij voor haar man den dood haars zoons, zowel om hem niet plotseling te bedroeven, alsook opdat haar reis niet zou belet worden.
24. Toen zadelde zij de ezelin, en zeide tot haar jongen: Drijf, en ga voort; houd mij niet op Dat is, wil om mijns gemaks wil de reis niet verachten of vertragen. voort te rijden, tenzij dan dat ik het u zegge.
25. Alzo toog zij heen, en kwam tot den man Gods, tot den berg Karmel. Zie 1 Kon. 18:19. En het geschiedde, als de man Gods haar van tegenover zag, dat hij tot Gehazi, zijn jongen zeide: Zie, daar is de Sunamietische.
26. Nu loop toch haar tegemoet, en zeg tot haar: Is het wel met u? Hebreeuws, *hebt gij vrede? heeft uw man vrede?* enz. Zie Gen. 29:6. Is het wel met uw man? Is het wel met uw kind? En zij zeide: Het is wel.
27. Toen zij nu tot den man Gods op den berg kwam, vatte zij Dit deed zij niet alleen uit ootmoedige eerbieding, maar ook uit ijverige genegenheid om wat van Elisa te verzoeken, begerende dat hij zich niet verroeren zou uit zijn plaats, eer dat hij haar gehoord zou hebben. Vergelijk Matth. 28:9. zijn voeten. Maar Gehazi trad toe, om haar af te stoten. Te weten, opdat zij zijn heer niet moeilijk zou vallen. Vergelijk Mark. 10:13. Doch de man Gods zeide: Laat ze geworden; want haar ziel is in haar Hebreeuws, *is haar bitter*; dat is, met enige droefheid, die haar zeer ter harte gaat, bevangen. *Bitterheid* wordt voor droefenis en kwelling des harten genomen; Gen. 26:35; Ruth 1:20; 1 Sam. 1:10, en 1 Sam. 22:2; Job 3:20, en Job 7:11, en Job 9:18; Spreuk. 14:10. bitterlijk bedroefd, en de HEERE heeft het voor mij verborgen, en mij niet verkondigd.
28. En zij zeide: Heb ik een zoon Zij wil zeggen dat zij dien van Elisa niet begeerd had maar dat hij vanzelf haar dien beloofd had, en daarom nu met zijn gebeden behoorde te maken dat zij hem wederkrijgen mocht. van mijn heer begeerd? Zeide ik niet: Bedrieg mij niet? Anders, *zeg mij geen geluk toe*.
29. En hij zeide tot Gehazi: Gord uw lenden, Te weten, om de reis, die hem hier belast wordt, te vaardiger af te doen, waartoe de langheid der klederen, die de mannen droegen, hinderlijk was. Vergelijk 1 Kon. 18:46; 2 Kon. 9:1; Jer. 1:17. en neem mijn staf in uw hand, en ga henen; zo gij iemand vindt, groet hem niet; Hebreeuws, *zegen hem niet*. Zie Gen. 31:55. Het is een manier van spreken, te kennen gevende dat hij zijn reis moest bespoedigen en in dezelve geen voorvallende verachtering aannemen, maar van zich afweren. Vergelijk

Luk. 10:4. en zo u iemand groet, antwoord hem niet; en leg mijn staf Tot een teken van het wonderwerk, dat God doen zal. Alzo heeft God gewrocht door den staf van Mozes, Exod. 14:16; door de mantel van Elisa, 2kon. 2:8; door de zweetdoeken en gordel van Paulus, Hand. 19:12. Hetwelk kwam alleen van de kracht Gods, waarvan deze dingen maar middelen en tekenen waren, als het God beliefd daardoor te werken. op het aangezicht van den jongen.

30. Doch de moeder van den jongen zeide: *Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet Hebreeuws, zo ik u verlate!* verlaten! Hij stond dan op, en volgde haar na.

31. Gehazi nu was voor hun aangezicht doorgestaan; en hij legde den staf op het aangezicht van den jongen; doch er was geen stem, Dat is, geen teken des levens. De reden was, omdat Elisa zijn gebed tot God nog neit gedaan had, zonder hetwelk de oplegging des stafs vruchteloos was. Nu had hij zijn gebed niet gedaan, omdat hij door het ernstig aanhouden der moeder vanzins geworden was, zelf tot het kind te gaan en daar zijn gebed tot den Heere uit te storten, hetwelk hij anders in zijn eigen huis gedaan zou hebben. **noch opmerking.** Dat is, gehoor, of toeluistering. Zo keerde hij weder hem tegemoet, en bracht hem boodschap, zeggende: De jongen is niet ontwaakt. Te weten, van den slaap des doods. Vergelijk Jes. 26:19; Dan. 12:2.

32. En toen Elisa in het huis kwam, Te weten, der Sunamietische vrouw. ziet, zo was de jongen dood, zijnde gelegd op zijn bed. Te weten, van den man Gods, boven, 2 Kon. 4:21, welk bed was op de kamer, die de Sunamietische voor den profeet in haar huis had laten maken, boven, 2 Kon. 4:10.

33. Zo ging hij in, Versta, in de kamer, waarin hij somtijds was geherbergd geweest en waar het dode lichaam op het bed lag. en sloot de deur voor hen beiden toe,

Namelijk, voor hem en voor het kind. en bad tot den HEERE.

34. En hij klom op, Te weten, op het bed, waar het dode kind op lag, alzo in 2 Kon. 4:35. en legde zich Zie gelijk exepelen 1 Kon. 17:21; Hand. 20:10. neder op het kind, en leggende zijn mond op deszelfs mond, en zijn ogen op zijn ogen, en zijn handen op zijn handen, breidde zich over hem uit. En het vlees des kinds werd warm.

35. Daarna kwam hij weder, en wandelde in het huis eens herwaarts, en eens derwaarts, en klom *weder* op, De mirakelen worden volmaakt tweezins: I. straks en op staanden voet, als 1 Kon. 18:37,38; Joh. 11:43,44, en onder, 2 Kon. 4:41, enz.; II. somtijds allengskens, gelijk hier, 1 Kon. 18:44,45; Mark. 8:24,25. en breidde zich over hem uit; en de jongen niesde tot zevenmaal toe; daarna deed de jongen zijn ogen open.

36. En hij riep Gehazi, en zeide: Roep deze Sunamietische. En hij riep ze, en zij kwam tot hem; en hij zeide: Neem uw zoon op.

37. Zo kwam zij, en viel Om hem met burgerlijke eerbieding te bedanken voor de weldaad, die God door zijn dienst aan haar bewezen had. voor zijn voeten, en boog zich ter aarde, en zij nam haar zoon op, en ging uit.

38. Als nu Elisa weder te Gilgal Zie boven, 2 Kon. 2:1. kwam, zo was er honger in dat land, en de zonen der profeten zaten Te weten, als discipel voor zijn voeten, om van hem als van hun meester en leraar onderwezen te worden. Zie boven, 2 Kon. 2:3. voor zijn aangezicht; en hij zeide tot zijn jongen: Zet den groten Of, *schik, of maak den groten pot toe.* pot aan, en zied moes voor de zonen der profeten.

39. Toen ging er een uit in het veld, om moeskruiden te lezen, en hij

vond een wilden wijnstok, Hebreeuws, *wijnstok des velds*; dat is, die in het veld, of in het wild wast; alzo terstond, *kolokwinten des velds*; dat is, wilde kolokwinten; gewoonlijk genoemd *kouwoerden over zee*, of *kwintappels*. en las daarvan, zijn kleed vol wilde kolokwinten, Welks ranken men schrijft den ranken des wijnstoks niet ongelijk te zijn. Het kan wezen dat zij bij dezen wilden wijnstok opgelopen en met deszelfs ranken en bladeren vermengd zijn geweest, gelijk de wilde kouwoerden plegen te doen; of dat de namen van *wilden wijnstok* en *wilde kolokwinten* vermits de gelijkheid der bladeren en ranken verwisseld zijn. en kwam, en sneed ze in den moespot; want zij kenden ze niet. Namelijk, dat zijne vrucht zo bitter en schadelijk was.

40. Daarna schepten Hebreeuws, *goten zij uit*; dat is, schepten op en goten in, te weten, in de vaten waaruit zij eten zouden. **zij voor de mannen** Namelijk, de zonen der profeten. **op om te eten**; en het geschiedde, als zij aten van dat moes, dat zij riepen en zeiden: **Man Gods, de dood** Dat is, een spijs, waaraan men den dood zou kunnen eten. Vergelijk Exod. 10:17. **is in den pot!** En zij konden Te weten, om de grote bitterheid wil. **het niet eten.**

41. Maar hij zeide: **Brengt dan meel**; Hebreeuws, *neemt*; dat is, neemt en brengt. Zie Gen. 12:15. en hij wierp het in den pot; en hij zeide: **Schep voor het volk op, dat zij eten.** Toen was er niets kwaads Hebreeuws, *geen kwaad ding*. Dit had het meel niet weggenomen, maar de kracht Gods, waarvan het meel alleen een teken en middel was. **in den pot.**

42. En er kwam een man van Baal-Salisa, en bracht den man Gods broden der eerstelingen, twintig gerstebroden, en groene aren in haar hulzen; Of, in hun huisjes; versta, dat zij in hun kaf nog staken, niet uitgedorst zijnde. Anders, *in zijn kleed*. en hij zeide:

Geef aan het volk, Dat is, den zonen der profeten. **dat zij eten.**

43. Doch zijn dienaar zeide: **Wat zou ik** Hebreeuws, *voor hun aangezicht zetten*. Hij acht de broden weinig, vergelijkende de veelheid des volks, die honderd in getal waren, bij de kleinheid der broden, van welke een man *zo men houdt* gemakkelijk twintig dragen kon. Vergelijk Joh. 6:9. **dat aan honderd mannen voorzetten?** En hij zeide: **Geef aan het volk, dat zij eten**; want alzo zegt de HEERE: **Men zal eten en overhouden.**

44. Zo zette hij het hun voor, en zij aten, en zij hielden over, naar het woord des HEEREN.

2 Koningen 5

1. Naaman nu, de krijgsoverste van den koning van Syrie, was een groot man Dat is, van groot vermogen, uit oorzaak van zijn goede deugden en grote daden. Vergelijk Exod. 11:3. **voor het aangezicht zijns heren**, Namelijk, van den koning van Syrië. Alzo onder, 2 Kon. 5:4,18. en van hoog aanzien; Hebreeuws, *verheven van aangezicht*; dat is, zeer groot geacht en gezien bij allen. Anders, *aangenaam*; naar een manier van spreken, van welke zie Gen. 32:30. want door hem had de HEERE den Syriërs verlossing Te weten, in krijgsnooden en algemene gevaren des lands, door zijn wijzen raad en mannelijke daden. gegeven; zo was deze man een strijdbaar held, *doch* melaats.

2. En er waren Of, *de Syriërs waren uitgetogen bij benden* Het Hebreeuwse woord betekent hopen en vergaderingen van krijgslieden, die in het land tot roven en plunderen uitvallen. Alzo 1 Sam. 30:8, onder, 2 Kon. 13:21, en 2 Kon. 24:2.. **benden** Het Hebreeuwse woord betekent hopen en vergaderingen van krijgslieden, die in het land tot roven en plunderen uitvallen. Alzo 1 Sam. 30:8, onder, 2 Kon. 13:21, en 2 Kon. 24:2. **uit Syrie getogen**, en hadden een kleine jonge dochter uit het land van Israel gevankelijk gebracht, die in den

dienst Hebreeuws, voor het aangezicht der huisvrouw van Naäman dat is, die Naämans huisvrouw diende. Alzo, voor iemands aangezicht staan, is hem dienen. Zie Deut. 1:38; 1 Kon. 1:2. Anders, die voor het aangezicht der huisvrouw van Naäman was; dat is, in haar tegenwoordigheid. der huisvrouw van Naaman was.

3. Deze zeide tot haar vrouw: Och, of mijn heer ware voor het aangezicht van den profeet, die te Samaria is, dan zou hij hem van zijn melaatsheid ontledigen. Sommigen menen dat dit ziet op de afzondering van de melaatsen en hunne vergadering tot het volk, wanneer zij genezen waren. Zie Num. 12:14. Alzo onder, 2 Kon. 5:6,7,11. Hebreeuws, *verzamelen*. Welke manier van spreken, *iemand van zijn melaatsheid verzamelen*, zoveel is als *de melaatsheid van iemand verzamelen*; dat is, wegnemen; omdat hetgeen, hetwelk men verzamelt, weggenomen wordt van de plaats, vanwaar men het verzamelt. Zie Ps. 26:9.
4. Toen gin Te weten, tot den koning, zijn heer. g hij Namelijk, Naäman de Syriër, als men hem de woorden der Israëlietische dochter aangezegd had. in Te weten, tot den koning, zijn heer. en gaf het zijn heer te kennen, zeggende: Zo en zo heeft de jonge dochter gesproken, die uit het land van Israel is.
5. Toen zeide de koning van Syrie: Ga heen, kom, en ik zal een brief aan den koning van Israel zenden. En hij ging heen, en nam Te weten, tot een vrijwillig geschenk om den profeet daarmede te vereren. Zie 1 Kon. 14:3. in zijn hand Dat is, met hem. Vergelijk 1 Sam. 9:8; 2 Sam. 8:10; 1 Kon. 14:3; onder, 2 Kon. 8:8. tien talenten Zie van een talent Exod. 25:39. zilvers, en zes duizend *sikkelen* gouds, Zie van de waarde eens gemenen gouden sikkels Gen. 24:22; Num. 7:14. en tien wisselklederen. Zie Gen. 45:22.
6. En hij bracht den brief tot den koning van Israel, zeggende: Zo wanneer nu deze brief tot u zal

gekomen zijn, zie, ik heb mijn knecht Naaman tot u gezonden, dat gij hem ontledigt van zijn melaatsheid.

7. En het geschiedde, als de koning van Israel den brief gelezen had, dat hij zijn klederen scheurde, en zeide: Ben ik dan God, om te doden en levend te maken, dat deze tot mij zendt, om een man van zijn melaatsheid te ontledigen? Want voorwaar, merkt toch, en ziet, dat hij oorzaak tegen mij zoekt. Te weten, om mij oorlog aan te doen indien ik dezen Naäman niet genees, want hij weet wel dat dit in mijn vermogen niet is.
8. Maar het geschiedde, als Elisa, de man Gods, gehoord had, dat de koning van Israel zijn klederen gescheurd had, dat hij tot den koning zond, om te zeggen: Waarom hebt gij Hij wil zeggen dat hij om deze oorzaak zijn klederen niet behoorde gescheurd, maar wel den Heere door hem raad gevraagd te hebben. Vergelijk boven, 2 Kon. 1:6,16. uw klederen gescheurd? Laat hem nu tot mij komen, zo zal hij weten, dat er een profeet in Israel is.
9. Alzo kwam Naaman met zijn paarden en met zijn wagen, Of, *zijn wagenen*. Want het getal van één wordt met dit woord in zulks een zaak dikwijls voor het getal van velen genomen, gelijk Gen. 50:9; 1 Kon. 1:5, en 1 Kon. 10:26; Jes. 37:24. en stond voor de deur van het huis van Elisa.
10. Toen zond Elisa tot hem een bode, zeggende: Ga heen en was u zevenmaal Noch de Jordaan noch de zeventvoudige wassing hadden het vermogen om de melaatsheid te genezen, maar alleen de kracht Gods, die daardoor wilde werken. in de Jordaan, en uw vlees zal u wederkomen, Te weten, dat door de melaatsheid u afgenomen en afgeteerd is. en gij zult rein zijn. Hebreeuws, *word rein*; dat is, gij zult zekerlijk rein worden. Alzo 2 Kon. 5:13.

11. Maar Naaman werd zeer toornig, en toog weg, en zeide: Zie, ik zeide Anders, ik zeide: Tot mij zal hij zekerlijk uitkomen, enz. bij mijzelven: Hij zal zekerlijk Hebreeuws, uitkomende uitkomen. uitkomen, en staan, en den Naam des HEEREN, Zijns Gods, aanroepen, en zijn hand over de plaats strijken, Hebreeuws, bewegen. en den melaatse Dat is, mij van mijn melaatsheid genezen. Anders, het melaatse; dat is, de melaatsheid wegnemen. Zie boven, 2 Kon. 5:3. ontledigen.

12. Zijn niet Abana Anders genaamd Amana, en bij de historieschrijvers Adonis. en Farpar, In de historiën genaamd Orontes. de rivieren van Damaskus, beter dan alle wateren van Israel; zou ik Hij meende dat de kracht des wates hem zou kunnen genezen, daar het maar een teken en middel was van de beloofde genezing. mij in die niet kunnen wassen en rein worden? Zo wendde hij zich, en toog weg met grimmigheid.

13. Toen traden zijn knechten toe, en spraken tot hem, en zeiden: Mijn vader, Dit is een benaming van eerbied, liefde en vreze, die de onderzaten plegen hun oversten te geven, wanneer deze zich als vaders met de daad vertonen. Vergelijk de aantekening Gen. 41:43. zo die profeet tot u een grote zaak Dat is, u wat zwaars geboden had. gesproken had, zoudt gij ze niet gedaan hebben? Hoeveel te meer, naardien hij tot u gezegd heeft: Was u, en gij zult rein zijn?

14. Zo klom hij af, en doopte zich in de Jordaan zevenmaal, naar het woord van den man Gods; en zijn vlees kwam weder, gelijk het vlees van een kleinen jongen; en hij werd rein.

15. Toen keerde hij weder tot den man Gods, hij en zijn ganse heir, Hebreeuws, zijn ganse leger. Versta hierdoor al degenen, die hij met zich in deze reis genomen had, en die in menigte als een

heirleger waren. en kwam, en stond voor zijn aangezicht en zeide: Zie, nu weet ik, dat er geen God is op de ganse aarde, dan in Israel! Nu dan, neem toch een zegen Dat is, geschenk. Zie Gen. 33:11. van uw knecht.

16. Maar hij zeide: Zo waarachtig als de HEERE leeft, voor Wiens Dat is, denwelken ik dien. Zie Deut. 10:8. aangezicht ik sta, indien Versta daarop, de Heere straffe mij. Want in het eedzweren hebben de Hebreën gemeenlijk de straf verzwegen. Zie Gen. 14:23. ik het neme! En hij hield bij hem aan, opdat hij het nam, doch hij weigerde het.

17. En Naaman zeide: Zo niet; Dat is, indien gij mijne giften niet wilt ontvangen, gun mij slechts een andere bede, die ik u nu ga voorstellen. Zie een gelijke manier van spreken 2 Sam. 13:26. laat toch uw knecht Dat is, mij die u dienst schuldig ben. gegeven Hij verzoekt van den profeet twee dingen: I. van des lands aarde met zich in Syrië te voeren, om daarvan een altaar te maken, waarop hij den Heere offerande doen zou; II. dat het hem vergeven zou worden, als hij in het huis van de afgod Rimmon zijnen heer ten dienste wezen zou. Waarmede hij wel toont een goed voornemen om den waren God te dienen, maar niet naar wetenschap, menende dat de ene aarde heiliger was dan de andere, en dat men God ergens elders offeranden mocht doen dan in Jeruzalem, en biddende om vergiffenis van hetgeen hij doen zou met kwetsing zijner eigen conscientie en ergernis van anderen. worden een last aarde van een juk muildieren; Dat is, zoveel als twee muilen tevens dragen kunnen. want uw knecht Dat is, mij die u dienst schuldig ben. zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, maar den HEERE.

18. In deze zaak vergeve de HEERE uw knecht: wanneer mijn heer Te weten, de koning van Syrië alzo boven, 2 Kon. 5:1,4. in het huis van Rimmon De naam

van een afgod, dien de Syriërs dienden. zal gaan, om zich daar neder te buigen, Te weten, met aanbidding. en hij op mijn hand leunen zal en ik mij in het huis van Rimmon De naam van een afgod, dien de Syriërs dienden. nederbuigen Niet om den afgod te aanbidden, of enige godsdienstige eer te bewijzen, maar om zijn koning te dienen, die op zijn hand leunde, wanneer hij zich voor zijn afgod nederboog; waarom ook Naäman genoodzaakt werd zich te buigen. zal; als ik mij *alzo nederbuigen* Niet om den afgod te aanbidden, of enige godsdienstige eer te bewijzen, maar om zijn koning te dienen, die op zijn hand leunde, wanneer hij zich voor zijn afgod nederboog; waarom ook Naäman genoodzaakt werd zich te buigen. zal in het huis van Rimmon De naam van een afgod, dien de Syriërs dienden., de HEERE vergeve toch Zo verstond hij dan wel dat de nederbuiging voor de afgoden, ofschoon dien ter ere niets gedaan wordt, zonder zonde niet kan geschieden. uw knecht in deze zaak.

19. En hij zeide tot hem: Ga in vrede.

De profeet, zonder hiermede te antwoorden op zijn verzoek of hem hetzelfde toe te staan, wenst hem alleen den zegen des Heeren. 2 Kon. 5:18 kan ook aldus bekwamelijk naar Hebreeuwsen tekst worden overgezet: *In deze zaak vergeve de HEERE uw knecht; wanneer mijn heer in het huis Rimmons is ingegaan om zich daar neder te buigen, en hij zich op mijn hand geleund heeft, en ik mij in het huis Rimmons heb nedergebogen; als ik mij alzo heb nedergebogen in het huis Rimmons, de HEERE vergeve toch uw knecht in deze zaak;* sprekende alzo niet van het toekomstige, maar van het verledene, waarvan hij vergiffenis begeert. Zie een gelijk antwoord 1 Sam. 1:17. En hij ging van hem een kleine streek lands. Zie Gen. 35:16.

20. Gehazi nu, de jongen van Elisa, den man Gods, zeide: Te weten, bij zichzelf, gelijk boven, 2 Kon. 5:11, en Gen. 20:11. Zie, mijn heer heeft Naaman,

dien Syrier belet, dat men uit zijn hand niet genomen heeft, wat hij gebracht had; maar *zo waarachtig als de HEERE leeft*, ik zal hem nalopen, en zal wat van hem nemen!

21. Zo volgde Gehazi Naaman achterna. En toen Naaman zag, dat hij hem naliep, viel hij Dat is, trad metterhaast daarvan. Vergelijk Gen. 24:64; idem Joh. 15:18, en Richt. 1:14. van den wagen af, hem tegemoet, en hij zeide: Is het wel? Hebreeuws, *is het vrede?* Zie boven, 2 Kon. 4:26, en zo in het volgende.

22. En hij zeide: Het is wel; mijn heer heeft mij gezonden, om te zeggen: Zie, nu straks zijn tot mij twee jongelingen uit de zonen der profeten, van het gebergte van Efraim gekomen; geef hun toch een talent zilvers en twee wisselklederen.

23. En Naaman zeide: Belieft het u, neem twee talenten. En hij hield aan bij hem, en bond twee talenten zilvers in twee buidels, met twee wisselklederen, en hij legde ze op twee van zijn jongens, die ze voor zijn aangezicht droegen.

24. Als hij nu op de hoogte Een hoogte of heuvel, gelegen niet ver van Samaria, waar Elisa nu woonde. kwam, nam hij ze van hun hand, en bestelde ze *Of, legde ze weg, of gaf ze te bewaren.* in een huis; en hij liet de mannen gaan, en zij togen heen.

25. Daarna kwam hij in, en stond voor zijn heer. En Elisa zeide tot hem: Van waar, Gehazi? En hij zeide: Uw knecht is noch herwaarts noch derwaarts gegaan.

26. Maar hij zeide tot hem: Ging niet Hij wil zeggen: Heeft mij de Heere in den geest niet te kennen gegeven en in een gezicht vertoond waard gij zijt gegaan, wat gij gesproken en gedaan en ontvangen hebt, als

of ik zelf in persoon daarbij geweest ware en alles met mijne ogen gezien had? mijn hart mede, als die man zich omkeerde van op zijn wagen u tegemoet? Was het tijd, om dat zilver te nemen, en om klederen te nemen, en olijfbomen, Dat is, met welk zilver gij voorgenomen hebt deze dingen te kopen. en wijngaarden, en schapen, en runderen, en knechten, en dienstmaagden?

27. Daarom zal u de melaatsheid Dat is, de melaatsheid, die Naäman gehad heeft, zal op u en uw kinderen komen, tot een exempel der rechtvaardige straf Gods over gierigheid, simonie en leugentaal. van Naaman aankleven, en uw zaad in eeuwigheid! Toen ging hij uit van voor zijn aangezicht, melaats, *wit* als de sneeuw. Dat is, van melaatsheid zo wit als sneeuw. Zie Num. 12:10.

2 Koningen 6

1. En de kinderen der profeten zeiden tot Elisa: Zie nu, de plaats, waar wij wonen Of, *zitten*; te weten, als leerjongens, om van u als onzen leermeester onderwezen te worden. Zie boven, 2 Kon. 2:3, en 2 Kon. 4:38, en hier in 2 Kon. 6:2. voor uw aangezicht, is voor ons te eng.
2. Laat ons toch tot aan de Jordaan gaan, en elk van daar een timmerhout Versta, om daarvan balken of iets anders te maken. halen Hebreeuws, *nemen*; dat is, nemen en brengen; hetwelk is halen. Zie Gen. 12:15., dat wij ons daar een plaats maken, om er te wonen. En hij zeide: Gaat heen.
3. En er zeide een: Het believe u toch te gaan met uw knechten. En hij zeide: Ik zal gaan.
4. Zo ging hij met hen. Als zij nu aan de Jordaan gekomen waren, hieuwen zij hout af.
5. En het geschiedde, als een het timmerhout velde, dat het ijzer

Versta, de bijl, die van ijzer gemaakt was. Of, het ijzer der bijl, hetwelk van den steel in het water viel. in het water viel; en hij riep, en zeide: Ach, mijn heer, want het was geleend.

6. En de man Gods zeide: Waar is het gevallen? En toen hij hem Te weten, zijn discipel, dien dat ijzer ontvallen was. de plaats gewezen had, sneed hij een hout af, Namelijk, Elisa. en wierp het daarhenen, en deed Anders, *toen zwom het ijzer*. het ijzer boven zwemmen.
7. En hij zeide: Neem het tot u op. Toen stak hij zijn hand uit, en nam het,
8. En de koning van Syrie voerde krijg tegen Israel, en beraadslaagde zich met zijn knechten, zeggende: Mijn legering zal zijn in de plaats Hier zijn twee woorden: *Peloni, Almoni*, die de Hebreëen gebruiken als zij zekeren persoon of iemands plaats betekenen, dien zij met name niet noemen of willen uitdrukken, en van ons met den letter N in gelijke gevallen plegen aangewezen te worden. Zie Ruth 4:1; 1 Sam. 21:2. van zulk een.
9. Maar de man Gods zond henen tot den koning van Israel, zeggende: Wacht u, dat gij door die plaats niet trekt, want de Syriërs zijn daarhenen Of, *zijn aldaar loerende, of, afgekomen om lagen te leggen*, en te loeren op het volk, dat zou mogen uitkomen. afgekomen.
10. Daarom zond Te weten, om te vernemen of het zo was, gelijk de profeet hem gewaarschuwd had, en dat zo bevindende, op zijn hoede en voorbaat te wezen. de koning van Israel henen aan die plaats, waarvan hem de man Gods gezegd en hem gewaarschuwd had, en wachtte Dat is, hij was daar op zijn hoede om alle schade af te keren. zich aldaar, niet eenmaal, Dat is, menigmaal, tot verscheidene malen. noch tweemaal.
11. Toen werd het hart des konings van Syrie onstuimig Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk *de onstuimigheid*

der zee, als zij door winden en stormen beroerd wordt. Bij deze wordt alhier vergeleken de ongezindheid en ontsteltenis, die in het hart des konings van Syrië geweest is. over dezen handel; en hij riep zijn knechten, en zeide tot hen: Zult gij mij dan niet te kennen geven, wie van de onzen zij voor den koning van Israel?

12. En een van zijn knechten zeide: Neen, *De zin is, dat het zo niet was, gelijk de koning vermoedde.* mijn heer koning! Maar Elisa, de profeet, die in Israel is, geeft den koning van Israel te kennen de woorden, die gij in uw binnenste slaapkamer spreekt.

13. En hij zeide: Gaat heen, en ziet, waar hij is, dat ik zende en hem halen late. En hem werd te kennen gegeven, zeggende: Zie, hij is te Dothan. *Een stad, gelegen in den stam van Manasse, niet ver van Sichem en Samaria. Zie Gen. 37:17.*

14. Toen zond hij daarhenen paarden, en wagenen, en een zwaar heir; *Dat is, menigen in getal en groot van macht. Vergelijk 1 Kon. 3:9, en 1 Kon. 10:2, en zie Gen. 50:9.* welke des nachts kwamen, en omsingelden de stad.

15. En de dienaar van den man Gods stond zeer vroeg op, *Hebreeuws, maakte zich vroeg op om op te staan.* en ging uit; en ziet, een heir omringde de stad met paarden en wagenen. Toen zeide zijn jongen tot hem: Ach, mijn heer, hoe zullen wij doen.

16. En hij zeide: Vrees niet; want die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn.

17. En Elisa bad, en zeide: HEERE, open toch *Dat is, geef hem met zijn lichamelijke ogen te aanschouwen de uiterlijke gedaanten, waarin uw hemelse heirkrachten verschenen zijn, om met de geestelijke te begrijpen uw grote macht en de tegenwoordige hulp, die Gij voor ons bereid hebt.* zijn ogen, dat hij zie! En de

HEERE opende de ogen van den jongen, dat hij zag; en ziet, de berg was vol vurige paarden *Hebreeuws, paarden en wagens des vuurs.* Versta hierdoor een grote menigte van engelen, die van God tot bescherming van den profeet gezonden waren. Vergelijk boven, 2 Kon. 2:11. en wagenen rondom Elisa.

18. Als zij nu *Namelijk, de Syriërs.* tot hem afkwamen, bad Elisa tot den HEERE, en zeide: Sla toch dit volk met verblindheden. *Versta zodanige blindheid niet, waardoor zij gans niet zagen, maar waardoor zij niet recht konden onderscheiden, noch kennen hetgeen zij zagen. Vergelijk Gen. 19:11, en zie de aantekening.* En Hij sloeg hen met verblindheden, naar het woord van Elisa.

19. Toen zeide Elisa tot hen: Dit is de weg niet, *Versta dit ten aanzien van de uitkomst der zaken. Want op dezen weg en in deze stad Dothan hebben zij den profeet niet gevonden, maar door den weg, in welken hij hen leidde, en in de stad Samaria, toen hij hen daarin gebracht had, en zij van hun blindheid genezen waren.* en dit is de stad niet; volgt mij na, en ik zal u leiden tot den man, dien gij zoekt; en hij leidde hen naar Samaria.

20. En het geschiedde, als zij te Samaria gekomen waren, dat Elisa zeide: HEERE, open de ogen van dezen, dat zij zien! En de HEERE opende hun ogen, dat zij zagen; en ziet, zij waren in het midden van Samaria.

21. En de koning van Israel zeide tot Elisa, als hij hen zag: Zal ik hen slaan? Zal ik hen slaan, mijn vader? *Vergelijk boven, 2 Kon. 2:12.*

22. Doch hij zeide: Gij zult hen niet slaan; zoudt gij *De zin is, naardien het niet betaamt dat men allen, die in den oorlog gevangen zijn, doden zal, dat het den koning Joram, nog veel minder betaamde dezen te doden, die hij in den oorlog niet gevangen*

had. ook slaan, die gij met uw zwaard en met uw boog gevangen hadt? Zet hun brood en water Dat is, spijs en drank. Vergelijk Ezra 10:6. voor, dat zij eten en drinken, en tot hun heer trekken.

23. En hij bereidde hun een groten maaltijd, dat zij aten en dronken; daarna liet hij hen gaan, en zij trokken tot hun heer. Zo kwamen de benden der Syriërs niet De zin is, dat de Syriërs in dien tijd niet meer met benden van rovende en plunderende krijgslieden in het land Israëls uitvielen, maar wel openbaren oorlog daartegen voerden; gelijk blijkt uit 2 Kon. 6:24. meer in het land van Israel.

24. En het geschiedde daarna, dat Benhadad, de koning van Syrie, zijn gehele leger verzamelde, en optoog, en Samaria belegerde.

25. En er werd grote honger in Samaria; want ziet, zij belegerden ze, totdat een ezelskop voor tachtig zilverlingen Dat is, twintig rijksdaalders. Zie Gen. 20:16. was verkocht, en een vierendeel van een kab Een korenmaat, houdende zoveel als in vier en twintig gewone hoeneierschalen kon gaan. Het vierde deel derzelve van natte waren werd genoemd *log*; van welke maat zie Lev. 14:10. duivenmest Sommigen verstaan hierdoor de granen, die de duiven in haar krop uit het veld vergaderd hadden; anderen het ingewand derzelve; enigen ook enkel duivenmest, welke de Samaritanen in deze belegering zouden gebruikt hebben voor hout om daarmede vuur te stoken, hebbende daarvan veel voorraad in de stad om anders het land en de hoven daarmede te mesten; mogelijk hebben zij het ook gegeten. *Josefus* meent dat deze mest den belegerden inplaats van zout is geweest; in het negende boek der Joodse oudheden, hoofdstuk 2. voor vijf zilverlingen Dat is, twintig rijksdaalders. Zie Gen. 20:16..

26. En het geschiedde, als de koning op den muur voorbijging, dat een

vrouw tot hem riep, zeggende: Help mij, heer koning!

27. En hij zeide: De HEERE Dat is, dewijl de Heere, die alleen alle mensen helpen kan, u niet helpt, zo weet ik niet hoe of waarmede ik u zou kunnen helpen. Anders, *de Heere helpe u niet*; als de woorden van een goddeloos en toornig mens. Vergelijk 2 Kon. 6:31. Het kan ook aldus vertaald worden: *Niet. De Heere helpe u*; dat is, spreekt zo niet, enz. helpt u niet; waarvan zou ik u helpen? Van den dorsvloer Dat is, met u koren te leveren uit den dorsvloer, of u te voorzien van wijn en olie uit de pers? of van den wijnpers?

28. Verder zeide de koning tot haar: Wat is u? En zij zeide: Deze vrouw heeft tot mij gezegd: Geef uw zoon, dat wij hem heden eten, en morgen zullen wij mijn zoon eten.

29. Zo hebben wij mijn zoon gezoden, en hebben hem gegeten; maar als ik des anderen daags tot haar zeide: Geef uw zoon, dat wij hem eten, zo heeft zij haar zoon verstoken.

30. En het geschiedde, als de koning de woorden dezer vrouw gehoord had, dat hij zijn klederen scheurde, Tot een teken kwanswijs van droefenis, die hij uit het verhaal der vrouw gekregen had, maar de rechte oorzaak was zijn bittere en felle toornigheid, waarmede zijn gemoed tegen den profeet Elisa ontstoken was. Zie het volgende. also hij op den muur voortging; en het volk De zin is dat het volk, als de koning zijn opperkleed gescheurd had, gemerkt heeft dat hij aan zijn naakte lijf een zak of ruwig kleding aanhad, en dat mogelijk om boete te doen en zich alzo met God te verzoenen, blijvende nochtans een huichelaar en zonder bekering. Vergelijk 1 Kon. 21:27; Jes. 58:5. zag, dat, ziet, een zak van binnen over zijn vlees was.

31. En hij zeide: Zo doe mij God, Zie van deze manier van zweren 1 Kon. 19:2. en doe zo daartoe, indien Hij was vergramd op Elisa, omdat hij den vijand van de stad niet

afkeerde, gelijk hij tevoren gedaan had, boven, 2 Kon. 6:18, of omdat hij den honger niet wegnam, naar het exempel van Elia, 1 Kon. 17:1, en 1 Kon. 18:42. Het schijnt ook onder uit 2 Kon. 6:33, dat de profeet hem de goddelijke hulp toegezegd had, welke nog niet verschenen zijnde, hij mocht denken van hem bedrogen te zijn. **het hoofd van Elisa, den zoon van Safat, heden op hem zal blijven staan!**

32. (Elisa nu zat in zijn huis, en de oudsten Men houdt dezen geweest te zijn, òf enigen van de voornaamsten des volks, die bij Elisa gekomen waren om bij hem troost te halen, òf enige profeten of zonen der profeten en godvrezenden onder het volk, die de voorgangers waren der gelovigen in Israël, nog overgebleven. Zij worden de *oudsten* genoemd, niet omdat zij allen oud van jaren geweest zijn, maar alle oud in gaven des verstands, in waardigheid huns werks en in vromigheid des levens, hoewel enigen jong van jaren. **zaten bij hem.** In dezen zwaren en benauwden tijd bezig zijnde met leren, vermanen, troosten en bidden voor Gods volk en het gemenebest.) **En hij zond een man** Wie deze geweest is, zie onder, 2 Kon. 7:2. **van voor zijn aangezicht; maar eer de bode tot hem gekomen was, had hij gezegd tot de oudsten** Men houdt dezen geweest te zijn, òf enigen van de voornaamsten des volks, die bij Elisa gekomen waren om bij hem troost te halen, òf enige profeten of zonen der profeten en godvrezenden onder het volk, die de voorgangers waren der gelovigen in Israël, nog overgebleven. Zij worden de *oudsten* genoemd, niet omdat zij allen oud van jaren geweest zijn, maar alle oud in gaven des verstands, in waardigheid huns werks en in vromigheid des levens, hoewel enigen jong van jaren.: **Hebt gijlieden gezien,** Te weten, in een profetisch gezicht, hetwelk de Heere mij nu vertoond heeft. Van een gelijk gezicht, zie boven, 2 Kon. 5:26. **hoe die zoon des moordenaars** Namelijk van Achab, door wiens toedoen de bewilliging Naboth en de profeten des Heeren vermoord waren, 1 Kon. 18:4, en 1 Kon. 21:9.

gezonden heeft, om mijn hoofd af te nemen? Ziet toe, als die bode komt, **sluit de deur toe, en dringt hem** Dat is, houdt hem, namelijk den bode, met kracht buiten het huis, opdat hij niet inkome en mij verhindere het woord te spreken, dat de HEERE mij bevolen heeft te spreken. **uit met de deur; is niet** Dat is, volgt hem de koning Joram, die hem gezonden heeft, niet straks op de hielen? Hij wil zeggen, zekerlijk ja. Zie Gen. 13:9. **het geruis** Zie dergelijke manier van spreken 1 Kon. 14:6. **der voeten van zijn heer achter hem?**

33. Als hij nog met hen sprak, Te weten, met de oudsten. **ziet, zo kwam de bode tot hem af; en hij zeide:** Te weten, de bode, in den naam en uit last des konings. Anderen menen dat de koning zelf dit zou gesproken hebben, zijnde vóór den bode tot des profeten huis gekomen, overmits hij zich gehaast zou hebben om den bode voor te komen en den dood des profets, waarvan hij berouw had, te verhinderen. **Zie, dat kwaad** Versta, den kindermoord, veroorzaakt door den honger. **is van den HEERE; wat zou ik** Woorden van een goddeloos en ongelovig mens, die de beloften der goddelijke hulp, verkondigd door den profeet Elisa, smadelijk verwerpt. **verder op den HEERE wachten?**

2 Koningen 7

1. Toen zeide Elisa: Te weten, tot de oudsten, die bij hem verzameld waren, tot den bode, die van den koning gezonden was, en tot den koning zelf, die straks na zijn bode volgde. Zie 2 Kon. 6:32,33 en onder, 2 Kon. 7:17,18. **Hoort het woord des HEEREN; zo zegt de HEERE: Morgen omtrent dezen tijd zal een maat meelbloem** Bij de Hebreëen genaamd *seah*. Zie van deze maat Gen. 18:6. **verkocht worden voor een sikkel,** De gemene zilveren sikkel, waarvan hier gesproken wordt, deed ruim of een weinig meer dan het vierde deel eens rijksdaalders. Zie Gen. 23:15. **en twee maten gerst voor een sikkel,** De gemene zilveren sikkel, waarvan hier

gesproken wordt, deed ruim of een weinig meer dan het vierde deel eens rijksdaalders. Zie Gen. 23:15. in de poort van Samaria.

2. Maar een hoofdman, Deze meent men geweest te zijn de man, die van den koning uitgezonden was om den profeet het hoofd af te slaan; boven, 2 Kon. 6:32. op wiens hand de koning leunde, Naar de gewoonte der koningen en grote prinses. Zie boven, 2 Kon. 5:18. antwoordde den man Gods, en zeide: Zie, zo de HEERE vensteren Te weten, om daardoor meel of koren met groten overvloed als een regen uit te storten. Zie van het Hebreeuwse woord Gen. 7:11. in den hemel maakte, zou die zaak Hij loochent aldus sterkelijk dat het mogelijk was. Zie Gen. 18:17. kunnen geschieden? En hij zeide: Zie, gij zult het met uw ogen zien, doch daarvan niet eten.
3. Er waren nu vier melaatse mannen voor de deur der poort; De melaatsen moesten in het leger en in de steden niet wonen, maar daarbuiten, afgezonderd van het gezelschap der mensen, Lev. 13:46. Dezen nu waren genaderd, tot aan de poort der stad gevluht zijnde om het leger der Syriërs, dat voor dezelve lag. die zeiden, de een tot den ander: Wat blijven wij hier, totdat wij sterven?
4. Indien wij zeggen: Dat is, denken, of voornemen bij onszelfen in de stad te gaan. Zie Gen. 20:11. Laat ons in de stad komen, zo is de honger in de stad, en wij zullen daar sterven, en indien wij hier blijven, wij zullen ook sterven; nu dan, komt, en laat ons in het leger der Syriërs vallen; indien zij ons laten leven, wij zullen leven; en indien zij ons doden, wij zullen maar sterven.
5. En zij stonden op in de schemering, Het Hebreeuwse woord betekent den tijd des morgens, of des avonds, als het is tussen licht en donker. Hier wordt het voor de avondschemering genomen, gelijk af te nemen is uit 2 Kon. 7:9, evenals de Syriërs

weggevloden waren, 2 Kon. 7:7. Alzo Spreuk. 7:9. Voor de morgenschemering is het genomen Ps. 119:147. Zie ook 1 Sam. 30:17. om in het leger der Syriërs te komen. Toen zij aan het uiterste Versta het voorste einde des legers, dat naast de plaats, waar de melaatsen aankwamen, gelegen was. Alzo onder, 2 Kon. 7:8. van het leger der Syriërs kwamen, ziet, toen was er niemand.

6. Want de HEERE had het heir der Syriërs doen horen een geluid van wagenen, Hetwelk was, òf in hun oren, alleen, òf ook in de lucht van God door zijn heilige engelen gemaakt. en een geluid van paarden, het geluid ener grote heirkraft; zodat zij zeiden de een tot den ander: Hebreeuws, *de man tot zijn broeder*. Zie, de koning van Israel heeft tegen ons gehoord de koningen der Hethieten, Door deze worden verstaan niet de Hethieten, afkomstig van Heth, Gen. 10:15, die lang vóór dezen uitgeroeid waren, maar *gelijk sommigen menen* de koningen der eilanden *Cyprus, Creta*, enz. en de koningen der Egyptenaren, om tegen ons te komen.
7. Derhalve hadden zij zich opgemaakt, en waren in de schemering Te weten, recht, eer de melaatsen aan het leger gekomen waren. Zie boven, 2 Kon. 7:5. gevlooden, en hadden hun tenten gelaten, en hun paarden, en hun ezelen, het leger gelijk als het was; Te weten, toen zij nog daarin waren voor hun vlucht, die hun zo onvoorziens en met zulke verschrikking overkomen is, dat zij, nergens naar omziende, alles gelaten hebben zo het was, om slechts hun leven daarvan te brengen. Vergelijk 2 Kon. 7:5 met onder, 2 Kon. 7:10. en waren gevlooden om huns levens wil. Hebreeuws, *ziel*. Zie Gen. 19:17.
8. Als nu deze melaatsen aan het uiterste des legers kwamen, zo gingen zij in een tent, en aten en dronken, en namen van daar zilver,

en goud, en klederen, en gingen henen, en verborgen het; daarna keerden zij weder, en kwamen in een andere tent, namen van daar ook, en gingen henen, en verborgen het.

9. Toen zeiden zij, de een tot den ander: *Hebreeuws, de man tot zijn naaste, of metgezel.* Vergelijk boven, de aantekening 2 Kon. 7:6. Wij doen niet recht; deze dag is een dag van goede boodschap, en wij zwijgen stil. Indien wij vertoeven tot den lichten morgen, zo zal ons de ongerechtigheid Dat is, de straf der zonde. Want de zonde wordt ons gezegd te vinden, niet alleen als wij in dezelve bevonden en achterhaald, maar ook daarom gestraft worden. Zie Num. 32:23, en de aantekening daarop. vinden; daarom nu, komt, laat ons gaan, en *dit* aan het huis des konings boodschappen.

10. Zo kwamen zij, en riepen tot den poortier *Anders, tot de portiers.* der stad, en boodschapten hun, *Namelijk, den portier en dengenen, die met hem aan de poort de wacht hielden.* zeggende: Wij zijn gekomen tot het leger der Syriërs, en ziet, niemand was daar, noch eens menschen stem; maar paarden aangebonden, en ezels aangebonden, en tenten, gelijk als zij waren.

11. En hij riep *Te weten de stadspoorier, die de voorwacht had.* de poortiers; *Te weten zijn metgezellen, die met hem de wacht aan de poort hielden; of de portiers van het huis des konings.* *Anders, de portiers riepen uit.* en zij deden de boodschap binnen in het huis des konings.

12. En de koning stond op in den nacht, en zeide tot zijn knechten: Dat is, raadsheren en voornaamste officieren. Zie Gen. 20:8. Ik zal u nu te kennen geven, wat de Syriërs ons gedaan hebben; zij weten, dat wij hongurig zijn;

daarom zijn zij uit het leger gegaan, om zich in het veld te versteken, zeggende: Als zij uit de stad gegaan zullen zijn, dan zullen wij hen levend grijpen, en wij zullen in de stad komen.

13. Toen antwoordde een van zijn knechten, en zeide: Dat men toch neme vijf van de overige paarden, die hierbinnen Dat is, in deze stad. overgebleven zijn (zie, zij zijn Hij wil zeggen dat deze paarden niet meer te achten waren dan de belegerde Israëlieten, die toch moeten sterven, gelijk de anderen, die alrede gestorven zijn, zo er geen ontzet komt. als de gehele menigte der Israëlieten, die hierbinnen Dat is, in deze stad. overgebleven zijn; zie, zij zijn Hij wil zeggen dat deze paarden niet meer te achten waren dan de belegerde Israëlieten, die toch moeten sterven, gelijk de anderen, die alrede gestorven zijn, zo er geen ontzet komt. als de gehele menigte der Israëlieten, die vergaan zijn), laat ons die zenden, en zien.

14. Zij namen dan twee wagenpaarden. *Hebreeuws, twee wagens van paarden;* dat is, twee paarden van wagens. Versta, die men aan den wagen placht te spannen. *Anders, twee ruiters te paard;* te weten, denwelken de koning bevolen had het leger der Syriërs te bezichtigen en te vernemen hoe het daarmede gelegen was. En de koning zond het leger der Syriërs achterna, zeggende: Gaat henen, en ziet.

15. En zij volgden hen na tot de Jordaan toe; en ziet, de ganse weg was vol van klederen en gereedschap, *Of, vaten.* die de Syriërs in hun verhaasten Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk een verhaasting, die met vrees voor het aanstaande gevaar verenigd is. Vergelijk 2 Sam. 4:4; Ps. 48:6. weggeworpen hadden. De boden nu keerden weder, en boodschapten het den koning.

16. Toen ging het volk uit, en beroofde het leger der Syriers; en een maat meelbloem werd *verkocht* voor een sikkel, en twee maten gerst voor een sikkel, naar het woord des HEEREN.

17. De koning nu had den hoofdman, op wiens hand Zie boven, 2 Kon. 7:2. hij leunde, over die poort Door welke men ging naar het leger der Syriërs. gesteld; en het volk Te weten, dat met grote menigte en in haast ten dele uit de stad zocht te wezen, zeer begering naar de spijs en den buit, die in het leger en daar buiten met overvloed te bekomen waren, ten dele inkwam, geladen met spijs, drank, klederen, wapens, enz., en medebrengeende veel beesten. vertrad hem in de poort, dat hij stierf, gelijk de man Gods gesproken had, die het sprak, als de koning tot hem afgekomen was.

18. Want het was geschied, gelijk de man Gods gesproken had tot den koning, zeggende: Morgen Zie boven, 2 Kon. 7:1. omtrent dezen tijd zullen twee maten gerst voor een sikkel, en een maat meelbloem voor een sikkel *verkocht* worden, in de poort van Samaria.

19. En die hoofdman had den man Gods geantwoord en gezegd: Zie, zo de HEERE vensteren Zie boven, 2 Kon. 7:2. in den hemel maakte, zou het ook Of, zou ook zulk een zaak geschieden kunnen? naar dit woord geschieden kunnen? En hij had gezegd: Namelijk, de profeet Elisa. Zie, gij zult het met uw ogen zien, doch daarvan niet eten.

20. Even also geschiedde hem, want het volk vertrad hem in de poort, dat hij stierf.

en ga heen, gij en uw huisgezin, Hebreeuws, *huis*. Zie Gen. 7:1. en verkeer als vreemdeling, waar gij verkeren kunt; want de HEERE heeft een honger Dat is, heeft naar zijn gerechtigheid een duren tijd over het land gezonden, als zijn dienaar en scherprechter om zijne straffen uit te voeren. Zie mede Ps. 105:16. Zo wordt ook God gezegd andere plagen te roepen, even alsof zij levende en redelijke schepselen waren, bekwaam om te verstaan en gewillig om te gehoorzamen; Jer. 25:29; Hagg. 1:11. geroepen, die ook in het land zeven jaren komen zal.

2. En de vrouw had zich opgemaakt, en had gedaan naar het woord van den man Gods; want zij was gegaan met haar huisgezin, en had als vreemdeling verkeer in het land der Filistijnen, zeven jaren.

3. En het geschiedde met het einde der zeven jaren, dat de vrouw uit het land der Filistijnen wederkeerde; en zij ging uit, dat zij tot den koning riep, Dat is, ernstiglijk en met aanhouding verzocht, om haar huis en land, dat enigen in haar afwezen bezeten hadden weder te krijgen. Vergelijk 2 Kon. 8:6. om haar huis en om haar akker.

4. De koning nu sprak tot Gehazi, Het schijnt dat dit geschied is vóór de historie van Naäman den Syriër en de melaatsheid van Gehazi, waarvan men zien kan boven, 2 Kon. 5, omdat niemand lichtelijk sprak met de melaatsen, die van het gezelschap der mensen door Gods wet afgezonderd waren, Lev. 13:46. Anderen menen dat deze wet de samenwoning alleen verbood, en niet de aanspraak, die de Israëlieten zowel, boven, 2 Kon. 7:10, als de heidenen, boven, 2 Kon. 5:4,5, toegelaten hebben. den jongen van den man Gods, zeggende: Vertel mij toch al de grote dingen, Dat is, mirakelen en wonderwerken, die deze afgodische koning niet uit waar geloof, maar uit ijdele nieuwsgierigheid zocht te horen. die Elisa gedaan heeft.

2 Koningen 8

1. Elisa nu had gesproken tot die vrouw, welker zoon hij levend gemaakt had, zeggende: Maak u op,

5. En het geschiedde, als hij den koning vertelde, hoe hij een dode had levend gemaakt, ziet, zo riep de vrouw, welker zoon hij levend gemaakt had, tot den koning, om haar huis en om haar akker. Toen zeide Gehazi: Mijn heer koning! Dit is de vrouw, en dit is haar zoon, dien Elisa heeft levend gemaakt.
6. En de koning ondervraagde Te weten, of haar zoon door Elisa van den dood opgewekt was geweest. de vrouw, en zij vertelde het hem. Toen gaf de koning haar een kamerling, Zie Gen. 37:36. zeggende: Doe *haar* wederhebben alles, wat het hare was, daartoe alle inkomsten des akkers, van den dag af, dat zij het land verlaten heeft, tot nu toe.
7. Daarna kwam Elisa te Damaskus, Zie Gen. 14:15. als Benhadad, de koning van Syrie, krank was; en men boodschapte hem, zeggende: De man Gods is herwaarts gekomen.
8. Toen zeide de koning tot Hazael: Neem een geschenk Zie 1 Kon. 14:3. in uw hand, Dat is, met u. Zie boven, 2 Kon. 5:5. Alzo in 2 Kon. 8:9. en ga den man Gods tegemoet; en vraag door hem den HEERE, zeggende: Zal ik van deze krankheid genezen? Hebreeuws, leven. Alzo Num. 21:8, en Joz. 5:8, en onder, 2 Kon. 8:9,10,14; Joh. 4:50.
9. Zo ging Hazael hem tegemoet, en nam een geschenk in zijn hand, te weten, alle goed Dat is, allerlei. van Damaskus, een last van veertig kemelen; en hij kwam, en stond voor zijn aangezicht, en zeide: Uw zoon Benhadad, Dat is, die u eert als zijn vader. Alzo heeft de koning Joram dezen profeet zijn vader genoemd, boven, 2 Kon. 6:21. de koning van Syrie, heeft mij tot u gezonden, om te zeggen: Zal ik van deze krankheid genezen?
10. En Elisa zeide tot hem: Ga, zeg, gij zult Hebreeuws, gij zult levende niet leven. Anders aldus: Zeg hem, gij zult levende leven. Verstaande dit spottenderwijze gesproken. Vergelijk 1 Kon. 22:15. De woorden worden ook vertaald aldus: Gij zoudt kunnen zekerlijk genezen. En de zin is dan dat de ziekte van Benhadad wel uit haar natuur niet was ter dood, alzo dat hij daarvan zou hebben kunnen opstaan, maar dat hij evenwel sterven zou door een andere manier, eer de ziekte een einde zou nemen. Zie onder, 2 Kon. 8:15. ganselijk niet genezen; want de HEERE heeft mij getoond, dat hij den dood Hebreeuws, stervende sterven. sterven zal.
11. En hij hield Te weten, de profeet, die zijn ogen op Hazael geslagen hebbende, dezelve zolang op hem hield, totdat hij zich schaamde langer op hem te zien of totdat Hazael beschaamd werd zolang bezien te worden. Anderen verstaan dit aldus, dat de profeet zijn aangezicht niet op Hazael maar op iets anders vastgehouden heeft, zijnde in de aanmerking der wreedheid, die Hazael tegen Israël bedrijven zou, totdat hem, ofschoon hij zich poogde in te houden, daarover de tranen ontgaan zijn. Naar de andere overzetting nemen het sommigen van Hazael, dat hij zijn aangezicht op den profeet gesteld zou hebben, verwonderd zijnde waarom hij hem strijdende dingen scheen te belasten, om die zijnen heer Benhadad aan te dienen. zijn gezicht staande, en zette het vast tot schamens toe; Zie van deze manier van spreken ook Richt. 3:25, en boven, 2 Kon. 2:17. Anders, langen tijd, of tot vertraging. en de man Gods weende. Uit oorzaak van het kwaad, dat hij door Gods openbaring voorzag den kinderen Israëls door middel van Hazael te zullen overkomen. Vergelijk Jer. 14:17, en Luk. 19:41.
12. Toen zeide Hazael: Waarom weent mijn heer? En hij zeide: omdat ik weet, wat kwaad gij den kinderen Israels doen zult; gij zult hun sterkten in het vuur zetten, en hun jonge manschap met het zwaard

- doden, en hun jonge kinderen verpletteren, en hun zwangere vrouwen opensnijden.
13. En Hazael zeide: Maar wat is uw knecht, die een hond is, Dat is, gans onwaardig, veracht en onvermogen. Vergelijk 1 Sam. 24:15; 2 Sam. 3:8, en 2 Sam. 9:8; Job 30:1. Anders, *wat is uw knecht? een hond?* Dat is, zo wreed, fel, moorddadig en onbarmhartig als een hond. Zo worden de wreden en bloeddorstigen bij honden vergeleken; Ps. 22:17,21, en Ps. 59:7. dat hij deze grote zaak doen zou? En Elisa zeide: De HEERE Vergelijk 1 Kon. 19:15. heeft mij getoond, dat gij koning zijn zult over Syrie.
14. Zo ging hij weg van Elisa, en kwam tot zijn heer, Den koning van Syrië. die tot hem zeide: Wat heeft Elisa tot u gezegd? En hij zeide: Hij heeft tot mij gezegd: Gij zult Hebreeuws, *levend zijnde zult gij leven*; dat is, zekerlijk genezen. Hij verhaalt het tegendeel van hetgeen Elisa hem gezegd had, volgens de overzetting van 2 Kon. 8:10. *zekerlijk genezen*.
15. En het geschiedde des anderen daags, dat hij een deken nam, en in het water doopte, en over zijn aangezicht Namelijk van den koning Benhadad. Dit heeft Hazael gedaan met voorbedachten rade, om hem den dood aan te brengen. uitspreidde, dat hij stierf; en Hazael werd koning in zijn plaats.
16. In het vijfde jaar Hetwelk was het twee en twintigste jaar des koninkrijks van Josafat. Vergelijk boven, 2 Kon. 3:1. nu van Joram, den zoon van Achab, den koning van Israel, toen Josafat Want nog in het leven zijnde en het recht van den koninklijken stoel behoudende, had hij zijn zoon stadhouder gemaakt en met hem enige jaren geregeerd. Vergelijk hiermede de aantekening 1 Kon. 22:42, en boven, 2 Kon. 1:17. koning was van Juda, *begon* Jehoram, de zoon van Josafat, den koning van Juda, te regeren.
17. Hij was twee en dertig jaren oud, toen hij koning werd, en hij regeerde acht jaren te Jeruzalem.
18. En hij wandelde op den weg der koningen van Israel, gelijk als het huis van Achab deed; want de dochter Genaamd Athalia, onder, 2 Kon. 8:26, alwaar zij wordt gezegd de dochter van Omri, omdat deze Achabs vader was, en dus haar grootvader. van Achab was hem ter vrouw geworden; en hij deed Zie 1 Kon. 11:6. dat kwaad was in de ogen des HEEREN.
19. Doch de HEERE wilde Juda niet verderven, om Davids Zie 1 Kon. 11:12. Zijns knechts wil; gelijk als Hij hem gezegd had, dat Hij hem te allen tijde Hebreeuws, *alle dagen*. Zie 1 Kon. 11:36. voor zijn zonen een lamp zou geven. Zie 1 Kon. 11:36.
20. In zijn dagen vielen Aldus werd vervuld de voorzegging van Izak, Gen. 27:40. de Edomieten van onder het gebied Hebreeuws, *hand*; dat is, macht en gebied. Alzo onder, 2 Kon. 8:22. Zie Gen. 16:6. van Juda af, en maakten een koning Want van den tijd van David af was er geen koning onder hen geweest, maar een konings stadhouder, ingezet door den koning van Juda. Zie 1 Kon. 22:48, en de aantekening daarop. over zich.
21. Daarom toog Joram over naar Zair, Hebreeuws, *Tsair*. De naam ener stad of plaats in Idumea gelegen. en al de wagenen met hem; en hij maakte zich des nachts op, en sloeg de Edomieten, die rondom hem waren, daartoe de oversten der wagenen; en het volk vlood in zijn hutten.
22. De Edomieten evenwel vielen van onder het gebied van Juda af, tot op dezen dag; Dat is, welke afval duurt tot op dezen dag, in welken dit boek is geschreven geweest. toen viel Libna Een stad, gelegen in den stam van Juda, Joz. 15:42, en den priesters te bewonen gegeven, Joz. 21:13; de oorzaak van haar afval was, omdat Joram den

Heere, den God zijner vaderen, verlaten had, 2 Kron. 21:10. Door dezen afval werd Joram verhinderd zijn victorie tegen de Edomieten te vervolgen, waardoor zij in hun afval gebleven zijn. af in denzelfden tijd.

23. Het overige nu der geschiedenissen van Joram, en alles wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek Zie 1 Kon. 14:29. der kronieken der koningen van Juda?

24. En Joram ontsliep Zie Deut. 31:16; 1 Kon. 1:21. met zijn vaderen, en werd begraven Doch niet in de graven der koningen, maar in een gewoon graf, afgezonderd van de andere en zonder de gewoonlijke verering. Zie 2 Kron. 21:19,20. bij zijn vaderen, in de stad Davids; en Ahazia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats.

25. In het twaalfde jaar van Joram, den zoon van Achab, den koning van Israel, begon Ahazia, de zoon van Jeroham, den koning van Juda, te regeren. Hebreeuws, *regeerde*.

26. Twee en twintig jaren was Ahazia oud, Hebreeuws, *een zoon van twee en twintig jaar*. als hij koning werd, en regeerde een jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Athalia, de dochter van Omri, Versta, zijns zoons dochter. Want deze Athalia was de dochter van Achab, boven, 2 Kon. 8:18, en Achab de zoon van Omri, 1 Kon. 16:28,29. den koning van Israel.

27. En hij wandelde Zie 1 Kon. 15:26. in den weg van het huis van Achab, en deed dat kwaad was Zie 1 Kon. 11:6. in de ogen des HEEREN, gelijk het huis van Achab; want hij was een schoonzoon Te weten, door het huwelijk van Athalia, de dochter van Achab, met Joram, den zoon van Josafat, den koning van Juda. van het huis van Achab.

28. En hij toog met Joram, den zoon van Achab, naar den strijd, te

Ramoth in Gilead, tegen Hazael, den koning van Syrie; en de Syriers sloegen Joram. Dat is, wonden, of, kwetsten.

29. Toen keerde Joram, de koning wederom, opdat hij zich te Jizreel helen liet van de slagen, die hem de Syriers te Rama geslagen hadden, als hij streed tegen Hazael den koning van Syrie; en Ahazia, de zoon van Jehoram, de koning van Juda, kwam af, om Joram, den zoon van Achab, te Jizreel te bezien, want hij was krank.

2 Koningen 9

1. Toen riep de profeet Elisa een van de zonen Zie 1 Kon. 20:35. der profeten, en hij zeide tot hem: Gord uw lenden, Zie 1 Kon. 18:46, en boven, 2 Kon. 4:29. en neem deze oliekruik in uw hand, en ga heen naar Ramoth in Gilead. Zie Deut. 4:43. Het blijkt uit dit verhaal dat de Israëlieten deze stad weder van de Syriërs aan hun zijde gekregen hadden. Zie onder, 2 Kon. 9:14, en de aantekeningen.

2. Als gij daar zult gekomen zijn, zo zie, waar Jehu, de zoon van Josafat, En is vervolgens te onderscheiden van een Jehu, die een profeet en de zoon van Hanani was. Zie 1 Kon. 16:1. den zoon van Nimsi, is; en ga in, en doe hem opstaan uit het midden zijner broederen, Dat is, zijner metgezellen, der andere krijgsofficieren en kapiteinen. Zie onder, 2 Kon. 9:5. en breng hem in een binnenste kamer. Hebreeuws, *kamer in kamer*.

3. En neem de oliekruik, en giet ze uit op zijn hoofd, en zeg: Zo zegt de HEERE: Ik heb u tot koning gezalft Zie 1 Kon. 1:34. over Israel. Doe daarna de deur open, en vlied, en vertoef niet.

4. Zo ging de jongeling, die jongeling van den profeet, Anders, *de jongeling, de profeet*. naar Ramoth in Gilead.

5. En toen hij inkwam, ziet, daar zaten de hoofdmannen van het heir, en hij zeide: Ik heb een woord Dat is, ik heb u alleen in het heimelijke wat aan te zeggen. Daarom zal het u believen op te staan en mij in het bijzonder te horen. aan u, o hoofdman! En Jehu zeide: Tot wien van ons allen? En hij zeide: Tot u, o hoofdman!
6. Toen stond hij op, Namelijk, Jehu. en ging in huis; In de binnenste kamer, gelijk boven, 2 Kon. 9:2. hij dan goot Namelijk, des profeten jongeling. de olie op zijn hoofd, en hij zeide tot hem: Zo zegt de HEERE, de God Israels: Ik heb u gezalfd tot koning over het volk des HEEREN, over Israel.
7. En gij zult het huis van Achab, Dat is, het geslacht. Zie 1 Kon. 14:10. uw heer, slaan, Dat is, ombrengen en uitroeien. Zie Gen. 8:21. opdat Ik het bloed van Mijn knechten, de profeten, en het bloed van alle knechten des HEEREN, wreke van de hand Dat is, hetwelk door last en bevel van Izebel vergoten is. van Izebel.
8. En het ganse huis van Achab zal omkomen; en Ik zal van Achab uitroeien, wat mannelijk is, Zie 1 Kon. 14:10. ook den beslotene Dat is, ik zal niemand laten overblijven. Zie Deut. 32:36. en verlatene in Israel.
9. Want Ik zal het huis van Achab maken als het huis van Jerobeam, den zoon van Nebat, en als het huis van Baesa, den zoon van Ahia.
10. Ook zullen de honden Izebel eten op het stuk Hebreuws, *deel, of bezitting*. Alzo onder, 2 Kon. 9:21,25,26, enz. Versta het stuk lands, of akkers, hetwelk den vromen Naboth door de valse beschuldigingen en loze praktijken van Izebel ontweldigd was. Zie 1 Kon. 21:23, en onder, 2 Kon. 9:21,25. *lands* Dit woord is hier ingevoegd uit 2 Kon. 9:25. van Jizreel, en er zal niemand zijn, die *haar* begrave. Toen deed hij de deur open en vlood.
11. En als Jehu uitging tot de knechten zijns heren, zeide men tot hem: Is het al wel? Hebreuws, *Is het vrede?* Alzo onder, 2 Kon. 9:17. Zie Gen. 29:6. **Waarom is deze onzinnige** Zo worden de profeten en de dienaren Gods genoemd van de wereldse en goddeloze mensen, omdat zij hun leer niet begrijpen en hun doen niet verdragen kunnen, Joh. 10:20; Hand. 26:24. Mogelijk hebben zij den profeten dezen naam gegeven, omdat zij enige extraordinaire gebaren of manieren van doen over zich hadden, als de Geest des Heeren vaardig over hen werd. Zie 1 Sam. 18:10. **tot u gekomen?** En hij zeide tot hen: Gij kent den man Dat is, gij kunt merken dat hij een profeet is, en omdat hij zulk een is, kunt gij oordelen wat hij pleegt te spreken, te weten een ieder tot zijn schuldigen plicht te vermanen, gelijk hij aan mij gedaan heeft. en zijn spraak.
12. Maar zij zeiden: Het is leugen; geef het ons nu te kennen. En hij zeide: Zo en zo Hebreuws, *na dit en na dit*. heeft hij tot mij gesproken, zeggende: Zo zegt de HEERE: Ik heb u gezalfd tot koning over Israel.
13. Toen haastten zij zich, en een iegelijk nam zijn kleed, en legde het Te weten, tot een teken dat zij zich Jehu als hun heer en koning onderwierpen. Vergelijk Matth. 21:7. onder hem, op den hoogsten Hebreuws, *op de hoogte der trappen*. Versta naar het meeste gevoelen der geleerden, een hoge en verheven plaats, verspreid met der kapiteinen opperklederen, die inplaats van tapijten waren, op welke zij Jehu gezet hebben. trap; en zij bliezen met de bazuin, en zeiden: Jehu is koning geworden!
14. Alzo maakte Jehu, de zoon van Josafat, den zoon van Nimsi, een verbintenis Zie van de betekenis des Hebreuwsen woords 1 Kon. 15:27. tegen Joram. (Joram nu had Ramoth in

- Gilead bewaard, Dat is, voorzien, verzekerd en gesterkt met krijgsvolk. hij en gans Israel, uit oorzaak van Hazael, den koning van Syrie;
15. Maar de koning Joram was wedergekeerd, opdat hij zich te Jizreel Waar de koning Joram was. Zie hiervan boven, 2 Kon. 8:29. helen liet van de slagen, die hem de Syriërs geslagen hadden, als hij streed tegen Hazael, den koning van Syrie.) En Jehu zeide: Zo het ulieder wil is, Hebreeuws, *ziel*. Zie Gen. 23:8. Dat is, zo gij het goedvindt, zo het u behaagt. laat niemand van de stad uittrekken, die ontkome, om *dit* in Jizreel Waar de koning Joram was. te gaan verkondigen. Te weten, dat ik koning geworden ben.
16. Toen reed Jehu, en toog naar Jizreel; want Joram lag aldaar; Te weten, krank van de wonden, die hem de Syriërs geslagen hadden. Zie 2 Kon. 9:15. en Ahazia, de koning van Juda, was afgekomen, om Joram te bezien.
17. De wachter nu stond op den toren te Jizreel, en zag den hoop van Jehu, als hij aankwam, en zeide: Ik zie een hoop. Toen zeide Joram: Neem een ruiter, en zend *dien* hunlieden tegemoet, en dat hij zegge: Is het vrede?
18. En de ruiter te paard toog heen hem tegemoet, en zeide: Zo zegt de koning: Is het vrede? Dat is, gaat het wel? Is er geen zwaarigheid of onraad? also onder, 2 Kon. 9:19,22. Zie Gen. 29:6. En Jehu zeide: Wat hebt gij Hebreeuws, *wat is u en den vrede?* Dat is, wat hebt gij met den vrede te doen? Also in 2 Kon. 9:19. Zie 2 Sam. 16:10. met den vrede te doen? Keer om naar achter mij. En de wachter gaf het te kennen, zeggende: De bode is tot hen gekomen, maar hij komt niet weder.
19. Toen zond hij een anderen ruiter te paard; en als deze tot hen gekomen was, zeide hij: Zo zegt de koning: Is het vrede? En Jehu zeide: Wat hebt gij met den vrede te doen? Keer om achter mij.
20. En de wachter gaf dit te kennen, zeggende: Hij is tot aan hen gekomen, maar hij komt niet weder; en het drijven is als het drijven van Jehu, den zoon van Nimsi, want hij drijft onzinniglijk. Hebreeuws, *in onzinnigheid*, of *met onzinnigheid*; dat is met zulke snelheid en onstuimigheid, alsof hi onzinnig was en de paarden zoch den hals af te rijden.
21. Toen zeide Joram: Span aan. En men spande zijn wagen aan. Zo toog Joram, de koning van Israel, uit, en Ahazia, de koning van Juda, een ieder op zijn wagen; en zij togen uit Jehu tegemoet, en vonden hem op het stuk *lands* Zie boven, 2 Kon. 9:10. van Naboth, den Jizreeliet.
22. Het geschiedde nu, als Joram Jehu zag, dat hij zeide: Is het ook vrede, Jehu? Maar hij zeide: Wat vrede, zo lang als de hoererijen Versta, geestelijke, welke is afgoderij. Zie Lev. 17:7, en Lev. 20:5. van uw moeder Izebel, en haar toverijen Versta, de bedriegelijke praktijken, door welke Izebel de mensen tot de afgoderij aanlokte en vervolgde. Vergelijk Nah. 3:4. zo vele zijn?
23. Toen keerde Joram zijn hand, Te weten, waarmede hij zichzelve omkeerde in den wagen, of zijn voerman de weet gaf, of ook zelf aan de strengen vatte, om den wagen af te wenden en de vlucht te nemen. Vergelijk 1 Kon. 22:34. en vlood, en zeide tot Ahazia: Het is bedrog, Dat is, Jehu is bedriegelijk en verraderlijk hier gekomen om mij te overvallen en te vermoorden. Ahazia!
24. Maar Jehu spande den boog Hebreeuws, *vulde zijn hand met den boog*. Versta, dat hij al de kracht zijns arms bijbracht om den boog ten volle te spannen, uit te rekken en daarmede een geweldig schot te geven. met volle kracht, en schoot

Hebreeuws, *sloeg*. Joram tussen zijn armen, dat de pijl door zijn hart uitging; en hij kromde zich *Dat is, zonk neder in zijn wagen.* in zijn wagen.

25. Toen zeide *Jehu* tot Bidkar, zijn hoofdman: Neem, werp hem op dat stuk lands van Naboth, den Jizreeliet; want gedenk, *Het schijnt dat Achab, als hij na den dood van Naboth, ging om zijn wijnberg in te nemen, bij zich gehad heeft enige hovelingen en krijgsofficieren, en dat onder dezen geweest zijn Jehu en Bidkar, en gehoord hebben de woorden, in 2 Kon. 9:26 gesteld, van Elia tegen Achab uitgesproken. als ik en gij nevens elkander achter zijn vader Achab reden, dat hem de HEERE dezen last oplegde, Dat is, dit profetisch dreigement, of deze voorzegde straf. Zo wordt het woord last veel bij de profeten genomen, omdat de straffen zwaar zijn, zowel in het horen als zij verkondigd worden, als in het gevoelen, wanneer zij den mens dadelijk treffen; Jes. 13:1, en Jes. 15:1; Jer. 23:33,34; Nah. 1:1; Hab. 1:1; Zach. 9:1. zeggende:*
26. Zo Ik gisteravond *Dit zijn de woorden des Heeren met een eed tegen Achab uitgesproken. niet gezien heb het bloed van Naboth, en het bloed zijner zonen, Hieruit kan afgenomen worden, dat niet alleen Naboth is vermoord geweest, maar ook zijne kinderen, opdat Achab te geruster het goed van Naboth bezitten mocht. zegt de HEERE, en Ik u dat niet vergelde op dit stuk lands, Zie boven, 2 Kon. 9:10. zegt de HEERE. Dat is, Ik heb het zekerlijk gezien, en Ik zal het u zekerlijk op dit stuk land vergelden. Zie van deze manier van zweren, ook Gode toegeschreven, Num. 14:23. Nu dan, neem, werp hem op dat stuk land, naar het woord des HEEREN.*
27. Als Ahazia, de koning van Juda, dat zag, zo vlood hij door den weg van het huis des hofs; *Dat is, die met bomen beplant was, zodat men in het vluchten daar beter dan elders verborgen kon*

zijn, om zekerlijk weg te komen. doch Jehu vervolgde hem achterna, en zeide: Slaat hem ook Dat is, brengt hem om, want hij was ook van het geslacht van Achab, te weten, van de zijde zijner moeder, die Achabs dochter was. Zie boven, 2 Kon. 8:18. op den wagen, aan den opgang naar Gur, Dit schijnt een plaats geweest te zijn op den weg naar Samaria, door welke Ahazia vluchtte, als Jehu bezig was met Joram om te brengen. Jehu nu ziende dat Ahazia hem ontgaan was, heeft zijn krijgslieden hem nagezonden. Deze, naar sommiger mening, zijn hem in deze plaats zo nabij gekomen, dat zij hem aldaar gekwetst hebben, doch niet dodelijk, zulks dat hij te Samaria ontkomen is, waar hij zich verstoken heeft, 2 Kron. 22:9, totdat hij daar ook vervolgd zijnde om tot Jehu gebracht te worden, dodelijk gewond is geworden, doch ontkomen te Megiddo, Zie 1 Kon. 9:15. waar hij gestorven is. die bij Jibleam is; Zie Joz. 17:11. en hij vlood naar Megiddo, Zie 1 Kon. 9:15. en stierf aldaar.

28. En zijn knechten voerden hem naar Jeruzalem, en zij begroeven hem in zijn graf, bij zijn vaderen in de stad Davids. *Zie 1 Kon. 2:10.*
29. In het elfde jaar *Dat is, in het einde van het elfde en begin van het twaalfde jaar. Zie boven, 2 Kon. 8:25. nu van Joram, den zoon van Achab, was Ahazia koning geworden over Juda.*
30. En Jehu kwam te Jizreel. Als Izebel *dat hoorde, zo blankette Hebreeuws, zette haar ogen in het blanketsel; dat is, heeft haar aangezicht met blanketsel bestreken. Het schijnt dat zij zich stoutelijk toegemaakt en opgepronkt heeft, om Jehu, als door een koninklijke majesteit, schrik en bedwelmheid aan te brengen. zij haar aangezicht, en versierde haar hoofd, en keek ten venster uit.*
31. Toen nu Jehu ter poorte *Te weten van het koninklijk paleis, waaruit Izebel keek. inkwam, zeide zij: Is het wel, o Zimri, Zij noemt Jehu een anderen Zimri, die zijn heer Ela, den koning Israëls, vermoord had, 1*

Kon. 16:9,10, welke moord aan Zimri een gruwelijk einde door middel van Omri genomen had. Dit werpt nu Izebel Jehu voor, om hem te beschrikken, maar tevergeefs, omdat hem van God bevolen was te doen dat hij deed. Anders: *Is het Zimri wel gegaan, die zijn heer dood sloeg?* doodslager van zijn heer?

32. En hij hief zijn aangezicht op naar het venster, en zeide: Wie is met mij? Dit sprak Jehu tot degenen, die bij Izebel waren, vragende of iemand van hen zijn zaak toegedaan was. Wie? Toen zagen op hem twee, drie kamerlingen. Dat is, jonkers, edellieden, hofofficieren, die in het gezelschap van Izebel waren, waar zij uit het venster keek. Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk *gesnedenen*, hoedanig de kamerlingen der koninginnen en prinsessen in die tijden meest waren, en zulken mogen dezen geweest zijn. Zie Gen. 37:36.

33. En hij zeide: Namelijk, Jehu. Stoot ze van boven neder. En zij stieten haar Te weten, de kamerlingen. van boven neder, zodat van haar bloed aan den wand en aan de paarden gesprengd werd; en hij vertrad haar. Namelijk, Jehu.

34. Als hij nu ingekomen was, Te weten, in het paleis. en gegeten en gedronken had, zeide hij: Ziet nu naar die vervloekte, en begraaf ze; want zij is eens konings dochter. Namelijk, van den koning der Sidoniërs, genoemd *Eth-Baäl*; #1 Kon. 16:31.

35. En zij gingen heen om haar te begraven; doch zij vonden niet van haar, dan het bekkeneel, en de voeten, en de palmen harer handen.

36. Toen kwamen zij weder, en gaven het hem te kennen, en hij zeide: Dit is het woord des HEEREN, dat Hij gesproken heeft door den dienst van Zijn knecht Elia, Hebreeuws, *door de hand*. den Thisbiet, zeggende: Op het stuk *lands* Zie boven, 2 Kon. 9:10, en van

deze profetie, zie 1 Kon. 21:23, waar, hoewel zoveel woorden niet staan, nochtans de zin dezer voorzegde vervulling te vinden is. **van Jizreel zullen de honden het vlees van Izebel eten.**

37. En het dode lichaam van Izebel zal zijn gelijk mest op het veld, Hebreeuws, *op het aangezicht des velds*. in het stuk *lands* van Jizreel, dat men niet zal kunnen zeggen: Dit is Izebel.

2 Koningen 10

1. Achab nu had zeventig zonen Die hem zonder twijfel uit verscheidene vrouwen geboren waren; zijnde ook onder dezelve begrepen de zonen van zijn zoon Joram en van andere kinderen, van welke Achab grootvader was. Zie onder, 2 Kon. 10:3. **te Samaria; en Jehu schreef brieven, dewelke hij zond naar Samaria, tot de oversten** Versta, enige voortreffelijke hovelingen, welke, ofschoon zij hun ordinaire woning te Jizreël hadden, waren nochtans van Joram naar Samaria gezonden, om acht te nemen op de koninklijke kinderen, terwijl hij in den oorlog tegen de Syriërs bezig was. **van Jizreel, de oudsten,** Zo genoemd, òf vanwege hun ambt, omdat zij raadsheren waren, òf uit oorzaak van hun ouderdom, omdat zij niet bekwaam zijnde tot den oorlog, nochtans de gemeente met raad en de jeugd met autoriteit voorgaan. **en tot de voedsterheren** Die als voogden of leermeesters zorg droegen voor de opvoeding en onderwijzing dezer jonge heren. **van Achab, zeggende:**

2. Zo wanneer Alzo begint ook de brief des konings van Syrië aan den koning Israëls, boven, 2 Kon. 5:6. nu deze brief tot u zal gekomen zijn, dewijl de zonen van uw heer bij u zijn, ook de wagenen en de paarden bij u zijn, mitsgaders een vaste stad, Namelijk, *Samaria*. en wapenen;

3. Zo ziet naar den beste Hebreeuws, *die goed en recht is*; dat is, die bekwaamst is om te regeren. **en gerechtigste van de**

zonen uws heren, Namelijk, van Achab, of Joram. zet dien op zijns vaders troon; Dit meent hij niet, maar hij wil de oversten der Samaritanen beproeven, om te weten hoe zij gezind waren, en met wien zij het hielden. *Iemand op den stoel zijns vaders zetten*, is hem in de plaats zijns vaders koning te maken. Zie 1 Kon. 2:24, en vergelijk onder, 2 Kon. 10:5. en strijdt voor het huis uws heren.

4. Doch zij vreesden gans zeer, Hebreeuws, *zeer zeer*. en zeiden: Ziet, twee koningen Namelijk, Joram de koning van Israël, en Ahazia de koning van Juda, boven, 2 Kon. 9:24,27. bestonden niet voor zijn aangezicht, hoe zouden wij dan bestaan?

5. Die dan over het huis was, en die over de stad was, en de oudsten, en de voedsterheren zonden tot Jehu, zeggende: Wij zijn uw knechten, en al wat gij tot ons zeggen zult, zullen wij doen; wij zullen niemand koning maken; doe wat goed is in uw ogen.

6. Toen schreef hij ten tweeden male tot hen een brief, zeggende: Zo gij mijn zijt, en gij naar mijn stem hoort, neemt de hoofden van de mannen, Men oordeelt uit het Hebreeuwse woord dat enige dezer zonen of nakomelingen van Achab tot redelijken ouderdom gekomen waren, welke, gelijk zij navolgers van Achabs boosheid konden zijn, ook deelachtig zijn geworden zijner straffen, naar het rechtvaardig dreigement Gods; Exod. 20:5; Deut. 5:9. de zonen uws heren, en komt tot mij morgen omtrent dezen tijd naar Jizreel. (De zonen nu de konings, zeventig mannen, Men oordeelt uit het Hebreeuwse woord dat enige dezer zonen of nakomelingen van Achab tot redelijken ouderdom gekomen waren, welke, gelijk zij navolgers van Achabs boosheid konden zijn, ook deelachtig zijn geworden zijner straffen, naar het rechtvaardig dreigement Gods; Exod. 20:5; Deut. 5:9. waren bij de groten stad, Dat is, de

voornaamsten van staat en waardigheid. Vergelijk onder, 2 Kon. 25:9, en zie de aantekeningen. die hen opvoedden. Hebreeuws, *groot maakten*.)

7. Het geschiedde dan, als die brief tot hen kwam, dat zij de zonen des konings namen, en zeventig mannen sloegen; Hebreeuws, *slachtten, keelden*; alzo 2 Kon. 10:14. en zij legden hun hoofden in korven, die zij tot hem zonden naar Jizreel.

8. En er kwam een bode, en boodschapte hem, zeggende: Zij hebben de hoofden van de zonen des konings gebracht. En hij zeide: Legt ze in twee hopen, aan de deur der poort, Waar men gewoon was recht te doen. Zie Gen. 22:17. tot morgen.

9. En het geschiedde des morgens, toen hij uitging, dat hij stil stond, en tot al het volk zeide: Gij zijt rechtvaardig. Dat is, ik verklaar u onschuldig over den dood dezer zonen van Achab, denkt niet dat ik gekomen ben om u daarover te beschuldigen; maar zo gij iemand de schuld daarvan zoudt willen opleggen, ziet op mij, die een verbond tegen mijn heer den koning Joram gemaakt, ja ook hem gedood heb; doch niet uit mijn eigen vermeten, maar naar des Heeren voornemen en uitgedrukt bevel. Daarom, gelijk gij onschuldig zijt omdat gij gevolgd hebt mijn last, alzo ik mede omdat ik gevolgd heb Gods last. Ziet, ik heb een verbintenis gemaakt tegen mijn heer, en heb hem doodgeslagen; en wie Deze waren geslagen van de oudsten van Samaria uit last van Jehu; beide door besturing des Heeren, gelijk volgt. heeft alle dezen geslagen?

10. Weet nu, dat niets Hij betuigt hiermede openlijk, ofschoon zijn doen kwalijk zou mogen geduid worden, dat hij nochtans anders niet dan naar het woord des Heeren gedaan had. Zie boven, 2 Kon. 9:7,8. van het woord des HEEREN, hetwelk de HEERE tegen het huis van Achab gesproken heeft, zal op de aarde Zie 1

Kon. 8:56. vallen; want de HEERE heeft gedaan, wat Hij door den dienst Hebreuws, *door de hand*. Zie Lev. 8:36. van Zijn knecht Elia gesproken heeft.

11. Daartoe sloeg Jehu al de overgeblevenen van het huis van Achab te Jizreel, en al zijn groten, Zonder twijfel, die door Achab groot en vermogend geworden waren in staat, rijkdom en naam. en zijn bekenden, Of, *bloedverwanten*; gelijk Ruth 2:1. en zijn priesteren; totdat hij hem geen overigen liet overblijven.

12. En hij maakte zich op, en toog heen en ging naar Samaria; en zijnde te Beth-Heked der herderen, op den weg,

13. Vond Jehu de broederen van Ahazia, Versta, de zonen zijner broeders, 2 Kron. 22:8. Zie Gen. 13:8, waar het woord *broeders* zo genomen wordt. den koning van Juda, en hij zeide: Wie zijt gijlieden? En zij zeiden: Wij zijn de broederen van Ahazia, Versta, de zonen zijner broeders, 2 Kron. 22:8. Zie Gen. 13:8, waar het woord *broeders* zo genomen wordt. en zijn afgekomen, om de zonen Hebreuws, *tot den vrede der zonen van den koning en der zonen der koningin*; dat is, opdat wij hun vrede en welstand zouden toewensen. Hetwelk wij noemen *groeten*. des konings Namelijk, van Joram en van zijn huisvrouw. Het schijnt dat zij niet wisten dat Ahazia door Jehu omgebracht was. en de zonen der koningin te groeten.

14. Toen zeide hij: Grijpt hen levend. En zij grepen hen levend; en zij sloegen hen bij den bornput van Beth-Heked, twee en veertig mannen, en hij liet niet een van hen over.

15. En van daar gegaan zijnde, zo vond hij Jonadab, den zoon van Rechab, Van een vermaarden man uit het geslacht der Kenieten, en afkomstig van Jethro, den schoonvader van Mozes, 1 Kron. 2:55; Jer. 35:6. hem Namelijk, Jehu.

tegemoet; die hem Namelijk, Jehu. groette; Hebreuws, *zegende*. Zie Gen. 31:55. en hij zeide tot hem Namelijk, Jehu.: Is uw hart recht, Dat is, zijt gij mij van harte toegedaan, gelijk ik u toegedaan ben met al mijn hart? gelijk als mijn hart met uw hart is? En Jonadab zeide: Het is, ja, het is; geef uw hand. Dit kan men nemen als woorden van Jonadab, of, als anderen, van Jehu. En hij gaf zijn hand, en hij deed hem Namelijk, Jehu. tot zich op den wagen klimmen.

16. En hij zeide: Ga met mij, en zie mijn ijver aan Wat ijver eigenlijk is, zie 1 Kon. 19:10. voor den HEERE. Zo deden zij hem rijden Te weten, zijn dienaars, trawanten, of lakeien. op zijn wagen.

17. En toen hij te Samaria kwam, sloeg hij allen, die aan Achab te Samaria overgebleven waren, totdat hij hem verdelgd had, Dat is, zijn huisgezin en geslacht. naar het woord des HEEREN, dat Hij tot Elia Zie 1 Kon. 21:21. gesproken had.

18. En Jehu verzamelde al het volk, en zeide tot hen: Achab heeft Baal Zie 1 Kon. 16:31. een weinig gediend; Jehu zal hem veel dienen. Zie de aantekeningen op 2 Kon. 10:19.

19. Nu daarom roept alle profeten van Baal, al zijn dienaren, en al zijn priesteren tot mij, dat niemand gemist worde; want ik heb een grote Hij spreekt met leugen en dubbelzinnigheid *welke middelen niet te prijzen zijn*, menende Baäl al zijn priesters en profeten en dienaars te slachten of te doden, en alzo zijn grote offerande te volbrengen. offerande aan Baal; al wie gemist wordt, zal niet leven. Doch Jehu deed dat door listigheid, opdat hij de dienaren van Baal ombracht.

20. Verder zeide Jehu: Heiligt Baal een verbods *dag*. en zij riepen *dien* uit.

21. Ook zond Jehu in het ganse Israel; en alle Baalsdienaren kwamen, dat niet een man overbleef, die niet kwam; en zij kwamen in het huis van Baal, Dat is, den tempel Baäls. dat het huis van Baal vervuld werd van het ene einde *Hebreeuws, mond aan mond.* Alzo onder, 2 Kon. 21:16. tot het andere einde.
22. Toen zeide hij tot dengene, die over het klederhuis was: Of, *klederkamer*; versta, een kamer, in welke de klederen opgesloten waren, die de Baälpriesters in hun dienst gebruiken moesten. Anders, *de klederkast, of, de klederen.* Breng voor alle dienaren van Baal de kleding uit. Omdat God in het Oude Testament zijn priesters een bijzondere kleding *die in het Nieuwe Testament met het priesterdom opgehouden heeft* voorgeschreven had, zo heeft de duivel zulks in zijn priesters willen nabootsen. En hij bracht voor hen de kleding uit. Omdat God in het Oude Testament zijn priesters een bijzondere kleding *die in het Nieuwe Testament met het priesterdom opgehouden heeft* voorgeschreven had, zo heeft de duivel zulks in zijn priesters willen nabootsen.
23. En Jehu kwam met Jonadab, den zoon van Rechab, in het huis van Baal; en hij zeide tot de dienaren van Baal: Onderzoekt, en ziet toe, dat hier misschien bij u niemand zij van de dienaren van Baal alleen.
24. Toen zij nu inkwamen, om slachtofferen en brandofferen te doen, bestelde zich Jehu daarbuiten tachtig mannen, en hij zeide: Zo iemand van de mannen, die ik in uw handen gebracht heb, ontkomt, zijn ziel *Dat is, de ziel desgenen, die een zal laten ontkomen, zonder hem te doden. Het woord ziel is hier voor het leven genomen. Zie Gen. 19:17. zal voor deszelfs ziel zijn. Dat is, desgenen die ontkomt. De zin is, indien iemand der bestelde mannen een liet ontlopen, dat hij zelf zou moeten sterven.*
25. En het geschiedde, als hij voleind had *Te weten, de overste priester der Baälieten. Of toen men voleind had, enz.* het brandoffer te doen, dat Jehu zeide tot de trawanten *Dat is, tot die tachtig mannen, van welke in 2 Kon. 10:24 gesproken is.* en tot de hoofdmannen: Komt in, slaat hen, dat niemand uitkome. En zij sloegen hen met de scherpte des zwaard; en de trawanten *Dat is, tot die tachtig mannen, van welke in 2 Kon. 10:24 gesproken is.* en hoofdmannen wierpen hen weg; *Versta, de dode lichamen der omgebrachten, die buiten de stad weggeworpen werden.* daarna kwamen zij tot de stad in het huis van Baal; *Dit kan men verstaan van dezelfde stad, of van elke stad waar een huis van Baäl was. Alzo in 2 Kon. 10:26. Zie 2 Kon. 10:28.*
26. En zij brachten de opgerichte beelden uit het huis van Baal, en verbrandden ze.
27. Zij braken ook het opgerichte beeld van Baal af; daartoe braken zij het huis van Baal af, en maakten dat tot heimelijke gemakken, *Dat is, tot privaten of secreten, waar de mensen hun gevoeg maakten, hetwelk zij gedaan hebben tot versmading en verachting van den afgod en den afgodendienst, die daarin gepleegd was geweest. Vergelijk Jes. 36:12. In denzelfden zin worden de afgoden in de Heilige Schrift dregoden genaamd. Zie Lev. 26:30, en de aantekeningen daarop.* tot op dezen dag.
28. Alzo verdelgde Jehu Baal uit Israel.
29. Maar van de zonden van Jerobeam, den zoon van Nebat, die Israel zondigen deed, na te volgen, week Jehu niet af, *te weten, van de gouden kalveren, die te Beth-El en die te Dan waren.*
30. De HEERE dan zeide *Namelijk door iemand van de profeten; gelijk hij ook door een hunner den last ontvangen had, om deze*

goddelijke wraak uit te voeren; boven, 2 Kon. 9:7. tot Jehu: Daarom dat gij welgedaan hebt, doende wat recht is in Mijn ogen, *en* hebt aan het huis van Achab gedaan, naar alles, wat in Mijn hart was, zullen u zonen Hebreeuws, *zonen der vierden*; de vervulling hiervan, zie eerst in Joahaz, onder, 2 Kon. 10:35, en daarin in Joas, 2 Kon. 13:10, ten derde in Jerobeam, 2 Kon. 14:23, ten vierde in Zacharia, 2 Kon. 15:8. tot het vierde gelid op den troon van Israel zitten.

31. Maar Jehu nam niet waar te wandelen in de wet des HEEREN, des Gods van Israel, met zijn ganse hart; hij week niet van de zonden van Jerobeam, Deze zonden worden uitgedrukt boven, 2 Kon. 10:29. die Israel zondigen deed.

32. In die dagen begon de HEERE Israel af te korten, *Of, af te snijden*; dat is, zijn landpalen in te trekken en te verminderen. Zie 2 Kon. 10:33. En dit is geschied achtervolgens de profetie van Elisa; boven, 2 Kon. 8:12. want Hazael De koning van Syrië. sloeg ze in alle landpalen van Israel:

33. Van de Jordaan af, tegen den opgang Versta, ten aanzien van de gelegenheid des lands van Kanaän. der zon, het ganse land van Gilead, Vergelijk dit met Deut. 3:12,13,14, enz., en de aantekeningen daarop. Zie Gen. 31:21. der Gadieten, en der Rubenieten, en der Manassieten; van Aroer, Een stad, gelegen over de Jordaan in den stam van Gad, van welke zie Num. 32:34; Joz. 12:2. dat aan de beek van Arnon is, Zie Num. 21:14; Deut. 2:36. en Gilead, Vergelijk dit met Deut. 3:12,13,14, enz., en de aantekeningen daarop. Zie Gen. 31:21. en Basan.

34. Het overige nu der geschiedenissen van Jehu, en al wat hij gedaan heeft, en al zijn macht, zijn die niet geschreven in het boek

Zie 1 Kon. 14:19. der kronieken der koningen van Israel?

35. En Jehu ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem te Samaria, en zijn zoon Joahaz werd koning in zijn plaats.

36. En de dagen, die Jehu over Israel geregeerd heeft in Samaria, zijn acht en twintig jaren.

2 Koningen 11

1. Toen nu Athalia Welke was Achabs dochter, de huisvrouw van Joram en moeder van Ahazia, Zie boven, 2 Kon. 9:27. dien Jehu gedood had, boven, 2 Kon. 8:18, en 2 Kon. 9:27., de moeder van Ahazia, Zie boven, 2 Kon. 9:27. zag, dat haar zoon dood was, zo maakte zij zich op, en bracht al het koninklijke zaad om.

2. Maar Joseba, Hebreeuws, *Jehoschebah*. Anders, *Jehoschabbath*, 2 Kron. 22:11, alwaar ook staat dat zij was de huisvrouw van den hogepriester Jojada, maar men meent dat zij uit een andere huisvrouw van Joram dan uit de afgodische Athalia geboren was. de dochter van den koning Joram, de zuster van Ahazia, nam Joas, Hebreeuws, *Joasch*; anders, *Jehoasch*, onder, 2 Kon. 12:2. den zoon van Ahazia, en stal hem uit het midden van des konings zonen, die gedood werden, *zettende* Dit woord is hier ingevoegd uit 2 Kron. 22:11. hem en zijn voedster in een slaapkamer; Hebreeuws, *een kamer der bedden*; dat is, in een der kamers, die aan den tempel getimmerd waren, waarin de bedden der priesters waren, waarop zij sliepen, als zij op hun beurt den godsdienst moesten waarnemen. Zie Jer. 35:2. en zij verborgen hem Te weten, Jojada en Joseba. voor Athalia, Hebreeuws, *voor het aangezicht van Athalia*. dat hij niet gedood werd.

3. En hij was met haar verstoken in het huis des HEEREN zes jaren; en Athalia regeerde over het land.

4. In het zevende jaar nu zond Jojada, Hebreuws, *Jehoadah*, de zoon van Ahimaaz, den zoon van Zadok, hogepriester en onderscheiden van Jojada, den vader van Benaja, die leefde ten tijde van David, 2 Sam. 8:18. **en nam de oversten van honderd** Dezen waren vijf in getal, en worden genoemd 2 Kron. 23:1. Zij schijnen priesters geweest te zijn, gelijk men mag afnemen 2 Kon. 11:5,7,9. **met de hoofdmannen, en met de trawanten, en hij bracht hen tot zich, in het huis des HEEREN; en hij maakte** Te weten, om Athalia te doden, Joas in het koninkrijk te stellen, de afgoderij te weren, en den zuiveren godsdienst weder op te richten. **een verbond met hen, en hij beedigde hen in het huis des HEEREN, en hij toonde hun den zoon des konings.**

5. En hij gebod hun, zeggende: Dit is de zaak, die gij doen zult: een derde deel van u, Versta, priesters en Levieten; 2 Kron. 23:4. **die op den sabbat ingaan,** Te weten, in den tempel. De priesters en de Levieten waren verdeeld in vier en twintig beurten, 1 Kron. 24, naar welke verdeling zij bij beurte alle week in den tempel kwamen, om den godsdienst naar de gestelde orde te verzorgen; hetwelk wordt genoemd *ingaan*, te weten, in den tempel, om de wacht waar te nemen. Anders, *die in de week ingaan*. **zullen de wacht waarnemen van het huis des konings;** Dat is, aan de kamer in den tempel, waar de jonge koning werd verborgen gehouden.

6. En een derde deel zal zijn aan de poort Sur; Dit was de poort tegen het oosten, en was de grootste poort des tempels, daarom wordt zij ook genoemd de *hoge-poort*, onder, #2 Kon. 15:35; ook de *fondament-poort*, #2 Kron. 23:5; idem *de nieuwe poort*, Jer. 26:10, omdat zij van den koning Jotham is vernieuwd, 2 Kron. 27:3. **en een derde deel aan de poort achter de trawanten;** Deze poort was aan het zuiden, naar den voorhof der priesters, die anders *gelijk enigen menen* genaamd werd

Sippim, dat is, de dorpelpoort; 2 Kron. 23:4. **zo zult gij waarnemen de wacht van dit huis, tegen inbreking.** Of, tegen *afrukking*, of *wegneming*; dat is, gij zult den tempel alzo bewaren, dat daaraan niet gebroken worde, en dat de koning met geweld daar niet uit genomen noch weggevoerd worde.

7. En de twee delen Hebreuws, *handen*. **van ulieden, allen, die op den sabbat uitgaan,** Versta, degenen, die uit den tempel naar huis zouden keren, hebbende voor die week hun dienst op hun beurt volbracht. Want op elken sabbat moesten nieuwe in hun plaats treden. **zullen de wacht van het huis des HEEREN waarnemen bij den koning.**

8. En gij zult den koning rondom omsingelen, een ieder met zijn wapenen in zijn hand, en hij, die tussen Of, tussen de gelederen, die in orde gesteld zijn; dat is, in uw wacht, als gij zult optrekken, of rondom den koning zijn, om hem te bewaren. **de ordeningen intreedt, zal gedood worden; en zijt gij bij den koning, als hij uitgaat, en als hij inkomt.**

9. De oversten dan van honderd deden naar al wat de priester Jojada geboden had, en namen ieder zijn mannen, die op den sabbat ingingen, met degenen, die op den sabbat uitgingen; en zij kwamen tot den priester Jojada.

10. En de priester gaf aan de oversten van honderd de spiesen en de schilden, die van den koning Dat is, die David van zijn vijanden had genomen, en mogelijk den Heere in den tabernakel tot een gedachtenis geheiligd had; gelijk het zwaard van Goliath, 1 Sam. 21:9, en de schilden der Syriërs, 2 Sam. 8:7, die daarna schijnen van Salomo in den tempel gebracht te zijn, 1 Kon. 7:51. David geweest waren, die in het huis des HEEREN geweest waren.

11. En de trawanten stonden, ieder met zijn wapenen in zijn hand, van

de rechterzijde Dat is, de zuidzijde. van het huis, tot de linkerzijde Dat is, de noordzijde. van het huis, naar het altaar Te weten, der brandoffers; welke was bij de oostpoort des tempels. en naar het huis toe, Dat is, den tempel, die van het altaar westwaarts stond. bij den koning rondom.

12. Daarna bracht hij des konings zoon Namelijk, Jojada. voor, en zette hem de kroon op, en *gaf hem de getuigenis*; Hetwelk hij hem in de hand gaf, en was het wetboek, waarin God getuigt hoe hij zich in zijne regering moest gedragen. Zie Deut. 17:18. en zij maakten hem koning, en zalfden hem; Die hun vader naar de gewoonlijke orde in het rijk opvolgden, werden naar sommiger mening, niet gezalfd, maar alleen, die na enige verandering in het regiment of buiten de ordinaire wet, of uit vrees van toekomstende zwaarigheid, koning werden, gelijk Saul, 1 Sam. 10:1; David, 1 Sam. 16:13; Salomo, 1 Kon. 1:34; Jehu, 2 Kon. 9:6; Joahaz, 2 Kon. 23:30; en hier Joas, die zijn vader opgevolgd is, nadat Athalia het rijk geweldiglijk en tirannelijk aan zich getrokken had. **daartoe klaptten** Tot een teken en bewijs der vreugde. Alzo wordt de klapping der handen genomen, Ps. 98:8; Ezech. 25:6; elders voor een teken der droefheid, Ezech. 6:11. **zij met de handen, en zeiden: De koning leve!**

13. Toen Athalia hoorde de stem der trawanten *en des volks*, zo kwam zij tot het volk in het huis des HEEREN.

14. En zij zag toe, en ziet, de koning stond bij den pilaar, *Of, gestoelte*; dat is, op het koninklijk gestoelte, dat Salomo van koper gemaakt had, en stond in het voorhof des volks aan een pilaar. Zie onder, 2 Kon. 23:3, en 2 Kron. 6:13. **naar de wijze**, Dat is, naar de manier van doen; of, gelijk de koning gewoon was, aan die kolom te staan als hij in den tempel kwam om God te dienen, of het volk aan te spreken. Vergelijk onder, 2 Kon. 23:3. **en de oversten en de trompetten bij den koning; en al het**

volk des lands was blijde, en blies met trompetten. Toen verscheurde Een teken van spijt, droefheid en grote beroering des geestes. Zie Gen. 37:29. Athalia haar klederen, en zij riep: **Verraad, verraad!**

15. Maar de priester Jojada gebod aan de oversten van honderd, die over het heir gesteld waren, en zeide tot hen: **Brengt haar uit tot buiten de ordeningen**, Zie boven, 2 Kon. 11:8. en doodt, wie haar volgt, met het zwaard; want de priester had gezegd: **Laat ze in het huis des HEEREN niet gedood worden.**

16. En zij legden *Anders, zij bestelden aan haar zijdwacht, of, zij gaven, of, maakten haar plaats*; te weten, om uit den tempel te gaan. Hebreeuws, *zij zetten haar handen, of zijden, of ruimten, of plaatsden. de handen aan haar*; en zij ging den weg Dat is, den weg van de stadspoort Davids, die zo genoemd was en noordwaarts stond; vanwaar men ging naar de poort van Efraïm. Zie onder, 2 Kon. 14:13. Sommigen menen dat deze weg den naam heeft van den *ingang der paarden*, omdat men door denzelven bekwamelijk tot des konings huis te paard kon rijden. **van den ingang der paarden naar het huis des konings, en zij werd daar gedood.**

17. En Jojada maakte een verbond Te weten, eerst een kerkelijk verbond tussen God en den koning met het volk, aangaande de oprichting en handhaving van den zuiveren en waren godsdienst; daarna ook een politiek verbond, aangaande het ambt des konings tegen zijn volk, in zijn regering, en den schuldigen plicht des volks tegen den koning, in politieke gehoorzaamheid. **tussen den HEERE en tussen den koning, en tussen het volk, dat het den HEERE tot een volk** Dat is, dat het den Heere alleen voor den waren God kennen en naar zijn woord dienen zou, verwerpende alle afgoderij en valschen godsdienst, welke verklaring bevestigd wordt met hun volgende

- daad, 2 Kon. 11:18. zou zijn; mitsgaders tussen de koning en tussen het volk.
18. Daarna ging al het volk des lands in het huis van Baal, en braken dat af; zijn altaren en zijn beelden verbraken zij recht wel; en Mattan, den priester van Baal, sloegen zij dood voor de altaren. De priester nu bestelde *Of, herstelde;* overmits de zuiverheid van den godsdienst door de verkeerdheid des tijds zeer vervallen was. Zie breder en meer bijzonder hiervan 2 Kron. 23:18,19. de ambten in het huis des HEEREN.
19. En hij nam de oversten van honderd, en de hoofdmannen, en de trawanten, en al het volk des lands; en zij brachten den koning af uit het huis des HEEREN, en kwamen door den weg van de poort der trawanten Genaamd anders de *hoge poort*, 2 Kron. 23:20. Zie aldaar de aantekening. tot het huis des konings, en hij zat Zie 1 Kon. 1:46. op den troon der koningen.
20. En al het volk des lands was blijde, en de stad werd stil, nadat zij Athalia met het zwaard gedood hadden *bij Anders, in.* des konings huis.
21. Joas was zeven jaren Men kan hieruit afnemen dat Joas maar een jaar oud was, als Athalia hem zocht te doden en hij in den tempel met zijn voedstervrouw verborgen werd, want is hij daar zes jaren bewaard geweest, boven, 2 Kon. 11:3. oud, toen hij koning werd.

2 Koningen 12

1. In het zevende jaar van Jehu De koning Israëls; van welken zie boven, 2 Kon. 9:10. werd Joas *Hebreeuws, Jehoasch.* koning, en regeerde veertig jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Zibja *Hebreeuws, Tsibia.* van Ber-seba.

2. En Joas deed dat recht was in de ogen des HEEREN, al zijn dagen, in dewelke Maar na den dood van Jojada den hogepriester, wiens goede leer hij heeft vergeten, is tot valse godsdienst vervallen, en daarom ook gestraft geweest. Zie 2 Kron. 24:17,18. de priester Jojada hem onderwees.
3. Alleenlijk werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten.
4. En Joas zeide tot de priesteren: Al het geld *Hebreeuws, des mans geld der zielen zijner schatting;* dat is, het geld, waarmede de priester een persoon, die zijn gelofte den Heere gedaan had, geschat heeft, opdat hij zich zou lossen en vrijmaken. Zie de wet hiervan Lev. 27:2. Dit was de tweede soort der geheiligde dingen. **der geheiligde dingen,** *Hebreeuws, heiligheden;* dat is, die den Heere geheiligd en tot zijn dienst toegeëigend waren; en nu tot den bouw en de vermaking des tempels moesten aangelegd worden. Van deze worden hier zekere soorten vermeld, naar uitwijzen der volgende woorden. **dat gebracht zal worden in het huis des HEEREN, te weten** het geld *Hebreeuws, des mans geld der zielen zijner schatting;* dat is, het geld, waarmede de priester een persoon, die zijn gelofte den Heere gedaan had, geschat heeft, opdat hij en vrijmaken. Zie de wet hiervan Lev. 27:2. Dit was de tweede soort der geheiligde dingen. **desgenen,** *Hebreeuws, des voorbijgaanden of des overgaanden;* te weten, onder, of tot de getelden; dat is, die gerekend werd onder degenen, die geschat moesten worden. Dezen nu waren al degenen, die twintig jaren en daarboven oud waren, die, wanneer de telling geschiedde, moesten elk een halven sikkil voor hun hoofd geven, Exod. 30:13. Dit was de eerste soort der geheiligde dingen. **die overgaat tot de getelden,** het geld *Hebreeuws, des mans geld der zielen zijner schatting;* dat is, het geld, waarmede de priester een persoon, die zijn gelofte den Heere gedaan had, geschat heeft, opdat hij

zich zou lossen en vrijmaken. Zie de wet hiervan Lev. 27:2. Dit was de tweede soort der geheiligde dingen. **van een ieder der personen** Hebreeuws, *zielen*. Dit woord is hier voor personen of mensen genomen. Zie Gen. 12:5. *naar zijn schatting, en al het geld* Hebreeuws, *des mans geld der zielen zijner schatting*; dat is, het geld, waarmede de priester een persoon, die zijn gelofte den Heere gedaan had, geschat heeft, opdat hij zich zou lossen en vrijmaken. Zie de wet hiervan Lev. 27:2. Dit was de tweede soort der geheiligde dingen., **dat in ieders hart komt,** Hebreeuws, *opkomt, of klimt*. om **dat te brengen in het huis des HEEREN,**

5. Zullen de priesters tot zich nemen, een ieder van zijn bekende; en zij zullen de breuken van het huis verbeteren, Hebreeuws, *versterken*. En zo in het volgende. **naar alles wat er voor breuk** Versta, dat gescheurd, gespleten, gereten, of vervallen was door den ouderdom van het gebouw; of geschonden en verwoest door de goddeloze Athalia. Zie 2 Kron. 24:7. **bevonden zal worden.**
6. Maar het geschiedde in het drie en twintigste jaar van den koning Joas, dat de priesters de breuken van het huis niet gebeterd hadden.
7. Toen riep de koning Joas den priester Jojada en de *andere* priesteren, en zeide tot hen: **Waarom betert gijlieden niet de breuken van het huis? Nu dan, neemt geen geld** Gelijk gij tevoren gedaan hebt. Zie 2 Kon. 12:4,5. **van uw bekenden, dat gij** Gelijk gij tevoren wel beloofd, maar niet gedaan hebt. **het zoudt geven voor de breuken van het huis.**
8. En de priesters bewilligden van het volk geen geld te nemen, noch de breuken van het huis te verbeteren.
9. Maar de priester Jojada nam een kist, Met toestemming ja door bevel des konings; 2 Kron. 24:8. en boorde een gat

in haar deksel, Hebreeuws, *in haar deur*. en zette die bij het altaar ter rechterhand, Versta, aan de post, of ter zijde der deur, waar men inging in het voorhof der priesters, alwaar het brandofferaltaar stond, aan het einde van het grote voorhof; want zover mocht gans Israël komen, gelijk de Levieten daar aan den dorpel Te weten, der poort van het voorhof der priesters; en dat naar het voorschrift des Heeren; Num. 18:4. **dezer deur de wacht hielden,** Num. 18:4. Zulk een offerkist was ook nog in den tempel ten tijde van *Jezus Christus*. Zie Mark. 12:41; Luk. 21:1. **als iemand inkwam in het huis des HEEREN; en de priesters, die den dorpel** Te weten, der poort van het voorhof der priesters; en dat naar het voorschrift des Heeren; Num. 18:4. **bewaarden, staken daarin al het geld, dat ten huize des HEEREN gebracht werd.**

10. Het geschiedde nu, als zij zagen, dat veel gelds in de kist was, dat des konings schrijver Dat is, griffier, of secretaris. Alzo onder, 2 Kon. 19:2, en 2 Kon. 22:3; idem 2 Sam. 8:17. **met den hogepriester opkwam, en zij bonden het** Te weten, in buidels, of zakken. **samen, en telden het geld, dat in het huis des HEEREN gevonden werd.**
11. En zij gaven het geld wel gewogen in handen der verzorgers Hebreeuws, *doeners van dat werk*. Alzo onder, 2 Kon. 22:5. Dat is, die als opzieners over dit werk des tempels gesteld waren. **van dat werk, die gesteld waren over het huis des HEEREN; en zij besteedden het uit aan de timmerlieden** Hebreeuws, *werknemers des houts*. en aan de bouwlieden, die het huis des HEEREN vermaakten;
12. En aan de metselaren, Het Hebreeuwse woord betekent in het algemeen degenen, die stenen muren en houten wanden en heiningen maken. Alzo onder, 2 Kon. 22:6; Jes. 58:12; Ezech. 22:30. Hier is het voor *metselaars* genomen. en aan de steenhouders, en om hout en

gehouden Hebreeuws, stenen der uithouwing, of, snijding; dat is, die uit de aarde gehouden worden, en daarna ook door houwing of snijding tot zeker gebruik moeten gefatsoeneerd worden. stenen te kopen, om de breuken van het huis des HEEREN te verbeteren, en voor al wat uitgegeven Hebreeuws, dat uitging; dat is, dat uitgelegd werd van geld, of anders uitbesteed, tot behoefte van de vermaking des tempels. werd voor het huis, om *dat* te beteren.

13. Evenwel werden Dat is, zij bevorderden zo zeer den bouw des tempels dat zij de vaten, tot den godsdienst behorende, niet maakten voordat het bouwwerk volbracht was; maar daarna hebben zij ook van het overschot des gelds allerlei vaten gemaakt. Zie 2 Kron. 24:14. niet gemaakt voor het huis des HEEREN zilveren schalen, Zie van deze vaten 1 Kon. 7:50. gaffelen, sprengebekken, trompetten, *noch* enig gouden vat, of zilveren vat, van het geld, dat ten huize des HEEREN gebracht werd.
14. Maar zij gaven dat aan degenen, die het werk deden; en zij verbeterden daarmede het huis des HEEREN.
15. Daartoe eisten Of, deden de mannen geen rekening doen; of rekenden niet met de mannen. zij geen rekening van de mannen, wien zij dat geld in hun handen gaven, om aan degenen, die het werk deden, te geven; want zij handelden trouwelijk. Hebreeuws, in waarheid, of trouw; dat is, op geloof. De zin is: Gelijk het geld hun vromigheid toevertrouwd was, alzo hebben zij ook hetzelfde trouwelijk aangelegd en besteed.
16. Het geld van schuldoffer, en het geld van zondofferen werd ten huize des HEEREN niet gebracht; het was voor de priesteren.
17. Toen trok Hazael, Namelijk, nadat Jojada nu gestorven was en Joas zijn wegen

verdorven had, 2 Kron. 24:22,23. de koning van Syrie op, en krijgde tegen Gath, Zie 1 Kon. 2:39. en nam haar in; daarna stelde Hazael *Zijn aangezicht ergens naar stellen*, is iets ernstiglijk voornemen en aangrijpen. Zie 2 Kron. 20:3; Jer. 42:15; Ezech. 21:2; Dan. 9:3; Luk. 9:51. zijn aangezicht, om tegen Jeruzalem op te trekken.

18. Maar Joas, de koning van Juda, nam al de geheiligde dingen, Hebreeuws, heiligheden. Als boven, 2 Kon. 12:4. Zie Lev. 5:15. die Josafat, en Joram, en Ahazia, zijn vaderen, de koningen van Juda, geheiligd hadden, en zijn geheiligde dingen, Hebreeuws, heiligheden. Als boven, 2 Kon. 12:4. Zie Lev. 5:15. en al het goud, dat gevonden werd in de schatten van het huis des HEEREN, en van het huis des konings, en zond het tot Hazael, den koning van Syrie; toen trok hij op van Jeruzalem.
19. Het overige nu der geschiedenissen van Joas, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?
20. En zijn knechten stonden op, en maakten een verbintenis, en sloegen Joas, in het huis van Millo Anders, Bethmillo. Zie Richt. 9:6., dat afgaat naar Silla; De naam ener plaats. Uit de eigenschap des woords menen sommigen dat dit is een zekere geheugde weg geweest, dien Salomo zou gemaakt hebben om van de stad Davids in den tempel te gaan, 2 Kron. 9:11. Anderen menen dat *Silla* is geweest de naam ener stad, niet ver van het huis van *Millo* gelegen.
21. Want Jozacar, Anders genaamd Zabad, 2 Kron. 24:26. de zoon van Simeath, De naam van een Ammonietische vrouw, 2 Kron. 24:26. en Jozabad, Hebreeuws, Jehozabad. de zoon van Somer, Anders, van Simrith. Deze was een Moabietische vrouw, 2 Kron. 24:26. zijn knechten, sloegen hem, dat hij stierf; en zij begroeven hem met zijn vaderen in de stad Davids;

Maar niet in het graf der koningen van Juda, 2 Kron. 24:25. en Amazia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats.

2 Koningen 13

1. In het drie en twintigste jaar van Joas, den zoon van Ahazia, den koning van Juda, werd Joahaz, Hebreuws, *Jehoachaz*. de zoon van Jehu, koning over Israel, te Samaria, *en regeerde* zeventien jaren. Waarvan de laatste twee hem met zijn zoon gemeen zijn. Zie onder, 2 Kon. 13:10,22.
2. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN; want hij wandelde na de zonden Versta, voornamelijk de afgoderij van hem ingesteld, die de Israëlieten, naast zijn bevel en exempel, met de gouden kalven bedreven. Zie 1 Kon. 12:26, enz., en boven, 2 Kon. 10:29. Alzo onder, 2 Kon. 13:6,11. van Jerobeam, den zoon van Nebat, die Israel zondigen deed; hij week daarvan niet af. Of, *van geen derzelve*; te weten, zonden.
3. Daarom ontstak des HEEREN toorn tegen Israel; en Hij gaf hen Te weten, de Israëlieten, die God alzo overgaf in het geweld der Syriërs, dat zij van dezelve verslagen en verdrukt werden, met verlies van een deel huns lands. in de hand van Hazael, den koning van Syrie, en in de hand van Benhadad, den zoon van Hazael, al die dagen. Te weten, van Joahaz, den koning Israëls; namelijk, zolang als hij alleen regeerde. Alzo ook onder, 2 Kon. 13:22.
4. Doch Joahaz bad des HEEREN aangezicht ernstelijk aan; en de HEERE verhoorde hem; want Hij zag Dit is menselijkerwijze van God gesproken, en betekent zijn vaderlijke zorg en weldadigheid over degenen, die verdrukt zijn en met bekering des harten hun toevlucht tot hem nemen. Zie Gen. 31:42. de verdrukking van Israel, dat de koning van Syrie hen verdrukte.
5. (Zo gaf de HEERE Israel een verlosser, Namelijk, Joas, den zoon van Joahaz. Zie onder, 2 Kon. 13:25. dat zij van onder de hand Dat is, gebied. Zie Gen. 16:6; Num. 31:49. der Syriërs uitkwamen; en de kinderen Israels woonden in hun tenten, Dat is, in hun huizen en woningen. De Heilige Schriftuur houdt deze manier van spreken, ziende op de wijze van doen der patriarchen en der Israëlieten in de woestijn, waar zij in tenten woonden. Zie Deut. 16:7. als te voren. Hebreuws, *gelijk gisteren en eergisteren*.)
6. Nochtans weken zij niet af van de zonden van het huis van Jerobeam, die Israel zondigen deed; *maar* hij wandelde Namelijk, Joahaz. daarin; Of, *in elk een derzelve*, te weten, zonden. Vergelijk boven, 2 Kon. 13:2. en het bos Versta, het afgodische bos, dat Achab had laten planten, 1 Kon. 16:33. Van de afgodische bossen, zie Deut. 7:5. bleef ook staan te Samaria.)
7. Want hij had Joahaz geen volk laten overblijven dan vijftig ruiters en tien wagenen, en tien duizend voetvolks; want de koning van Syrie had hen omgebracht, en had hen dorsende gemaakt als stof. Dat is, had hen door vele nederlagen verdrukt en als onder de voeten getreden, gelijk de ossen in die landen, dorsende met hun voeten, de aren vertragen.
8. Het overige nu der geschiedenissen van Joahaz, en al wat hij gedaan heeft, en al zijn macht, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel?
9. En Joahaz ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem te Samaria; en Joas, zijn zoon, regeerde in zijn plaats.
10. In het zeven en dertigste jaar Hetwelk was omtrent het vijftiende jaar der regering van Joahaz. Vergelijk boven, de aantekening 2 Kon. 13:1. van Joas, den koning van Juda, werd Joas, de zoon

- van Joahaz, koning over Israel, te Samaria, *en regeerde* zestien jaren.
11. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN; hij week niet af van al de zonden *Zie boven, 2 Kon. 13:2.* van Jerobeam, dien zoon van Nebat, die Israel zondigen deed, *maar* hij wandelde daarin. *Of, in elkeen derzelve.*
12. Het overige nu der geschiedenissen van Joas, en al wat hij gedaan heeft, en zijn macht, waarmede hij gestreden heeft tegen Amazia, den koning van Juda, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel?
13. En Joas ontsliep met zijn vaderen, en Jerobeam zat op zijn troon. *Dat is, werd koning. Zie 1 Kon. 1:13.* En Joas werd begraven te Samaria, bij de koningen van Israel.
14. Elisa nu was krank geweest van zijn krankheid, van dewelke hij stierf; en Joas, de koning van Israel, was tot hem afgekomen, en had geweend over zijn aangezicht, en gezegd: Mijn vader, mijn vader, *Zo noemt hij hem uit liefde en eerbied.* wagen Israels en zijn ruiteren!
15. En Elisa zeide tot hem: Neem een boog en pijlen. En hij nam tot zich een boog en pijlen.
16. En hij zeide tot den koning van Israel: Leg uw hand *Hebreeuws, doe uw hand rijden op den boog.* Dit was den koning Joas tot een teken, dat hij oorlog zou moeten aannemen. aan den boog, en hij leide zijn hand *daaraan*; en Elisa *Te weten, om den koning te beduiden, dat God met hem strijden zou, en dat ons doen van God moet komen, zou het goed zijn, en van hem gezegend zijn, zou het wel gelukken.* leide zijn handen op des konings handen.
17. En hij zeide: Doe het venster open tegen het oosten. *Hetwelk was naar Syrië.* En hij deed het open. Toen zeide Elisa: Schiet. En hij schoot. En

- hij zeide: Het is een pijl *Dat is, deze pijl is een teken om u te verzekeren, dat God u zal victorie over uw vijanden geven en uw volk van hun geweld bevrijden.* der verlossing des HEEREN, en een pijl der verlossing tegen de Syriers; want gij zult de Syriers slaan in Afek, *Zie van deze stad, 1 Sam. 4:1, en 1 Sam. 29:1, en 1 Kon. 20:26.* Anderen nemen dit woord niet voor een eigen naam, maar zetten het over: *sterkelijk, geweldiglijk.* tot verdoens toe.
18. Daarna zeide hij: Neem de pijlen. En hij nam ze. Toen zeide hij tot den koning van Israel: Sla tegen de aarde. God heeft Joas hiermede betekend dat hij ook zijn schuldigen plicht daartoe brengen zou. *Dat hij nu maar driemaal sloeg, gaf enige nalatigheid en fout te kennen, die hij in het uitvoeren van deze straf over de Syriërs begaan zou; zodat hij hen ook maar driemaal heeft geslagen. Zie onder, 2 Kon. 13:25.* En hij sloeg driemaal; daarna stond hij stil.
19. Toen werd de man Gods zeer toornig op hem, en zeide: Gij zoudt vijfmaal of zesmaal geslagen hebben; dan zoudt gij de Syriers tot verdoens toe geslagen hebben; doch nu zult gij de Syriers driemaal slaan.
20. Daarna stierf Elisa, en zij begroeven hem. De benden *Dat is, enige rotten, of hopen van rovende en stropende krijgslieden. Zie boven, 2 Kon. 5:2.* nu der Moabieten kwamen in het land met het ingaan des jaars.
21. En het geschiedde, als zij een man begroeven, dat zij, ziet, een bende zagen; zo wierpen zij den man in het graf van Elisa; en toen de man daarin kwam, en het gebeente van Elisa aanroerde, werd hij levend, en rees op zijn voeten.
22. Hazael nu, de koning van Syrie, verdrukte Israel, al de dagen *Dat is, zolang hij regeerde; wel verstaan alleen, en eer hij zijn zoon Joas tot de regering mede toegelaten had. Want van dien tijd af begon*

God door Joas zijn volk te verlossen. van Joahaz.

23. Doch de HEERE was hun genadig, en ontfermde Zich hunner, en wendde Zich tot hen, om Zijns verbonds wil In hetwelk God beloofd had, niet alleen hun, maar ook huns zaads God te willen zijn, Gen. 17:7. met Abraham, Izak en Jakob; en Hij wilde hen niet verderven, en heeft hen niet verworpen van Zijn aangezicht, tot nu toe.
24. En Hazael, de koning van Syrie, stierf, en zijn zoon Benhadad werd koning in zijn plaats.
25. Joas nu, de zoon van Joahaz, nam de steden weder in, *Hebreeuws, keerde weder, en nam in.* Zie Num. 11:4. uit de hand van Benhadad, den zoon van Hazael, die hij uit de hand van Joahaz, zijn vader, met krijg genomen had; Joas sloeg hem driemaal, en bracht de steden aan Israel weder. Te weten, aan het koninkrijk Israëls. De volle manier van spreken is onder, 2 Kon. 14:28.

2 Koningen 14

1. In het tweede jaar van Joas, den zoon van Joahaz, den koning van Israel, werd Amazia *Hebreeuws, Amatsiahu.* koning, de zoon van Joas, den koning van Juda.
2. Vijf en twintig jaren *Hebreeuws, een zoon van twintig en vijf jaar.* was hij oud, toen hij koning werd, en regeerde negen en twintig jaren In dit getal zijn begrepen twaalf jaren, in welke hij balling is geweest te Lachis, zijnde van zijn eigen onderzaten verdreven, onder, 2 Kon. 14:19. te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Joaddan *Hebreeuws, Jehohaddan.* van Jeruzalem.
3. En hij deed dat recht was in de ogen des HEEREN, nochtans niet als zijn vader David; Dat is, niet met een oprecht

hart; 2 Kron. 25:2. hij deed naar alles, wat zijn vader Joas gedaan had. Want gelijk Joas in de eerste jaren zijner regering, zolang de priester Jozada leefde, zich wel gedragen had, hebbende den zuiveren godsdienst, die vervallen was, opgericht en gehandhaafd, maar daarna door den raad der vorsten tot afgoderij geweken was, boven, 2 Kon. 12:3; 2 Kron. 24:17,18, alzo heeft Amazia zich in het eerst wel gedragen, maar is daarna tot afgoderij vervallen; 2 Kron. 25:7, enz., en 2 Kon. 14:14, enz.

4. Alleenlijk Vergelijk 1 Kon. 3:2, en de aantekening; idem boven, 2 Kon. 12:3. werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookt nog op de hoogten.
5. Het geschiedde nu, als het koninkrijk in zijn hand versterkt was, dat hij zijn knechten sloeg, Dat is, met den dood strafte. Zie Gen. 8:21. die den koning, Zie boven, 2 Kon. 12:20,21. zijn vader, geslagen hadden,
6. Doch de kinderen der doodslagers doodde hij niet; gelijk geschreven is Zie Deut. 24:16. in het wetboek van Mozes, waar de HEERE geboden heeft, zeggende: De vaders Zie Deut. 24:16. zullen voor de kinderen niet gedood worden, en de kinderen zullen voor de vaders niet gedood worden; maar een ieder zal om zijn zonde gedood worden.
7. Hij sloeg de Edomieten in het Zoutdal Hetwelk was in Idumea. Zie breder van hetzelfde 2 Sam. 8:13, en Ps. 60:2. tien duizend, en nam Sela in Dat is, *rotssteen.* De hoofdstad van het steenachtig Arabië; welke op een steenrots gelegen zijnde, van die en van het land haar naam had. Vergelijk 2 Kron. 25:12. met krijg, en noemde haar naam Jekteel, Deze naam kan overgezet worden de *gehoorzaamheid Gods*; dat is, de gehoorzaamheid aan God bewezen. Amazia schijnt deze stad zo genaamd te hebben, omdat hij al de verovering derzelve gehouden

heeft voor een loon der gehoorzaamheid, die hij God bewees als hij de Israëlieten op het gebod van den profeet heeft afgedankt, die hij voor honderd talenten had aangenomen, enz. Zie 2 Kron. 25:8,9. **tot op dezen dag.** Dat is, tot op dezen tijd, in welken dit boek geschreven is, blijft dezen naam.

8. **Toen zond Amazia boden tot Joas, den zoon van Joahaz, den zoon van Jehu, den koning van Israel, zeggende: Kom, laat ons** Dat is, laat ons tegen elkander strijden. Alzo onder, 2 Kon. 14:11; idem 2 Kon. 23:29; 2 Kron. 25:17,21. Het schijnt dat hij den dood zijner vrienden door dezen aangenomen krijg heeft willen wreken, waarvan te zien is boven, 2 Kon. 9:27, en 2 Kon. 10:14, of immers de moedwilligheid en roverij der afgedankte Israëlieten, in zijn land geschied; zie daarvan 2 Kron. 25:13. **elkanders aangezicht zien.**

9. **Maar Joas, de koning van Israel, zond tot Amazia, den koning van Juda, zeggende: De distel,** De koning Israëls vergelijkt alhier den koning van Juda bij een distel of doornstruik, en zichzelf bij een cederboom, zijn krijgslieden bij het wild gedierte des Libanons, en de schade, die de koning van Juda te verwachten had, bij de vertreding van den distel. Het is zoveel alsof hij zeide: Indien gij, die in macht van volk en heerlijkheid des koninkrijks bij mij niet meer zijt te vergelijken, dan een verachte distel bij een verheven cederboom, tot mij om vrede en vriendschap gezonden had, het zou u niet gelukt hebben; hoeveel minder zal u deze vijandige vermetelheid wel bekomen? daarom indien gij wijs zijt, doe afstand, u wachtende voor schade. **die op den Libanon is,** Zie 1 Kon. 4:33. **zond tot den ceder, die op den Libanon is,** Zie 1 Kon. 4:33. **zeggende: Geef uw dochter mijn zoon ter vrouw; maar het gedierte des velds, dat op den Libanon is,** Zie 1 Kon. 4:33. **ging voorbij, en vertrad den distel.**

10. **Gij hebt de Edomieten dapper geslagen,** Hebreeuws, *slaande geslagen*. Zie boven, 2 Kon. 14:7. **daarom heeft uw**

hart u verheven; heb de eer, en blijf in uw huis; want waarom zoudt gij u in het kwade Te weten, van den oorlog. *Of, waarom zoudt gij u mengen, of, inlaten in den strijd met schade?* **mengen, dat gij vallen zoudt, gij en Juda met u?**

11. **Doch Amazia hoorde niet; daarom toog Joas,** Overmits hij den inval van Amazia niet wilde verwachten in zijn eigen land, maar liever hem bejegenen in het zijne. **de koning van Israel, op, zodat hij en Amazia, de koning van Juda, elkanders** Dat is, streeden tegen elkander. Zie boven, 2 Kon. 14:8. **aangezicht zagen te Beth-Semes, dat in Juda is.**

12. **En Juda werd geslagen voor het aangezicht van Israel, en zij vloden, een iegelijk in zijn tenten.** Dat is, in hun woningen. Zie boven, 2 Kon. 13:5.

13. **En Joas, de koning van Israel, greep Amazia, den koning van Juda, den zoon van Joas, den zoon van Ahazia, te Beth-Semes, en kwam te Jeruzalem; en hij brak aan den muur van Jeruzalem, van de poort van Efraim** Zo genaamd, omdat men door dezelve ging naar het land Efraïms. **tot aan de Hoekpoort,** Hebreeuws, *de poort des hoeks*. Anders genaamd *de poort der hoeken*, Zach. 14:10; idem, *de uitziende*; dat is, als een hoek uitstekende poort. Zie 2 Kron. 25:23, en de aantekening. Zij was zo genoemd omdat zij stond aan een hoek van de stad. **vierhonderd ellen.** Zie Gen. 6:15.

14. **En hij nam al het goud, en het zilver, en al de vaten, die gevonden werden in het huis des HEEREN, en in de schatten van des konings huis, mitsgaders gijzelaars;** Hebreeuws, *zonen der borgtochten, of verpandingen*. Versta, personen van zonderlinge afkomst en waarde, die de koning Joas uit Juda medenam, tot verzekering van toekomstende vrede. **en hij keerde weder naar Samaria.**

15. **Het overige nu der geschiedenissen van Joas, wat hij gedaan heeft, en zijn macht, en hoe**

- hij gestreden heeft tegen Amazia, den koning van Juda, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel?
16. En Joas ontsliep met zijn vaderen, en werd te Samaria begraven bij de koningen van Israel; en zijn zoon Jerobeam werd koning in zijn plaats.
17. Amazia nu, de zoon van Joas, koning van Juda, leefde na den dood van Joas, den zoon van Joahaz, den koning van Israel, vijftien jaren.
18. Het overige nu der geschiedenissen van Amazia, is dat niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?
19. En zij maakten Te weten, in het vierde jaar na den dood van Joas, of van de regering zijns zoons Jerobeam. een verbintenis tegen hem te Jeruzalem, dat hij vluchtte naar Lachis; maar zij zonden hem na tot Lachis, Een stad, gelegen in de westpale van den stam van Juda. Zie van dezen Joz. 10:31, en Joz. 15:39. en doodden hem aldaar.
20. En zij brachten hem op paarden; Dat is, op een wagen of koets, die van paarden getrokken of gedragen werd. Vergelijk boven, 2 Kon. 9:28. en hij werd te Jeruzalem begraven, bij zijn vaderen, in de stad Davids.
21. En het ganse volk Te weten, als Amazia vluchtte naar Lachis; en hieruit komt dat de elf volgende jaren der regering niet alleen Amazia, maar ook zijn zoon Azaria Anders genaamd Uzzia, onder, 2 Kon. 15:13,30; 2 Kron. 26. Onder denzelfden koning begon Jesaja te profeteren, Jes. 1:1. toegeschreven worden. **van Juda nam Azaria** Anders genaamd Uzzia, onder, 2 Kon. 15:13,30; 2 Kron. 26. Onder denzelfden koning begon Jesaja te profeteren, Jes. 1:1. (die nu zestien jaren oud was), en maakten hem koning in plaats van zijn vader Amazia.
22. Die bouwde Elath, Zie van deze stad ook Deut. 2:8. Azaria nu wordt gezegd die gebouwd te hebben, niet ten aanzien van de eerste grondlegging dezer stad, maar van de herbouwing derzelve, omdat zij vervallen was. en bracht haar weder aan Juda, nadat de koning Namelijk, Amazia zijn vader. met zijn vaderen ontslapen was.
23. In het vijftiende jaar van Amazia, den zoon van Joas, den koning van Juda, werd te Samaria koning, Jerobeam, de zoon van Joas, koning van Israel, *en regeerde* een en veertig jaren.
24. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN; hij week niet van alle zonden van Jerobeam, den zoon van Nebat, die Israel zondigen deed.
25. Hij bracht ook weder Te weten, onder het gebied der koningen Israëls. Zie boven, 2 Kon. 13:25. de landpale van Israel van den ingang van Hamath, Zie hiervan Num. 13:21, en Num. 34:8. tot aan de zee Zie ook van deze zee Deut. 3:17. van het vlakke veld; naar het woord des HEEREN, des Gods van Israel, dat Hij gesproken had door den dienst Hebreuws, *door de hand.* van Zijn knecht Jona, Deze is dezelfde, die van den Heere naar Ninevé gezonden werd, en wiens profetie wij bij de andere profeten in den Bijbel hebben. den zoon van Amitthai, den profeet, die van Gath-hefer was. Een stad, gelegen in den stam van Zebulon; Joh. 19:13.
26. Want de HEERE zag, dat de ellende van Israel zeer bitter was, Of, *wederspanning*; dat is, zeer hard en zwaar, welke wederspanning sommigen ook duiden op Israël, als die zeer wederspanning geweest was, en daarom gestraft. en dat er geen opgeslotenen Zie van deze manier van spreken Deut. 32:36; idem 1 Kon. 14:10; en 1 Kon. 21:21. noch verlatenen waren, en dat Israel geen helper had.
27. En de HEERE had niet gesproken, dat Hij den naam De Heere heeft wel kort daarna door den profeet Hosea laten

voorzeggen den ondergang van het huis Israëls en de eindelijke verstoting van dit volk, gelijk men zien mag Hos. 1:5,6,9; en heeft zulks ook dadelijk uitgevoerd, 2 Kon. 17:18. Maar Hij heeft dat nog op dezen tijd niet willen doen, maar door zijn grondeloze barmhartigheid Israël nog verschoond, om des verbonds wil, dat Hij met hun vaders gemaakt had. Zie ook 2 Kon. 13:23. van Israel van onder den hemel verdelgen zou; maar Hij verlostte hen door de hand van Jerobeam, den zoon van Joas.

28. Het overige nu der geschiedenissen van Jerobeam, en al wat hij gedaan heeft, en zijn macht, hoe hij gekrijgd heeft, en hoe hij Damaskus en Hamath, Deze twee steden zijn door David en Salomo gewonnen, 2 Sam. 8:6; en 2 Kron. 8:3, en daarom behoorden zij den koningen van Juda, als zij nog koningen waren over gans Israël. Maar als die daarna verloren en door de Syriërs hem afgenomen waren, 1 Kon. 11:24, zo heeft deze Jerobeam ze in zijn tijd weder gewonnen, niet voor de koningen van Juda, maar voor de koningen Israëls. tot Juda behorende, aan Israel wedergebracht heeft, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel?

29. En Jerobeam ontsliep met zijn vaders, met de koningen van Israel; en zijn zoon Zacharia werd koning in zijn plaats.

2 Koningen 15

1. In het zeven en twintigste jaar van Jerobeam, Namelijk, des tweeden van dien naam, den zoon van Joas, boven, 2 Kon. 14:23. den koning van Israel, werd koning Te weten, om met volle macht als koning alleen te regeren. Anders was hij ook tevoren ettelijke jaren in enige regering geweest, of tenminste als koning gehouden. Zie boven, 2 Kon. 14:21. Azaria, Anders genaamd *Uzzia*, onder, 2 Kon. 15:13,30; 2

Kron. 26:1. de zoon van Amazia, den koning van Juda.

2. Hij was zestien jaren oud, toen hij koning werd, en hij regeerde twee en vijftig jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jecholia, van Jeruzalem.

3. En hij deed Te weten, zolang als de profeet Zacharia leefde; 2 Kron. 26:5. dat recht was in de ogen des HEEREN, naar al wat zijn vader Amazia gedaan had.

4. Alleenlijk werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten.

5. En de HEERE plaagde den koning, De oorzaak hiervan was, omdat hij door grote vermetelheid zich aantrok het ambt der priesters, gaande in den tempel om te roken, 2 Kron. 26:16. dat hij melaats werd tot den dag zijns doods; en hij woonde in een afgezonderd huis; Hebreeuws, *een huis der vrijheid*; dat is, in een huis dat vrij, of afgezonderd was van andere huizen en alleen stond, naar het voorschrift der wet, die God van de melaatsen gegeven had; Lev. 13:46. doch Jotham, de zoon des konings, was over het huis, Te weten, des konings; dat is, hij was als hofmeester, en had het opperste bevel over het gehele huis en hof des konings. richtende Dat is, regerende het gehele land, en opzicht hebbende over de bediening van het recht en de onderhouding van alle goede wetten. Vergelijk 2 Kron. 26:21. het volk des lands.

6. Het overige nu der geschiedenissen van Azaria, en al wat hij gedaan heeft, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?

7. En Azaria ontsliep met zijn vaders, en zij begroeven hem bij zijn vaders, Dat is, wel in den akker, of het stuk velds, verordend tot der koningen begraving, maar wat bezijden af van hunne graven, om zijner melaatsheid wil, 2 Kron.

- 26:23. in de stad Davids; en zijn zoon Jotham werd koning in zijn plaats.
8. In het acht en dertigste jaar van Azaria, den koning van Juda, regeerde Zacharia, de zoon van Jerobeam, over Israel te Samaria, zes maanden.
9. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN, gelijk als zijn vaderen gedaan hadden; hij week niet af van de zonden van Jerobeam, den zoon van Nebat, die Israel zondigen deed.
10. En Sallum, Een der oversten. de zoon van Jabes, maakte een verbintenis tegen hem, en sloeg hem voor het volk, Dat is, in het openbaar; waaruit schijnt dat de daad van Sallum het volk niet mishagde en dat Zacharia in den haat der gemeente was. en doodde hem; en hij werd koning in zijn plaats.
11. Het overige nu der geschiedenissen van Zacharia, ziet, dat is geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel.
12. Dit was het woord des HEEREN, dat Hij gesproken had tot Jehu, zeggende: U zullen zonen Zie boven, 2 Kon. 10:30, en de aantekening daarop. van het vierde gelid op den troon van Israel zitten; en het is alzo geschied.
13. Sallum, de zoon van Jabes, werd koning, in het negen en dertigste jaar van Uzzia, Matth. 1:9, genaamd *Ozias*. Anders, boven, 2 Kon. 14:21, en in 2 Kon. 15:1,6,7,8, *Azaria*. den koning van Juda; en hij regeerde een volle maand Hebreeuws, *een maand der dagen*; dat is, ene maand tijds, een volle en gehele maand, hebbende al haar dagen. Alzo Gen. 29:14. Zie de aantekening. te Samaria.
14. Want Menahem, de zoon van Gadi, toog op van Thirza, Zie 1 Kon. 14:17. en kwam te Samaria, en sloeg Sallum, den zoon van Jabes, te Samaria, en doodde hem, en werd koning in zijn plaats.
15. Het overige nu der geschiedenissen van Sallum, en zijn verbintenis, die hij maakte, ziet, die zijn geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel.
16. Toen sloeg Menahem Tifsah, Zie van deze stad 1 Kon. 4:24. met allen, die daarin waren, ook haar landpalen van Thirza af; omdat men niet *voor hem* had opengedaan, Te weten, de poorten der stad, als hij op de reis was om Sallum te overvallen. zo sloeg hij *hen*; al haar bevruchte vrouwen hieuw hij in stukken.
17. In het negen en dertigste jaar van Azaria, den koning van Juda, werd Menahem, den zoon van Gadi, koning over Israel, *en regeerde* tien jaren te Samaria.
18. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN; hij week al zijn dagen niet af van de zonden van Jerobeam, den zoon van Nebat, die Israel zondigen deed.
19. Toen kwam Pul, Genoemd in de historiën, naar sommiger mening, *Phulbelochus*. de koning van Assyrie, tegen het land; en Menahem gaf aan Pul duizend talenten Zie van het gewicht eens talents Exod. 25:39. zilvers, opdat zijn hand Dat is, om met deze som den vrede van de Assyriërs te kopen en zich in zijn koninkrijk te verzekeren. met hem zoude zijn, om het koninkrijk in zijn hand te sterken.
20. Menahem nu bracht dit geld op van Israel, van alle geweldigen van vermogen, om den koning van Assyrie te geven, voor elk man Dat is, om aan elken Assyrischen soldaat *zo enigen menen* zoveel te tellen. Zie van het gewicht des zilveren sikkels, Gen. 23:15. Anderen vertalen, *van elk man*; verstaande dit niet van de Assyriërs, die het geld ontvingen, maar van

de geweldigen der Israëlieten, die het betalen moesten. vijftig zilveren sikkels; also keerde de koning van Assyrie weder, en bleef daar niet in het land.

21. Het overige nu der geschiedenissen van Menahem, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel?
22. Daarna ontsliep Menahem met zijn vaderen; en zijn zoon Pekahia werd koning in zijn plaats.
23. In het vijftigste jaar van Azaria, den koning van Juda, werd Pekahia, de zoon van Menahem, koning over Israel, *en regeerde twee jaren te Samaria.*
24. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN; hij week niet af van de zonden van Jerobeam, den zoon van Nebat, die Israel zondigen deed.
25. En Pekah, de zoon van Remalia, zijn hoofdman, maakte een verbintenis tegen hem, en sloeg hem te Samaria, in het paleis van het huis des konings, met Argob Die hem vergezelschapten, om zijn verraad te helpen uitvoeren; daartoe dienden ook de Gileadieten hier vermeld. en met Arje, Het Hebreeuwse woord betekent *die leeuw*, gelijk het ook van sommigen zo overgezet wordt, menende dat een zeker persoon alzo is toegenaamd geweest. en met hem vijftig mannen van de kinderen der Gileadieten; also doodde hij hem, en werd koning in zijn plaats.
26. Het overige nu der geschiedenissen van Pekahia, en al wat hij gedaan heeft, ziet, dat is geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel.
27. In het twee en vijftigste jaar van Azaria, den koning van Juda, werd Pekah, de zoon van Remalia, koning

over Israel, *en regeerde twintig jaren te Samaria.*

28. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN; hij week niet af van de zonden van Jerobeam, den zoon van Nebat, die Israel zondigen deed.
29. In de dagen Pekah, den koning van Israel, kwam Tiglath-Pilezer, de koning van Assyrie, en nam Ijon in, Zie van deze stad en de naastvolgende 1 Kon. 15:20. en Abel-Beth-maacha, en Janoah, Een stad, gelegen in de oostpale van den stam van Efraïm bij de Jordaan. Zie van deze Joz. 16:6. en Kedes, Zie van deze stad Richt. 4:6. en Hazor, Eertijds een vermaarde koninklijke hoofdstad, Joz. 11:10, daarna den stam van Nafthali ten erfdeel gevallen, Joz. 19:36. en Gilead, Zie Gen. 31:21. en Galilea, Zie 1 Kon. 9:11. het ganse land van Nafthali; en hij voerde hen Namelijk, de inwoners der voorgenoemde landen en steden. weg naar Assyrie.
30. En Hosea, de zoon van Ela, maakte een verbintenis tegen Pekah, den zoon van Remalia, en sloeg hem, en doodde hem, en werd koning in zijn plaats; in het twintigste jaar Dat is, na twintig jaren van het begin der regering van Jotham; hetwelk is geweest het vierde jaar der regering van Achaz, overmits Jotham maar zestien jaren regeerde, onder, 2 Kon. 15:33. Anderen menen dat Jotham enige jaren tevoren met zijn vader, uit oorzaak van zijn melaatsheid, gemeen zijn geweest, die hem hier bij de zestien jaren zijner regering zouden toegevoegd zijn. van Jotham, den zoon van Uzzia.
31. Het overige nu der geschiedenissen van Pekah, en al wat hij gedaan heeft, ziet, dat is geschreven in het boek der kronieken der koningen van Israel.
32. In het tweede jaar van Pekah, den zoon van Remalia, den koning van

Israel, werd Jotham koning, de zoon van Uzzia, den koning van Juda.

33. Vijf en twintig jaren *Hebreeuws, een zoon van vijf en twintig jaar.* was hij oud, als hij koning werd, en regeerde zestien jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jerusa, de dochter van Zadok.
34. En hij deed dat recht was in de ogen des HEEREN; naar alles, wat zijn vader Uzzia gedaan had, deed hij.
35. Alleenlijk *Vergelijk 2 Kron. 27:2, en de aantekening.* werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten; dezelve bouwde de hoge poort *Anders genaamd de poort Sur, en de poort des fondaments.* Zie boven, 2 Kon. 11:6, en 2 Kron. 23:5, en de aantekening daarop. aan het huis des HEEREN.
36. Het overige nu der geschiedenissen van Jotham, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?
37. In die dagen *Omtrent het einde van de regering van Jotham.* begon de HEERE in Juda te zenden Rezin, *Hebreeuws, Retsin.* den koning van Syrie, en Pekah, den zoon van Remalia.
38. En Jotham ontsliep met zijn vaderen, en werd begraven bij zijn vaderen in de stad van zijn vader David; en zijn zoon Achaz werd koning in zijn plaats.

2 Koningen 16

1. In het zeventiende jaar *Hebreeuws, in het jaar des zeventienden jaars.* Zie Gen. 5:5, en de aantekening daarop. van Pekah, den zoon van Remalia, werd Achaz koning, de zoon van Jotham, den koning van Juda.
2. Twintig jaren was Achaz oud, toen hij koning werd, en hij regeerde zestien jaren te Jeruzalem; en hij deed niet dat recht was in de ogen des HEEREN zijns Gods, als zijn vader David.
3. Want hij wandelde in den weg der koningen van Israel; ja, hij deed ook zijn zoon door het vuur gaan, *Wat dit is, zie Lev. 18:21, en vergelijk 2 Kron. 28:3, en zie aldaar de aantekening.* naar de gruwelen der heidenen, die de HEERE voor de kinderen Israels verdreven had.
4. Hij offerde ook en rookte op de hoogten *Zie Lev. 26:30.* en op de heuvelen, *Zie van dit afgodisch gebruik Deut. 12:2, en vergelijk onder, 2 Kon. 17:10; 2 Kron. 28:4; Jer. 2:20; Hos. 4:13.* ook onder alle groen geboomte.
5. Toen toog Rezin, de koning van Syrie, op, met Pekah, den zoon van Remalia, den koning van Israel, naar Jeruzalem ten strijde; en zij belegerden Achaz, maar zij vermochten niet *Zij zijn verhinderd geweest door God, die niet alleen lang tevoren beloofd had Jeruzalem te beschermen, 1 Kon. 11:36; 2 Kron. 17:16, maar ook in dezen tegenwoordigen tijd; Jes. 7:4, enz. met strijden.*
6. Te dierzelfder tijd bracht Rezin, de koning van Syrie, Elath *Deze stad had Azaria, de grootvader van Achaz, tevoren gewonnen en onder het gebied van het koninkrijk Juda gebracht, 2 Kon. 14:22. Zie van dezelve 1 Kon. 9:26.* weder aan Syrie, en wierp de Joden uit Elath *Deze stad had Azaria, de grootvader van Achaz, tevoren gewonnen en onder het gebied van het koninkrijk Juda gebracht, 2 Kon. 14:22. Zie van dezelve 1 Kon. 9:26.; en de Syriërs Anders, Edomieten.* kwamen te Elath *Deze stad had Azaria, de grootvader van Achaz, tevoren gewonnen en onder het gebied van het koninkrijk Juda gebracht, 2 Kon. 14:22. Zie van dezelve 1 Kon. 9:26., en hebben daar gewoond tot op dezen dag.*

7. Achaz nu zond boden tot Tiglath-Pilezer, den koning van Assyrie, zeggende: Ik ben uw knecht Anders, *laat mij uw knecht en zoon zijn*; dat is, laat mij uw onderzaat wezen, dat ik mij onder uw bescherming moge verlaten; in welk geval ik u beloof vrees, als een knecht, en gehoorzaamheid, als een zoon. en uw zoon; kom op, en verlos mij uit de hand van den koning van Syrie, en uit de hand van den koning van Israel, die zich tegen mij opmaken.
8. En Achaz nam het zilver en het goud, dat in het huis des HEEREN, en in de schatten van het huis des konings gevonden werd, en hij zond den koning van Assyrie een geschenk.
9. Zo hoorde de koning van Assyrie naar hem; want de koning van Assyrie toog op tegen Damaskus, en nam haar in, en voerde hen *Te weten, Damaskus*; dat is, de inwoners der stad Damaskus voerde hij, enz. **gevankelijk naar Kir**, *Versta hier, een landschap in Medië, waarheen deze Syriërs zijn vervoerd geweest, gelijk Amos voorzegt had, Amos 1:5. En onderscheid dit Kir van een ander, hetwelk genaamd wordt het Kir der Moabieten*; Jes. 15:1. en hij doodde Rezin.
10. Toen toog de koning Achaz Tiglath-Pilezer, den koning van Assyrie, tegemoet, *Te weten, om hem te danken voor de bewezen hulp, geluk te wensen over zijn verkregen victorie en te verzoeken voor het toekomstige zijn goede toegenegenheid, en namelijk zijn bijstand tegen de Filistijnen, om weder te veroveren wat zij hem afgenomen hadden. Zie 2 Kron. 28:18.* naar Damaskus; en gezien hebbende een altaar, *Op hetwelk de Syriërs in Damaskus hunnen afgoden offeranden offerden.* dat te Damaskus was, zo zond de koning Achaz aan den priester Uria de gelijkenis van het altaar, en zijn afbeelding, naar zijn ganse maaksel.
11. En Uria, de priester, bouwde een altaar, naar alles, wat de koning Achaz van Damaskus ontboden had; also deed de priester Uria, tegen dat de koning Achaz van Damaskus kwam.
12. Als nu de koning van Damaskus gekomen was, zag de koning het altaar; en de koning naderde tot het altaar, en offerde daarop. Hij is niet tevreden met zijn koninklijke majesteit, maar trekt zich ook aan het priesterlijk ambt, niet vrezende de straf, die zijn grootvader Uzias diewhalve overkomen was; 2 Kron. 26:19.
13. En hij stak zijn brandoffer aan, en zijn spijsoffer, en goot zijn drankoffer en spengde het bloed zijner dankofferen *Hebreeuws, die zijne waren, of, die hij had.* op dat altaar. Dat hij naar het fatsoen des Syrischen altaars had laten maken, boven, 2 Kon. 16:10.
14. Maar het koperen altaar, *Versta, het brandofferaltaar, hetwelk Salomo had laten maken, 2 Kron. 4:1.* dat voor het aangezicht *Zie Lev. 1:3.* des HEEREN was, dat bracht hij van het voorste *Dat is, van de plaats des voorhofs, dat voor aan den tempel was, waar dat altaar, naar de wet des Heeren, staan moest.* deel van het huis, van tussen *zijn* altaar, en van tussen het huis des HEEREN, en hij zette het aan de zijde *zijns* altaars noordwaarts. *Dat is, aan de rechterzijde, also men in den tempel kwam; daarheen verschoof hij het altaar des Heeren, als onwaardig zijnde om zijn vorige plaats te behouden, opdat het zijne, dat naar den Syrischen vorm gemaakt was, allernaast den tempel staan zou.*
15. En de koning Achaz gebod Uria, den priester, zeggende: Steek op het grote altaar *Versta, het nieuwe altaar, naar het Syrisch patroon gemaakt, dat hij groot noemt, omdat zij vorm meerder was dan die van het koperen altaar, of, omdat het naar zijn gevoelen, waardiger was dan dat.* aan het morgenbrandoffer, en het

avondspijsoffer, en des konings brandoffer, en zijn spijsoffer, en het brandoffer van al het volk des lands, en hun spijsoffer, en hun drankofferen; en spreng daarop al het bloed des brandoffers, en al het bloed des slachtoffer; maar het koperen altaar zal mij zijn, om te onderzoeken. Men kan de woorden ook aldus overzetten: *aangaande het koperen altaar, het zal bij mij zijn, of, staan, dat te bezoeken*; dat is, naar dat het mij belijft, zal ik het gebruiken om daarop te offeren. Of, *ik zal daarop te onderzoeken, of, te letten hebben*.

16. En Uria, de priester, deed naar alles, Als een goddeloos en afgodisch huichelaar. wat de koning Achaz geboden had.

17. En de koning Achaz sneed de lijsten Hebreuws, *besluitingen, of omsluitingen*; versta, de omlopen der stellingen, in welke de vaten, die daarop stonden, ingepast en besloten waren. Zie van deze 1 Kon. 7:28. **der stellingen af**, Wat deze stellingen geweest zijn, zie 1 Kon. 7:27. en nam die van boven het wasvat weg, Zie hiervan 1 Kon. 7:38. en deed de zee Zie van deze 1 Kon. 7:23. **af van de koperen runderen**, Zie 1 Kon. 7:25. die daaronder waren; en hij zette die op een stenen vloer.

18. Daartoe het deksel des sabbats, Dit schijnt een hut of logies geweest te zijn, in welke de priesters, als zij hun wekelijkse beurt in de waarneming van den godsdienst, afgedaan hadden, zich op den sabbat gehouden hebben, totdat zij weder naar huis keerden. Anderen houden dit deksel des sabbats en vertrekplaats geweest te zijn voor de wachters, die op den sabbat en de gehele week de wacht voor den tempel moesten houden. Deze nu te weren, was zoveel als den tempel toe te sluiten, hetwelk Achaz gedaan heeft, 2 Kron. 28:24. Enigen verstaan dit van een deksel, waarmede het voorhof des volks bedekt was tegen regen en wind. Daar zijn er ook die menen dat het een plaats geweest is, waar de koning op hoge dagen gezeten, of

zijn aalmoezen gedaan heeft. dat zij in het huis gebouwd hadden, en den buitensten Door welken de koning van den burg Zion naar den tempel ging. Zie 1 Kon. 10:5, en de aantekening; idem de aantekening 2 Kon. 16:12. **ingang des konings nam hij weg** Hebreuws, *wendde hij af*. van het huis des HEEREN, vanwege den koning Dat is, eensdeels om den koning van Assyrië te behagen, tonende aldus dat hij zijn religie verliet en de heidense aannam; anderdeels uit vrees dat de koning van Assyrië door dezen ingang te eniger tijd den burg Zion en het koninklijke huis zou mogen innemen. van Assyrie.

19. Het overige nu der geschiedenissen van Achaz, wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?

20. En Achaz ontsliep met zijn vaderen, en werd begraven bij zijn vaderen, in de stad Davids; Maar niet in de graven der koningen. Zie 2 Kron. 28:27, en vergelijk 2 Kron. 24:25. en Hizkia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats.

2 Koningen 17

1. In het twaalfde jaar Hij had het koninkrijk Israëls in het vierde jaar van Achaz, dat is acht jaren tevoren, wel ingenomen, boven, 2 Kon. 15:30, maar alzo het land vol twisten en beroerten om de kroon was, schijnt noch hij, noch iemand de acht jaren een bevestigd koning geweest te zijn; of, indien hij nog voor koning gehouden is geweest, zo was hij onder het tribuut des konings van Assyrië, ja ook *alzo enigen menen* als zijn gevangene; zulks dat de voorgemelde acht jaren hier niet komen in rekening van zijn koninkrijk; anders heeft hij zeventien jaren geregeerd. Vergelijk boven, 2 Kon. 15:30; onder, 2 Kon. 18:9. Anderen menen dat hij de eerste acht jaren onafhankelijk als soeverein heeft geregeerd, en de andere negen als schatplichtige, en dat de Heilige Schriftuur van deze laatste alleen hier gewag maakt. van Achaz, den koning van Juda,

- werd Hosea, de zoon van Ela, koning over Israel te Samaria, *en regeerde* negen jaren.
2. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN; evenwel niet, Dat is, niet met zulke grote afgoderij; want de vorigen hadden meest niet alleen de gouden kalven, maar ook Baäl en andere gruwelen der heidenen gediend. Sommigen verstaan ook dat hij zijn volk heeft laten gaan naar Jeruzalem om daar te offeren, hetwelk tevoren verboden was; 1 Kon. 12:27. als de koningen van Israel, die voor hem geweest waren.
  3. Tegen hem toog op Salmaneser, Anders ook genaamd in sommige historiën *Nabonassar*. Hoewel anderen menen dat zij onderscheiden zijn. koning van Assyrie; en Hosea werd zijn knecht, dat hij hem een geschenk gaf. Dat is, jaarlijks tribuut of schatting.
  4. Maar de koning van Assyrie bevond Namelijk, omtrent het vijfde of zesde jaar dezer regering van Hosea. Vergelijk onder, 2 Kon. 18:9. een verbintenis in Hosea, dat hij tot So, Anders in de historiën genoemd *Sabachos*, die zijn voorganger *Asychis* verdreven hebbende, vele jaren over Egypte geregeerd heeft. Diens hulp heeft Hosea verzocht tegen de Assyriërs. den koning van Egypte, boden gezonden had, en het geschenk aan den koning van Assyrie niet als te voren van jaar tot jaar opbracht; zo besloot hem de koning van Assyrie, en bond hem in het gevangenhuis. Hebreeuws, *het huis der besluiting*, of, *des bedwangs*. Dit is geschied in het negende jaar der regering van den koning Hosea, vermeld in 2 Kon. 17:1.
  5. Want de koning van Assyrie toog op in het ganse land; ja, hij kwam op naar Samaria, en hij belegerde haar drie jaren.
  6. In het negende jaar van Hosea, nam de koning van Assyrie Samaria in, en voerde Israel weg in Assyrie, en deed ze wonen in Halah, Enigen houden het voor *Calacine* van Assyrië, gelegen boven *Adiabene*. Zie hiervan ook onder, 2 Kon. 18:11; 1 Kron. 5:26. en in Habor, Hetwelk men meent te zijn een bergachtig land van Assyrië, palende aan Medië. Zie onder, 2 Kon. 18:11. aan de rivier Een rivier in Mesopotamië, onder, 2 Kon. 18:11; 1 Kron. 5:26. Andres, *NeharGozan*, een landschap naar sommiger gevoelen in Medië. Gozan, en in de steden der Meden. Zie Gen. 10:2.
  7. Want het was geschied, dat de kinderen Israels gezondigd hadden tegen den HEERE, hun God, Die hen uit Egypteland opgebracht had, van onder de hand van Farao, den koning van Egypte; en hadden andere goden Zie Gen. 35:2. gevreesd;
  8. En hadden gewandeld in de inzettingen der heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israels verdreven had, en der koningen van Israel, die ze gemaakt hadden. Versta, *de inzettingen*, die de koningen Israëls gemaakt hadden. Alzo onder, 2 Kon. 17:19; of *der koningen Israëls*, die zij, te weten de kinderen Israëls, opgeworpen hadden.
  9. En de kinderen Israels hadden de zaken, die niet recht zijn, tegen den HEERE, Anders, *met den HEERE*; dat is, met den naam of dekmantel van den dienst des Heeren. hun God, bemanteld; Hebreeuws eigenlijk, *bedekt*; dat is, zij hebben hun afgoderij verschoond en bekleed met den naam en schijn van godsdienstigheid, heiligheid en goede mening, willende God dienen, niet naar zijn woord, maar naar hun goeddunken tegen het uitgedrukte bevel Gods; Num. 15:39. en hadden zich hoogten gebouwd in al hun steden, van den wachttorens af Dat is, overal, door het gehele land, zowel in kleine en onbewoonde plaatsen en in het veld, als in grote en volkrijke plaatsen en in steden. De wachttorens waren hier en daar in het land, om het volk voor de vijanden te

waarschuwen, of om het vee en de vruchten te bewaren. tot de vaste steden toe.

10. En zij hadden zich staande beelden Zie Lev. 26:1. opgericht en bossen, Zie Exod. 34:13, en Deut. 7:5, met de aantekeningen. Anders, *bosgoden, bosbeelden.* op allen hogen heuvel Zie Deut. 12:2. en onder alle groen geboomte.
11. En zij hadden daar gerookt op alle hoogten, gelijk de heidenen, die de HEERE van hun aangezichten weggevoerd had; en zij hadden kwade dingen gedaan, om den HEERE tot toorn te verwekken.
12. En zij hadden de drekgoden Zie Lev. 26:30. gediend, waarvan de HEERE tot hen gezegd had: Gij zult deze zaak niet doen.
13. Als nu de HEERE tegen Israel en tegen Juda, door den dienst Hebreuws, *door de hand.* van alle profeten, van alle zieners, Te weten, dien God zijn wil verklaard had op allerlei manieren, die God in die tijden gebruikte om de mensen te onderwijzen, als door aanspraken, gezichten, of dromen. Zie Num. 12:6. betuigd had, zeggende: Bekeert u van uw boze wegen en houdt Mijn geboden, *en* Mijn inzettingen, naar al de wet, die Ik uw vaders geboden heb, en die Ik tot u door de hand van Mijn knechten, de profeten, gezonden heb;
14. Zo hoorden zij niet, maar zij verhardden Dat is, zij waren ten uiterste toe ongehoorzaam en wederspanning, niet willende zich naar de vermaningen des Heeren neigen. Zie Exod. 32:9. hun nek, gelijk de nek hunner vaders geweest was, die aan den HEERE, Dat is, zijn dreigementen niet geloofd hadden. hun God, niet geloofd hadden.
15. Daartoe verwierpen zij Zijn inzettingen, en Zijn verbond, dat Hij met hun vaders gemaakt had, en

Zijn getuigenissen, die Hij tegen hen betuigd had, en wandelden de ijdelheid na, De afgoderij werd *ijdelheid* genaamd, zowel omdat de afgoden een nietig ding zijn, als omdat het vertrouwen, daarop gesteld, tevergeefs is, ja ook omdat de afgodendienaars van het rechte verstand en oordeel beroofd zijn. dat zij ijdel werden, en achter de heidenen, die rondom hen waren, van dewelke de HEERE hun geboden had, dat zij niet zouden doen gelijk die.

16. Ja, zij verlieten al de geboden des HEEREN, huns Gods, en maakten zich gegoten beelden, twee kalveren; en maakten bossen, en bogen zich voor alle heir des hemels, Zie Deut. 4:19. en dienden Baal. Zie Richt. 2:11.
17. Ook deden zij hun zonen en hun dochteren door het vuur gaan, Zie Lev. 18:21. en gebruikten Hebreuws, *waarzeiden, waarzeggingen.* waarzeggerijen, en gaven Zie Lev. 19:26. op vogelgeschrei acht, en verkochten zich, Zie den zin dezer manier van spreken 1 Kon. 21:20. om te doen dat kwaad was in de ogen des HEEREN, om Hem tot toorn te verwekken.
18. Daarom verloorde zich de HEERE zeer over Israel, dat Hij hen wegdeed van Zijn aangezicht; Dat is, uit het land Kanaän, hetwelk Hij hem tot een woning geheiligd had, hebbende daarin zijn kerk, in welker midden Hij woonde, en in deze de uiterlijke tekenen zijner tegenwoordigheid verloorde. Alzo onder, 2 Kon. 17:20,23, en 2 Kon. 23:27, en 2 Kon. 24:3. er bleef niets over, behalve de stam van Juda Zijnde hieronder begrepen de Levieten, die in den stam van Juda woonden, en de Simeonieten, die daaronder gemengd waren, met een deel van Benjamin. Zie 1 Kon. 11:32. **alleen.**
19. Zelfs hield Juda Dit heeft de zonde der Israëlieten vermeerderd, dat zij door hun kwaad exempel ook die van Juda deden zondigen en tot afgoderij verwekten. Zie Hos.

- 4:15. de geboden des HEEREN, huns Gods, niet; maar zij wandelden in de inzettingen van Israel, die zij gemaakt hadden. Te weten, de Israëlieten.
20. Zo verwierp de HEERE het ganse zaad Te weten, de tien stammen, die *Israël* genaamd worden tot een onderscheid van Juda, gelijk af te nemen is uit 2 Kon. 17:21. van Israel, en bedrukte hen, en gaf ze in de hand der rovers, totdat Hij hen van Zijn aangezicht weggevoerd had.
21. Want Hij scheurde Namelijk, de Heere, 1 Kon. 12:24. Of, *Israël* scheurde zich van het huis Davids af. Israel van het huis van David af, en zij maakten Jerobeam, den zoon van Nebat, koning; en Jerobeam dreef Israel af van achter den HEERE, en hij deed ze een grote zonde Zie 1 Kon. 12:30. zondigen.
22. Alzo wandelden de kinderen Israels in alle zonden van Jerobeam die hij gedaan had; Zie 1 Kon. 14:16. zij weken daarvan niet af;
23. Totdat de HEERE Israel van Zijn aangezicht wegdeed, gelijk als Hij gesproken had door den dienst Hebreuws, door de hand. van al Zijn knechten, de profeten; alzo werd Israel weggevoerd uit zijn land naar Assyrie, tot op dezen dag. Dat is, welke vervoering maakt dat zij tot heden, als dit geschreven is, uitlandig zijn en in ballingschap blijven.
24. De koning nu van Assyrie bracht volk van Babel, en van Chuta, Een landschap zo men meent van woest Arabië, bewoond van de Citaniërs, die aan Syrië grenzen; of van Perzië, hebbende den naam van de rivier Cuta. en van Avva, Zie Deut. 2:23, ook *Ivva* genoemd, onder, 2 Kon. 18:34. en van Hamath, Zie Num. 13:21. en Sefarvaim, Het land der stad Sefora, gelegen in Mesopotamië aan den Eufraat. en deed hen wonen in de steden van Samaria, in de plaats der kinderen Israels; en zij namen Samaria erfelijk in, en woonden in haar steden.
25. En het geschiedde in het begin hunner woning aldaar, dat zij den HEERE niet vreesden; Dat is, zij dienden hem niet naar de wettelijke wijze door Mozes voorgeschreven. zo zond de HEERE leeuwen onder hen, die *enigen* van hen doodden.
26. Daarom spraken zij Namelijk, de nieuwe inwoners door gezanten, die zij tot den koning afvaardigden om hem deze zwaarigheid bekend te maken. tot den koning van Assyrie, zeggende: De volken, die gij vervoerd hebt, en hebt doen wonen in de steden van Samaria, weten de wijze des Gods van het land niet; daarom heeft Hij leeuwen onder hen gezonden, en ziet, zij doden hen, dewijl zij niet weten de wijze des Gods van het land.
27. Toen gebood de koning van Assyrie, zeggende: Brengt een der priesteren Dewelke waren, niet de Levietische priesters, maar die de koningen Israëls uit de geringsten des volks gemaakt hadden, 1 Kon. 12:31. daarheen, die gijlieden van daar weggevoerd hebt, dat zij henentrekken, Namelijk, de priester met zijn gevolg, dienaars en huisgezin; of met degenen, die hem geleidden. en wonen aldaar; en dat hij hun lere de wijze des Gods van het land.
28. Zo kwam een uit de priesteren, die zij van Samaria weggevoerd hadden, en woonde te Beth-El; en hij leerde hun, hoe zij den HEERE vrezen zouden. Dat is, dienen; hoewel zonder twijfel meer in de afgodische wijze der voorgaande koningen Israëls dan naar de wet Gods, door Mozes gegeven. Alzo onder, 2 Kon. 17:32,33,41.

29. Maar elk volk Hebreeuws, volk, volk; also in het volgende van 2 Kon. 17:29. Zie Gen. 7:2. maakte zijn goden; en zij stelden ze in de huizen der hoogten, die de Samaritanen gemaakt hadden, elk volk Hebreeuws, volk, volk; also in het volgende van 2 Kon. 17:29. Zie Gen. 7:2. in hun steden, waarin zij woonachtig waren.

30. Want de lieden van Babel maakten Sukkoth Benoth, Deze naam, met de volgende in 2 Kon. 17:30,31, worden meestendeel gehouden voor namen van afgoden, die de Samaritanen dienden; doch hiervan is verscheiden gevoelen onder de geleerden. en de lieden van Chut maakten Nergal, en de lieden van Hamath maakten Asima,

31. En de Avieten maakten Nibhaz en Tartak, Anders, Nibhan. en de Sefarvieten verbrandden Zie Lev. 18:21. hun zonen voor Adramelech en Anamelech, de goden van Sefarvaim, met vuur.

32. Ook vreesden zij den HEERE, en maakten zich van hun geringsten Hebreeuws, van hun einden, of van hun uiterste delen. Zie 1 Kon. 12:31. priesteren der hoogten, dewelke voor hen *dienst* deden in de huizen der hoogten.

33. Zij vreesden den HEERE, en dienden Te weten, elk zijn afgod, naar de wijze zijns lands, waaruit ieder aldaar van de Assyriërs gebracht was. ook hun goden, naar de wijze der volken, van dewelke zij Hebreeuws, van waar. die weggevoerd hadden.

34. Tot op dezen dag toe doen die naar de eerste wijzen; Versta, de Israëlieten, van welken zie, boven, 2 Kon. 17:23; want hier wordt een tegenstelling gemaakt tussen de hardnekkigheid der Israëlieten, die in Assyrië weggevoerd waren, omdat zij hun oude afgoderij niet wilden verlaten; en de veranderlijkheid der Assyriërs om den Heere naar de afgodische manier der

Israëlieten te dienen, hoewel zij zulks nooit tevoren gedaan hadden. zij vrezen den HEERE niet, en zij doen niet naar hun inzettingen, en naar hun rechten, en naar de wet, en naar het gebod, dat de HEERE geboden heeft aan de kinderen van Jakob, dien Hij Dit wordt hierbij gevoegd om de Israëlieten te verwijten dat zij vergeten hadden de zeer grote weldaden, die God hunnen vader Jakob en meteen hun bewezen had, omtrent dien tijd, als Hij hem den naam *Israël* gegeven had, hetwelk hen behoorde bewogen te hebben om dien God alleen zuiverlijk te dienen en trouwelijk aan te hangen. den naam Israel gaf.

35. Nochtans had de HEERE een verbond Zie Gen. 17:7; Exod. 19:5, enz., en Exod. 24:7, enz. met hen gemaakt, en had hun geboden, zeggende: Gij zult geen andere goden vrezen, noch u voor hen nederbuigen, noch hen dienen, noch hun offerande doen.

36. Maar den HEERE, Die u uit Egypteland met grote kracht en met een uitgestreken arm Zie Exod. 6:5. opgevoerd heeft, Dien zult gij vrezen, en voor Hem zult gij u buigen, en Hem zult gij offerande doen;

37. En de inzettingen, Versta door deze vier woorden: I. de wet der ceremonie; II. de burgerlijke rechten; III. de ware leer; IV. de wet der zeden. Zie Gen. 26:5. en de rechten, en de wet, en het gebod, die Hij u geschreven heeft, zult gij waarnemen te doen te allen dag; en gij zult andere goden niet vrezen.

38. En het verbond, dat Ik met u gemaakt heb, zult gij niet vergeten; en gij zult andere goden niet vrezen.

39. Maar den HEERE, uw God, zult gij vrezen; en Hij zal u redden uit de hand van al uw vijanden.

40. Doch zij hoorden niet, maar zij deden naar hun eerste wijze. Die van

Jerobeam en andere afgodische koningen ingesteld was.

41. Maar deze volken Namelijk, de heidenen, die uit Assyrië in Samaria en der Israëlieten land waren komen wonen. vreesden den HEERE, Te weten, naar de afgodische wijze der Israëlieten. Zie boven, 2 Kon. 17:28. en dienden hun gesneden beelden; ook doen hun kinderen en hun kindskinderen, gelijk als hun vaders gedaan hebben, tot op dezen dag.

2 Koningen 18

1. Het geschiedde nu in het derde jaar Te weten, der laatste negen jaren, waarvan gesproken is boven, 2 Kon. 17:1. van Hosea, den zoon van Ela, den koning van Israel, *dat* Hizkia Genoemd, *Ezokias*, Matth. 1:9. koning werd, de zoon van Achaz, koning van Juda.

2. Vijf en twintig Hebreeuws, *een zoon van vijf en twintig jaar*. jaren was hij oud, toen hij koning werd, en hij regeerde negen en twintig jaren te Jeruzalem, en de naam zijner moeder was Abi, Zij wordt ook genoemd *Abia*, 2 Kron. 29:1. een dochter van Zacharia. Sommigen houden dezen voor den koning Israëls, waarvan te zien is boven, 2 Kon. 14:29.

3. En hij deed dat recht was in de ogen des HEEREN, naar alles, wat zijn vader David gedaan had.

4. Hij nam de hoogten weg, en brak de opgerichte beelden, en roeide de bossen uit; en hij verbrijzelde de koperen slang, Zie van deze Num. 2:8,9, enz. die Mozes gemaakt had, omdat de kinderen Israels tot die dagen toe haar gerookt hadden; en hij noemde haar Nehustan. Dat is, *koperwerk*, of *een stuk koper*, of *iets dat van koper is*. Zo heeft de koning de koperen slang genoemd, om te tonen dat er niets goddelijks in haar was, en vervolgens geen reden om haar door offeranden en aanbiddingen goddelijke eer te bewijzen. Anders, *men noemde ze*, enz., dat

is, het volk had haar, als hun afgod, dien naam gegeven.

5. Hij betrouwde op den HEERE, den God Israels, zodat na hem zijns gelijke Te weten, in het reformeren en herstellen van den zuiveren godsdienst; welverstaande terstond in den aanvang zijner regering. Anders is dit te verstaan met uitneming van David en Josia; van David, wien hij gelijk gemaakt wordt, en niet overtreffelijker, boven, 2 Kon. 18:3; van Josia, wien deze lof ook gegeven wordt, dat voor en na hem geen koning zijns gelijks is geweest, onder, 2 Kon. 23:25. niet was onder alle koningen van Juda, noch die voor hem geweest waren.

6. Want hij kleefde den HEERE aan; hij week niet van Hem Hebreeuws, *van achter hem*. Zie 1 Kon. 9:6. na te volgen, en hij hield Zijn geboden, die de HEERE aan Mozes geboden had.

7. Zo was de HEERE Zie Gen. 21:22, en Gen. 26:24; Num. 14:9. met hem; overal, waar hij henen uittrok, handelde hij kloekelijk; daartoe viel hij af Dit wordt gezegd ten aanzien van zijn vader Achaz, die zich den koning van Assyrië onderworpen had, als een leenman en schatplichtige. Zie boven, 2 Kon. 16:7. van den koning van Assyrie, dat hij hem niet diende. Dat is, geen tribuut noch schatting gaf.

8. Hij sloeg de Filistijnen Die zijn vader vele steden en land afgenomen hadden. Zie 2 Kron. 28:18. tot Gaza toe, en haar landpalen, van den wachttorenen af Dat is, overal en in verscheidene plaatsen. Zie boven, 2 Kon. 17:9. tot de vaste steden toe.

9. Het geschiedde nu in het vierde jaar van den koning Hizkia (hetwelk was het zevende jaar Gerekend van het begin der negen jaren, vermeld boven, 2 Kon. 17:1. van Hosea, den zoon van Ela, den koning van Israel) dat Salmaneser, de koning van Assyrie, opkwam tegen Samaria, en haar belegerde.

10. En zij namen haar in ten einde van drie jaren, *Te weten, der belegering.* in het zesde jaar van Hizkia; het was het negende jaar van Hosea, den koning van Israel, als Samaria ingenomen werd.

11. En de koning van Assyrie voerde Israel weg naar Assyrie, en deed hen leiden in Halah, *Zie van deze landen boven, 2 Kon. 17:6.* en in Habor, bij de rivier Gozan, en in de steden der Meden.

12. Daarom dat zij de stem des HEEREN, huns Gods, niet waren gehoorzaam geweest, maar Zijn verbond overtreden hadden; *en al wat Mozes, de knecht des HEEREN, geboden had, dat hadden zij niet gehoord, Dat is, niet willen horen.* noch gedaan.

13. Maar in het veertiende jaar van den koning Hizkia kwam Sanherib, de koning van Assyrie, op tegen alle vaste steden van Juda, en nam ze in. *Te weten, enige derzelve.*

14. Toen zond Hizkia, de koning van Juda, tot den koning van Assyrie, naar Lachis, *Welke stad hij toen belegerde en bestreed.* zeggende: Ik heb gezondigd, keer af van mij, wat gij mij opleggen zult, zal ik dragen. Toen legde de koning van Assyrie Hizkia, den koning van Juda, driehonderd talenten zilver, *Zie Exod. 25:39.* en dertig talenten gouds op.

15. Alzo gaf Hizkia al het zilver, dat gevonden werd in het huis des HEEREN, en in de schatten van het huis des konings.

16. Te dier tijd sneed Hizkia *De zin is dat hij de gouden platen heeft afgetrokken, met welke hij tevoren de deuren en posten des tempels overtogen had, als hij den tempel, dien zijn vader toegesloten had, weder opende; 2 Kron. 29:3.* *het goud* af van de deuren van den tempel des HEEREN,

en van de posten, die Hizkia, de koning van Juda, had laten overtrekken, en gaf dat aan de koning van Assyrie. *Hebreeuws, die; te weten, deuren en posten; dat is, het goud, waarmede die waren overtogen geweest.*

17. Evenwel zond de koning *Zijn woord niet houdende als hij het geld ontvangen had.* van Assyrie Tartan, en Rabsaris, *Het woord betekent de overste hoveling, of kamerling, gelijk het van enigen overgezet wordt.* en Rabsake, van Lachis tot den koning Hizkia, met een zwaar heir naar Jeruzalem; en zij togen op, en kwamen naar Jeruzalem. En als zij optogen en gekomen waren, bleven zij staan bij den watergang *Hiermede verstaan velen een waterloop buiten Jeruzalem, in welken uit een vijver, die daarbij was, water af gelaten werd, waarin de vollers hun lakentuig wiesen. Vergelijk Jes. 7:3.* des oppersten vijvers, *Zo toegenaamd tot onderscheiding van den vijver, gezegd de onderste; Jes. 22:9.* welke is bij den hogen weg *Versta, een hogen en gebaanden weg, die, naar eniger gevoelen, met stenen geplaveid was.* van het veld des vollers. *Waar de vollers hun wollengoed uitspreidden.*

18. En zij riepen tot den koning; zo ging tot hen uit Eljakim, *Zie van dezen vromen en godvruchtigen hofmeester, Jes. 22:20, enz. Van zulk ambt, zie 1 Kon. 4:6.* *Hebreeuws, die over het huis was.* de zoon van Hilkia, de hofmeester, en Sebna, de schrijver, *Anders, griffier, of secretaris; te weten, des konings. Zie 1 Kon. 4:3.* en Joah, de zoon van Asaf, de kanselier. *Hebreeuws, memoriemaker.* Alzo ook 2 Kon. 18:37; idem 1 Kon. 4:3. *Zie de aantekening.*

19. En Rabsake zeide tot hen: Zegt nu tot Hizkia: Zo zegt de grote koning, de koning van Assyrie: Wat vertrouwen is dit, waarmede gij vertrouwt?

20. Gij zegt (doch het is een woord der lippen): *Dat is, ijdel, vergeefs,*

vruchteloos, gans nietig, waar niet van worden noch komen zal; of versta een woord, dat slechts in den mond is, en niet uit het hart komt; dat is, dat niet gemeend wordt noch bevestigd zal worden. Anders, *gij spreekt; maar het zijn niet dan woorden; raad en macht zijn vereist tot den oorlog.* Anders, *gij zegt maar een woord der lippen, maar daar moet raad en kracht ten oorlog zijn;* spottende also met de gebeden en vertroosting, die Hizkia gebruikte. Er is raad en macht tot den oorlog; op wien vertrouwt gij nu, dat gij tegen mij rebelleert?

21. Zie nu, vertrouwt gij u op dien gebroken rietstaf, *Of, gekrookten.* Versta door deze gelijkenis, een hulp, die zwak, trouweloos en ongestadig is. Alzo Jes. 36:6; Ezech. 29:6,7. op Egypte, op denwelken zo iemand leunt, zo zal hij in zijn hand gaan, en die doorboren; alzo is Farao, de koning van Egypte, al dengenen, die op hem vertrouwen.

22. Maar zo gij tot mij zegt: Wij vertrouwen op den HEERE, onzen God; is Hij die niet, Wiens hoogten en Wiens altaren Hizkia weggenomen heeft, en tot Juda en tot Jeruzalem gezegd heeft: Voor dit altaar *Te weten, dezen enigen; gelijk er staat 2 Kron. 32:12.* Dat is, voor geen anderen. zult gij u buigen te Jeruzalem?

23. Nu dan, wed toch met mijn heer, *Of, stel toch mijn heer, enz. borg.* den koning van Assyrie; en ik zal u twee duizend paarden geven, zo gij voor u de ruiters daarop zult kunnen geven.

24. Hoe zoudt gij dan het aangezicht van een enigen vorst van de geringste knechten mijns heren afkeren? *Dat is, wederstaan en verdrijven.* Maar gij vertrouwt op Egypte, om de wagenen en om de ruiters.

25. Nu, ben ik zonder den HEERE opgetogen tegen deze plaats, om die te verderven? De HEERE heeft tot mij gezegd: Dit spreekt hij valselijk door

vermetelheid, om Gods volk verschrikt en verbaasd te maken. Hoewel het anderszins door Gods verborgen voorzienigheid geschied is, hetwelk hem nochtans onbekend was. Zie onder, 2 Kon. 19:25; Jes. 10:5,6,7. Trek op tegen dat land, en verderf het.

26. Toen zeide Eljakim, de zoon van Hilkia, en Sebna, en Joah tot Rabsake: Spreek toch tot uw knechten in het Syrisch, want wij verstaan het *wel;* Hebreeuws, *want wij zijn horende;* dat is, wij verstaan en kennen die taal wel. Zie Gen. 11:7. en spreek met ons niet in het Joods, voor de oren des volks, dat op den muur is.

27. Maar Rabsake zeide tot hen: Heeft mijn heer mij tot uw heer en tot u gezonden, om deze woorden te spreken? Is het niet tot de mannen, die op den muur zitten, dat zij met ulieden *Dat is, dat zij gewaarschuwd zouden worden, dat door een strenge belegering hun gruwelijke ellenden zullen overkomen, ja zelfs dat zij gedwongen zullen worden hun eigen mest te eten, enz., om hun honger en dorst te verzadigen, zo zij zich niet willen overgeven.* hun drek eten, en hun water drinken zullen?

28. Alzo stond Rabsake, en riep met luider stem *Hebreeuws, grote stem.* in het Joods; en hij sprak en zeide: Hoort het woord des groten konings, des konings van Assyrie!

29. Zo zegt de koning: Dat Hizkia u niet bedriege: want hij zal u niet kunnen redden uit zijn hand.

30. Daartoe dat Hizkia u niet doe vertrouwen op den HEERE, zeggende: De HEERE zal ons zekerlijk redden, *Hebreeuws, reddende redden.* en deze stad zal niet in de hand van den koning van Assyrie gegeven worden.

31. Hoort naar Hizkia niet; want zo zegt de koning van Assyrie: Handelt met mij door een geschenk, *Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk zegening,* maar het wordt ook voor een

geschenk genomen. Zie Gen. 33:11, met de aantekening. De zin is dat hij den Joden aanbiedt de vredehandeling, opdat zij zijn geweld en harde belegering met het gevolg van dien niet zouden hebben te verwachten. en komt tot mij uit, en eet, een ieder *van* zijn wijnstok, en een ieder *van* zijn vijgeboom; en drinkt een ieder het water zijns bornputs;

32. Totdat ik kom, en u haal in een land, als ulieder land, een land van koren Versta door deze dingen alle tijdelijke goederen, waarmede God een land zegent. Zie Exod. 3:9; Deut. 32:13,14; Job 20:17, mitsgaders de aantekening. en van most, een land van brood en van wijngaarden, een land van olijven, van olie en van honig; zo zult gij leven en niet sterven; en hoort niet naar Hizkia, want hij hitst u op, Anders, *als hij u verleidt, of ophitst, of overreedt.* zeggende: De HEERE zal ons redden.

33. Hebben de goden der volken, ieder zijn land, enigszins gered Hebreeuws, *reddende gered.* uit de hand van den koning van Assyrie?

34. Waar zijn de goden van Hamath, Zie van deze twee steden ook samengevoegd Jer. 49:23. Wij hebben hier de namen der steden en landen, die de koning van Assyrië ingenomen had. Zie boven, 2 Kon. 17:24, en Jes. 37:13. en van Arpad? Waar zijn de goden van Sefarvaim, Hena en Ivva? Dit houden sommigen voor eigennamen van landen. *Vergelijk boven, 2 Kon. 17:31.* Anderen zetten het aldus over: *Hij heeft hen weggedreven en omgekeerd.* Jes. 36:19 worden deze woorden uitgelaten. Ja, hebben zij Samaria uit mijn hand gered?

35. Welke zijn ze onder alle goden der landen, die hun land uit mijn hand gered hebben, dat de HEERE Jeruzalem uit mijn hand redden zou?

36. Doch het volk zweeg stil en antwoordde hem niet een woord;

want het gebod des konings was, zeggende: Gij zult hem niet antwoorden.

37. Toen kwam Eljakim, de zoon van Hilkia, de hofmeester, Hebreeuws, *die over het huis was.* Zie van dezen boven, 2 Kon. 18:18, alzo onder, 2 Kon. 19:2. en Sebna, de schrijver, en Joah, de zoon van Asaf, de kanselier, tot Hizkia, met gescheurde klederen; Zie Gen. 37:29. Hebreeuws, *gescheurde der klederen.* en zij gaven hem de woorden van Rabsake te kennen.

2 Koningen 19

1. En het geschiedde, als de koning Hizkia *dat* hoorde, zo scheurde hij Om daarmede de droefheid zijns harten te betuigen. Alzo boven, 2 Kon. 18:37. zijn klederen, en bedekte zich Zie van deze ceremonie Gen. 37:34. met een zak, en ging in het huis des HEEREN.

2. Daarna zond hij Eljakim, den hofmeester, Hebreeuws, *die over het huis was.* Zie boven, 2 Kon. 18:18. en Sebna, den schrijver, Zie boven, 2 Kon. 12:10. en de oudsten der priesteren, met zakken bedekt, tot Jesaja, Wiens profetisch boek onder de boeken der grote profeten het eerste is. den profeet, den zoon van Amoz;

3. En zij zeiden tot hem: Alzo zegt Hizkia: Deze dag is een dag der benauwdheid, Te weten, die ons overkomen is van de vijanden, die mij en mijn volk scheiden en dreigen en den levenden God lasteren. en der schelding, en der lastering; want de kinderen Het is een gelijkenis, waarin de koning zich vergelijkt bij een barendende vrouw, zijn volk bij de vrucht, en den tegenwoordigen nood bij de benauwdheid en het gevaar, waarin een vrouw met haar vrucht is, die geen kracht heeft om deze, als zij in de geboorte staat *vergelijk Hos. 13:13* ter wereld te brengen. Hij wil zeggen dat zij in het uiterste gevaar waren en zonder vermogen om zich daaruit te

- helpen. zijn gekomen tot aan de geboorte, en er is geen kracht om te baren.
4. Misschien zal de HEERE, Dat is, in achtung nemen; dit is hier geen woord van twijfeling, maar van goede hoop. Vergelijk Num. 23:3; Joz. 14:12, enz. uw God, horen al de woorden van Rabsake, denwelken zijn heer, de koning van Assyrie, gezonden heeft, om den levenden God te honen, en te schelden, *Anders, en zal straffen de woorden, die de HEERE uw God gehoord heeft.* met woorden, die de HEERE, uw God, gehoord heeft; hef dan een gebed op voor het overblijfsel, dat gevonden wordt. Dat is, hetwelk tegenwoordig en voorhanden en in wezen is. Versta door dit overblijfsel den stam van Juda, die den rechten godsdienst behouden had en nog uit zijn land niet verdreven was.
  5. En de knechten van den koning Hizkia kwamen tot Jesaja.
  6. En Jesaja zeide tot hen: Zo zult gij tot uw heer zeggen: Zo zegt de HEERE: Vrees niet voor de woorden, die gij gehoord hebt, waarmede Mij de dienaars *Hebreeuws, jongelingen;* dat is, dienaren, of officieren, in getal drie, hier tevoren genaamd boven, 2 Kon. 18:17. Van het Hebreeuwse woord, zie Gen. 22:5. van den koning van Assyrie gelasterd hebben.
  7. Zie, Ik zal een geest in hem geven, Dat is, wil, voornemen, ijver, genegenheid, beweging. Alzo wordt het woord *geest* genomen in het goede, 2 Kron. 36:22; Ezra 1:1; Hagg. 1:14; en in het kwade, Richt. 8:3; Job 15:13; Spreuk. 16:32, en Spreuk. 25:28. Anderen nemen het woord *geest* voor geblaas, wind, gedruis. dat hij een gerucht horen zal, Namelijk, van Tirgaka, den koning van Cusch, die uitkomen zou om hem te bestrijden. Zie onder, 2 Kon. 19:9. en weder in zijn land keren; en ik zal hem door het zwaard in zijn land vellen.
  8. Zo kwam Rabsake weder, en vond den koning van Assyrie, strijdende tegen Libna; Een stad in den stam van Juda, van welke zie Joz. 10:29, en Joz. 15:42, en Joz. 21:13. want hij had gehoord, dat hij van Lachis vertrokken was.
  9. Als hij nu hoorde Namelijk, de koning van Assyrië. van Tirhaka, den koning van Cusch, Dat is, *der Arabieren, of der Moren.* Zie Num. 12:1. zeggen: Ziet, hij is uitgetogen om tegen u te strijden, zond hij *Hebreeuws, hij keerde weder en zond;* dat is, hij zond wederom. Zie Num. 11:4. weder boden tot Hizkia, zeggende:
  10. Zo zult gij spreken tot Hizkia, den koning van Juda, zeggende: Laat u uw God niet bedriegen, op welken gij vertrouwt, zeggende: Jeruzalem zal in de hand des konings van Assyrie niet gegeven worden.
  11. Zie, gij hebt gehoord, wat de koningen van Assyrie aan alle landen gedaan hebben, die verbannende; Zie Deut. 2:34. en zoudt gij gered worden? Dat is, gij zult ganselijk niet gered worden. Het is een manier van vragen, die zeer sterkelijk loochent. Zie Gen. 18:17.
  12. Hebben de goden der volken, die mijn vaders verdorven hebben, dezelve gered, *als Gozan,* Zie boven, 2 Kon. 17:6, en de aantekening. en Haran, Een stad in Mesopotamië. Zie Gen. 11:31. en Rezuf, *Hebreeuws, Retsef,* gelegen in Mesopotamië. en de kinderen van Eden, Dit was een landschap, gelegen in Chaldea of Babylonië. Zie daarvan Gen. 2:8; Ezech. 27:23. die in Telasser waren? De naam, naar eniger gevoelen, ener sterkte, gelegen in het midden van den Eufraat. Anderen nemen het voor een landschap.
  13. Waar is de koning van Hamath, en de koning van Arpad, Zie boven, 2 Kon. 18:34. en de koning der stad Sefarvaim, Hena en Ivva? Zie boven, 2 Kon. 18:34.

14. Als nu Hizkia de brieven uit der boden hand ontvangen, en die gelezen had, ging hij op in het huis des HEEREN, Dat is, den tempel. en Hizkia breidde die uit voor het aangezicht des HEEREN. Dat is, in het voorhof, tegenover de ark des verbonds, welke was in het heilige der heiligen, tot een teken van Gods tegenwoordige bijwoning. Zie Lev. 1:3, en Lev. 9:24.

15. En Hizkia bad voor het aangezicht des HEEREN, en zeide: O HEERE, God Israels, Die tussen de cherubim Versta, de twee cherubim, die aan beide de einden van het verzoendeksel der ark stonden, Exod. 25:18, enz. Deze benaming Godes is ook 1 Sam. 4:4. Zie Num. 7:89, met de aantekening. woont! Of, *zit*. Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken der aarde, Gij hebt den hemel en de aarde gemaakt.

16. O, HEERE! neig Uw oor en hoor, doe, HEERE! Uw ogen open en zie, en hoor de woorden van Sanherib, die dezen gezonden heeft, Namelijk, Rabsake. Zie boven, 2 Kon. 18:17, enz. om den levenden God te honen.

17. Waarlijk, HEERE, hebben de koningen van Assyrie die heidenen en hun land verwoest;

18. En hebben hun goden in het vuur geworpen; Hebreeuws, *gegeven*. want zij waren geen goden, maar het werk van mensenhanden, hout en steen; daarom hebben zij die verdorven.

19. Nu dan, HEERE, onze God, verlos ons toch uit zijn hand; zo zullen alle koninkrijken der aarde weten, dat Gij, HEERE, alleen God zijt.

20. Toen zond Jesaja, de zoon van Amoz, tot Hizkia, zeggende: Zo spreekt de HEERE, de God Israels: Dat gij tot Mij gebeden hebt tegen Sanherib, den koning van Assyrie, heb Ik gehoord.

21. Dit is het woord, Versta, de zaak, die de Heere den profeet Jesaja geopenbaard had, rakende den koning van Assyrië. dat de HEERE over hem gesproken heeft: De jonkvrouw, Versta, den staat of het koninkrijk des Joodsen volks, of de stad Jeruzalem, welke men oordeelt aldus genaamd te zijn, omdat zij nog van niemand ten enenmaal overweldigd en ingenomen was geweest. de dochter van Sion, Gelijk het woord *dochters*, na den naam ener stad gesteld zijnde, betekent de dorpen en kleine steden daaronder sorterende, Num. 21:15; Richt. 1:27; also het woord *dochter* voor den naam ener stad of van een land gesteld zijnde, betekent de inwoners daarvan, gelijk 1 Kon. 19:21; Ps. 45:13, en Ps. 137:8; Jes. 23:12, en Jes. 47:1. veracht u, zij bespot u, de dochter van Jeruzalem schudt het hoofd *Het hoofd schudden achter, of over iemand*, is, hem verachten en bespotten; Job 16:4; Ps. 22:8, en Ps. 44:15; Jes. 37:22; Jer. 18:16; Klaagl. 2:15. achter u.

22. Wien hebt gij gehoond en gelasterd? en tegen Wien hebt gij de stem verheven, en uw ogen Anders, *ja gij hebt uw ogen omhoog opgeheven tegen des Heiligen Israëls*. omhoog opgeheven? Tegen den Heilige Israels!

23. Door middel Hebreeuws, *door de hand*. uwer boden Namelijk, Tartan, Rabsaris en Rabsake; boven, 2 Kon. 18:17. hebt gij den HEERE gehoond, en gezegd: Ik heb met de menigte mijner wagenen beklommen de hoogten der bergen, de zijden van den Libanon; Zie van dit gebergte 1 Kon. 4:33. en ik zal zijn hoge cederbomen, Hebreeuws, *de hoogte zijner cederbomen, en de keur zijnen dennebomen*. Sommigen verstaan hiermede de schone en sterke steden van Juda, die de koning van Assyrië ingenomen had; boven, 2 Kon. 18:13. en zijn uitgelezen dennebomen afhouden; en zal komen in zijn uiterste herberg, Hebreeuws, *de herberg van zijn einde, of uiterste*. Versta, al de

plaatsen van Judea, in wat uiterste einden of hoeken des lands dezelve zouden mogen gelegen zijn. De zin is dat de koning van Assyrië voorgenomen had geen plaats vrij te laten, maar het gehele land af te lopen, in te nemen en te verwoesten. **in het woud zijns schonen velds.** Anders, *Karmels*. De naam van een aangenaam en vruchtbaar gebergte, gelegen in den stam van Issaschar, van hetwelk zie 1 Kon. 18:19; het woord schijnt hier genomen te worden voor een schone, lieflijke en vruchtbare plaats. Alzo Jes. 10:18; Jer. 2:7, en Jer. 4:26, enz.

24. Ik heb gegraven Dat is, hoewel ik met mijn leger door dorre en waterloze landen gekomen ben, en dat men mij gezocht heeft alle water te benemen, opdat ik genoodzaakt zou zijn dit land te ruimen, 2 Kron. 32:3,4, nochtans heb ik, door mijn wijsheid en macht, water genoeg bekomen, zelfs in plaatsen, waar het tevoren niet was. **en heb gedronken vreemde wateren;** Dat is, nieuwe en nooit tevoren gevonden of bekende wateren. **en ik heb met mijn voetzolen** Hij wil zeggen dat hij niet alleen zijn heir kon verzorgen van water, maar ook zijn vijanden, die hij belegerde, daarvan beroven, en dat door de grote menigte van krijgslieden, die hem volgden. **alle rivieren** Hebreeuws, *rivieren*, of *beken der belegering*. **der belegerde plaatsen verdroogd.**

25. Hebt gij niet gehoord, Tot hiertoe zijn verhaald de woorden des konings van Assyrië. Nu volgen hier weder de woorden Gods, waarmede Hij den koning toespreekt. Hij wil zeggen, Gij hebt u niet te beroemen op uw victoriën, want zij zijn mijn werk, tot straf der volken, door de verwoesting hunner steden en landen. **dat Ik zulks lang te voren gedaan heb en dat van oude dagen af** Hebreeuws, *van dagen der oudheid*. **geformeerd heb?** Nu heb Ik dat doen komen, dat gij zoudt zijn, om de vaste steden te verstoren tot woeste hopen.

26. Daarom De zin is: Gelijk de overwinning van God komt, alzo ook de vrees en verslagenheid en de zwakheid, waardoor men

overwonnen wordt. **waren haar inwoners handeloos;** Hebreeuws, *kort van hand*; dat is, van kleine kracht, van krank vermogen. Alzo Jes. 37:27. **zij waren verslagen en beschaamd; zij waren als het gras des velds, en de groene grasscheutjes,** Hebreeuws, *de groente van het grasje*, of *kruidje*. Anders, *het moeskruider kruidjes*; dat is, het kleine moeskruide. **het hooi der daken, en het brandkoren, eer het over einde staat.**

27. Maar Ik weet uw zitten, Dat is, als uw voornemen, raad, aanslagen en bedrijf. Vergelijk hiermede de aantekening Deut. 31:2. **en uw uitgaan, en uw inkomen, en uw woeden tegen Mij.**

28. Om uw woeden tegen Mij, en dat uw woeling voor Mijn oren opgekomen is, zo Mijn gebit Een andere gelijkenis genomen van degenen, die een wild paard te regeren hebben. **in uw lippen,** Dat is, in uw mond. **en Ik zal u doen wederkeren door dien weg, door denwelken gij gekomen zijt.**

29. En dat zij u een teken, Dit wordt gesproken tot den koning Hizkia, om hem en zijn volk te verzekeren, dat zij van het geweld des konings van Assyrië verlost zouden worden. **dat men in dit jaar eten zal, wat van zelf gewassen is;** Het Hebreeuwse woord betekent hetgeen na den oogst van de uitgevallen zaden vanzelf wast zonder den arbeid der mensen. **en in het tweede jaar, wat daarvan weder uitspruit;** Het teken was, dat zij niet alleen in het eerste jaar, als het land van de Assyriërs afgelopen was, maar ook in het volgende daarna genoeg leeftocht, vanzelf opgewassen, in het veld vinden zouden. Zie wijders Jes. 37:30. **maar zaait in het derde jaar, en maait, en plant wijngaarden, en eet hun vruchten.**

30. Want het ontkomene, Hebreeuws, *de ontkoming*; dat is, die ontkomen zullen zijn. Alzo in 2 Kon. 19:31. **dat overgebleven is van het huis van**

Juda, zal wederom Hebreeuws, *zal wortel toedoen*. nederwaarts Een gelijkenis, genomen van de planten, met welke betekend wordt dat die van Juda gans groten voorspoed en welstand zouden hebben. wortelen, en zal opwaarts vrucht dragen. Hebreeuws, *vrucht maken*. Het Hebreeuwse woord *peri* betekent hier niet alleen de vruchten, maar ook de struiken, die de vruchten dragen. Alzo Lev. 23:40. Zie de aantekening.

31. Want van Jeruzalem zal het overblijfsel uitgaan, Te weten, dat aan de handen der vijanden ontkomen zal, zijnde bewaard en verzekerd geweest in de stad Jeruzalem, die in het veld der Assyriërs niet vallen zal. en het ontkomene van den berg Sion; de ijver Dat is, de brandende liefde Gods voor zijn volk en zijn heftige gramschap tegen de vijanden zullen deze verlossing teweegbrengen. Vergelijk Jes. 9:6. van den HEERE der heirscharen zal dit doen.

32. Daarom zo zegt de HEERE van den koning van Assyrie: Hij zal in deze stad niet komen, noch daar een pijl inschieten; ook zal hij *met* geen schild daarvoor komen, en zal geen wal daartegen opwerpen.

33. Door den weg, dien hij gekomen is, door dien zal hij wederkeren; maar in deze stad zal hij niet komen, zegt de HEERE.

34. Want Ik zal deze stad beschermen, om die te verlossen, om Mijnentwil, Dat is, opdat mijn naam bekend, geprezen, geëerd en gevreesd worde. Vergelijk Spreuk. 16:4; Jes. 48:9,11; Ezech. 36:21,22,23. en om Davids, Zie 1 Kon. 11:12. Mijns knechts wil.

35. Het geschiedde dan in dienzelven nacht, dat de Engel des HEEREN uitvoer, en sloeg in het leger van Assyrie Versta, Sanheribs leger, dat voor Libna lag, *of naar sommiger gevoelen, in optocht was naar Jeruzalem*, boven, 2 Kon. 19:8, waar Rabsake weder tot hem kwam,

zonder Jeruzalem te belegeren, gelijk God beloofd had, 2 Kon. 19:32. Vergelijk Jes. 37:33,36. honderd vijf en tachtig duizend. En toen zij zich des morgens Namelijk, de koning van Assyrië en zijn raadsheren. vroeg opmaakten, ziet, die allen waren dode lichamen. Te weten, die van den engel geslagen waren.

36. Zo vertrok Sanherib, de koning van Assyrie, en toog henen, en keerde weder; en hij bleef te Nineve. Zie Gen. 10:11,12.

37. Het geschiedde nu, als hij in het huis van Nisroch, De naam van den afgod der Ninevieten. zijn god, zich nederboog, Te weten, om hem aan te bidden en godsdienstiglijk te eren. dat Adramelech en Sarezar, *zijn zonen*, hem met het zwaard Gelijk voorzeggd was, boven, 2 Kon. 19:7. versloegen; doch zij ontkwamen in het land van Ararat; Zie Gen. 8:4. en Esar-Haddon, zijn zoon, werd koning in zijn plaats.

2 Koningen 20

1. In die dagen Te weten, nadat het heir der Assyriërs verslagen en Judea daarvan verlost was, hetwelk men houdt geweest te zijn in het veertiende jaar van Hizkia's regering. werd Hizkia krank tot stervens toe; en de profeet Jesaja, de zoon van Amoz, kwam tot hem, en zeide tot hem: Zo zegt de HEERE: Geef bevel Dat is, stel orde rakende uw uitersten wil, over hetgeen gij begeert, dat van u wentwege na uw dood gedaan zal worden. Dat is zoveel als: maak uw testament. Alzo 2 Sam. 17:23; Jes. 38:1. aan uw huis, want gij zult sterven, Hebreeuws, *gij zijt dood, of stervende*; dat is, gij zult haast sterven. Zie Gen. 20:3. Versta deze dreiging, met een verzwegen conditie; zo hij zich niet vernederde en God bad om genade. Vergelijk Jona 3:4,10. en niet leven.

2. Toen keerde hij Te weten, opdat hij zijn ogen afgekeerd hebbende van de mensen, zijn gemoed te beter keren zou tot God, om

ernstiglijk te bidden. zijn aangezicht om naar den wand, en hij bad tot den HEERE, zeggende:

3. Och, HEERE, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid Of, *introuwe, trouwelijkheid.* en met een volkomen hart Zie 1 Kon. 8:61. gewandeld, en wat goed in Uw ogen is, gedaan heb. En Hizkia weende gans zeer. Hebreeuws, *weende een groot geweest, of met een groot geweest.* Hij weende niet zozeer uit vrees van den dood, als omdat hij bekommerd was over Gods volk, den zuiveren godsdienst en den staat des rijks.
4. Het gebeurde nu, als Jesaja uit het middelvoorhof Te weten, van het huis des konings, welk voorhof *het andere voorhof* genaamd wordt, 1 Kon. 7:8. Anders, *uit de middelstad;* dat is, uit het middelste deel der stad, hetwelk was tussen den burg en het uiterste deel der stad. Men meent dat de stad Jeruzalem drie delen heeft gehad: I. de stad Davids op den berg Zion, waar de koninklijke brug was; II. het middelste deel der stad; III. het resterende en uiterste deel derzelve. Vergelijk onder, 2 Kon. 22:14; 2 Kron. 34:22; Zef. 1:10. *nog* niet gegaan was, dat het woord des HEEREN tot hem geschiedde, zeggende:
5. Keer weder en zeg tot Hizkia, den voorganger Mijns volks: Zo zegt de HEERE, de God van uw vader David: Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uw tranen gezien; zie, Ik zal u gezond maken; aan den derden dag zult gij opgaan in het huis des HEEREN;
6. En Ik zal vijftien jaren tot uw dagen toedoen, Versta dit ten aanzien van de natuur der ziekte, die met den dood vermengd was, en niet ten aanzien van het voornemen Gods, die besloten had door zijn almogende kracht de ziekte te genezen en den koning nog vijftien jaren in het leven te behouden. **en zal u** Te weten, door de Assyriërs van het hervatten van den oorlog te verhinderen. **uit de hand des konings**

van Assyrie verlossen, mitsgaders deze stad; en Ik zal deze stad beschermen om Mijnentwil, Zie boven, 2 Kon. 19:34. en om Mijns knechts Zie 1 Kon. 11:12. Davids wil.

7. Daarna zeide Jesaja: Neemt een klomp vijgen; en zij namen ze, en legden ze op de zweer, en hij werd genezen. Hebreeuws, *leefde.* Alzo boven, 2 Kon. 8:8. Dat is, hij werd gezond, te weten, niet zozeer door de natuurlijke kracht der vijgen *die daartoe wel een dienstig middel zijn* als wel voornamelijk door de bijzondere en overnatuurlijke kracht en zegen des Almogenden.
8. Hizkia nu had gezegd Niet uit ongeloof, gelijk de schriftgeleerden en farizeën een teken begeerden, Matth. 12:38, maar uit een oprechte genegenheid om zijn geloof te versterken, overmits deze belofte des levens regelrecht scheen te strijden tegen het voorgegaan dreigement des doods. Vergelijk Richt. 6:17. **tot Jesaja: Welk is het teken, dat de HEERE mij gezond maken zal, en dat ik den derden dag in des HEEREN huis zal opgaan?**
9. En Jesaja zeide: Dit zal u een teken van den HEERE zijn, dat de HEERE het woord, dat Hij gesproken heeft, doen zal: Zal de **Of, de schaduw** Te weten, *die door het schijnen der zon van den wijzer over het uurwerk gemaakt werd. is tien graden* Hebreeuws, *opklimmingen, trappen.* Versta, de tekenen of streken, of liniën in het uurwerk, door welke de uren onderscheiden en van den wijzer afgetekend waren. Dit is een groot wonderwerk Gods geweest. Aangaande de graden of liniën, of ze halve of gehele uren betekenen, en dergelijke omstandigheden meer, daarvan is verscheiden gevoelen. **voortgegaan, zal zij tien graden** Hebreeuws, *opklimmingen, trappen.* Versta, de tekenen of streken, of liniën in het uurwerk, door welke de uren onderscheiden en van den wijzer afgetekend waren. Dit is een groot wonderwerk Gods geweest. Aangaande de graden of liniën, of ze halve of gehele uren betekenen, en dergelijke omstandigheden meer, daarvan is verscheiden gevoelen. **wederkeren? schaduw** Te weten, die door het schijnen der zon van den wijzer over het uurwerk gemaakt werd. **tien graden**

Hebreeuws, *opklimmingen, trappen*. Versta, de tekenen of streken, of liniën in het uurwerk, door welke de uren onderscheiden en van den wijzer afgetekend waren. Dit is een groot wonderwerk Gods geweest. Aangaande de graden of liniën, of ze halve of gehele uren betekenen, en dergelijke omstandigheden meer, daarvan is verscheiden gevoelen. **voorwaarts gaan**, Dat is, haastiglijk en als in één ogenblik op een extraordinaire wijze, naar het westen. **of tien graden** Hebreeuws, *opklimmingen, trappen*. Versta, de tekenen of streken, of liniën in het uurwerk, door welke de uren onderscheiden en van den wijzer afgetekend waren. Dit is een groot wonderwerk Gods geweest. Aangaande de graden of liniën, of ze halve of gehele uren betekenen, en dergelijke omstandigheden meer, daarvan is verscheiden gevoelen. **achterwaarts keren?** Dat is, naar het oosten.

10. Toen zeide Hizkia: Het is der schaduw licht, Als met den ordinair loop der zon meer overeenkomende, hoewel ook mirakuleus. **tien graden nederwaarts te gaan; neen, maar dat de schaduw tien graden achterwaarts kere.**

11. En Jesaja, de profeet, riep den HEERE aan; en Hij deed de schaduw tien graden achterwaarts keren in de graden, dewelke zij nederwaarts gegaan was, in de graden van Achaz' Dat is, in den zonnewijzer, dien zijn vader Achaz had laten maken. *zonnewijzer*.

12. Te dier tijd zond Berodach Te weten, om Hizkia geluk te bieden over zijn verkregen gezondheid en om te vernemen naar het mirakel, dat in de zon geschied, *Jes. 38:8*, en in Chaldea mede aangemerkt was; 2 Kron. 32:31. **Baladan** De koning van Babylonië, ook genoemd *Merodach*, *Jes. 39:1*, en in de wereldse historiën. **de zoon van Baladan** De koning van Babylonië, ook genoemd *Merodach*, *Jes. 39:1*, en in de wereldse historiën., **de koning van Babel, brieven en een geschenk aan**

Hizkia; want hij had gehoord, dat Hizkia krank geweest was.

13. En Hizkia hoorde Te weten, met blijdschap. Zie *Jes. 39:2*. **naar hen**, Versta, de boden, of heren, die de voorgemelde brieven met het geschenk gebracht hadden. Dezen heeft Hizkia vlijtiglijk toegeluisterd over hetgeen dat zij hem aandienden of vraagden. **en hij toonde hun zijn ganse schathuis**, Of, *specerijhuis*. Versta, een huis, waarin allerlei lieflijke reukwerken en kostelijke goederen opgesloten waren. **het zilver, en het goud, en de specerijen, en de beste olie, en zijn wapenhuis**, Hebreeuws, *een huis der vaten, of, instrumenten*. Versta, wapenen, of zilveren en gouden juwelen, en allerlei kostelijk getuig van kleinodiën. **en al wat gevonden werd in zijn schatten; er was geen ding in zijn huis, noch in zijn ganse heerschappij, dat hij hun niet toonde.**

14. Toen kwam de profeet Jesaja tot den koning Hizkia, en zeide tot hem: Wat hebben die mannen gezegd, en van waar zijn zij tot u gekomen? En Hizkia zeide: Zij zijn uit verren lande gekomen, uit Babel.

15. En hij zeide: Wat hebben zij gezien in uw huis? En Hizkia zeide: Zij hebben alles gezien, wat in mijn huis is; geen ding is er in mijn schatten, dat ik hun niet getoond heb.

16. Toen zeide Jesaja tot Hizkia: Hoor des HEEREN woord. Te weten, dat de Heere te zijner tijd uitvoeren zal, omdat gij u verhovaardigd hebt met het trotsig vertonen uwer schatten en rijkdommen.

17. Zie, de dagen komen, dat al wat in uw huis is, Zie de vervulling hiervan onder, 2 Kon. 24:13, en 2 Kon. 25:13; *Jer. 52:17*. **en wat uw vaders tot dezen dage toe opgelegd hebben, naar Babel weggevoerd zal worden; er zal niets overgelaten worden, zegt de HEERE.**

18. Daartoe zullen zij van uw zonen, Zie de vervulling hiervan onder, 2 Kon. 24:25. die uit u zullen voortkomen, die gij gewinnen zult, nemen, dat zij hovelingen zijn Dat is, hofdienaars. Zie Gen. 37:36. in het paleis des konings van Babel.
19. Maar Hizkia zeide tot Jesaja: Het woord des HEEREN, dat gij gesproken hebt, is goed. Ook zeide hij: Zou het niet, Te weten, goed zijn? Of, is het niet *alzo*? Zie gelijke manier van spreken 1 Sam. 10:1. *Goed* is hier genoemd, dat tezamen rechtvaardig en genadig is; rechtvaardig, omdat hij en het land straffen verdiend hadden; genadig, omdat God aan hem en zijn volk, hoewel onwaardig, nog weldadig was. naardien vrede en waarheid in mijn dagen wezen zal?
20. Het overige nu der geschiedenissen van Hizkia, en al zijn macht, en hoe hij den vijver Zie van dezen vijver boven, 2 Kon. 18:17; Neh. 3:16. en den watergang gemaakt heeft, en water in de stad gebracht heeft, Te weten, om het den vijand te benemen. Zie 2 Kron. 32:3,4,30. zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?
21. En Hizkia ontsliep met zijn vaderen; en zijn zoon Manasse werd koning in zijn plaats.

2 Koningen 21

1. Manasse was twaalf jaren oud, Hebreeuws, *een zoon van twaalf jaar*. toen hij koning werd, en hij regeerde vijf en vijftig Begrijp hierin den tijd, in denwelken hij te Babel is gevangen geweest; 2 Kron. 33:11. jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Hefzi-bah.
2. En hij deed dat kwaad was Zie 1 Kon. 11:6. in de ogen des HEEREN, naar de gruwelen der heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israels uit de bezitting verdreven had.
3. Want hij bouwde Hebreeuws, *hij keerde weder en bouwde*; dat is, hij bouwde weder. Zie Num. 11:4. de hoogten weder op, Zie Lev. 26:30. die Hizkia, zijn vader, verdorven had; en hij richtte Baal altaren op, Zie Richt. 2:11. en maakte een bos, Zie van de afgodische bossen Deut. 7:5, welke te maken God uitdrukkelijk verboden had; Deut. 16:21. gelijk als Achab, de koning van Israel, gemaakt had, en boog zich neder voor het heir des hemels, Versta, de zon en de maan, met de andere planeten en sterren. Zie Deut. 4:19, en de aantekening. en diende ze.
4. En hij bouwde altaren in het huis des HEEREN, waarvan de HEERE gezegd had: te Jeruzalem zal Ik Mijn Naam zetten. Versta, den naam des Heeren alleen, en niet mede der afgoden. Zie den zin dezer woorden 1 Kon. 8:29.
5. Daartoe bouwde hij altaren voor al het heir des hemels, in beide Waarvan het eerste of binnenste was der priesters, staande naast den tempel; het andere des volks buiten aan het eerste. Zie van beide 1 Kon. 6:3,36. de voorhoven van het huis des HEEREN.
6. Ja, hij deed zijn zoon door het vuur gaan, Te weten, in het dal van den zoon van Hinnom, 2 Kron. 33:6, den afgod Molech ter ere. Zie Lev. 18:21. en pleegde guichelarij Zie van de betekenis des Hebreeuwsen woords, als ook des volgenden, dat wij overzetten, *op vogelgeschrei acht geven*, Lev. 19:26. en gaf op vogelgeschrei acht; en hij stelde waarzeggers en duivelskunstenaars; Hebreeuws, *maakte*. Zie van dit woord waarzeggers en het volgende, Lev. 19:31. Dezen wordt Manasse gezegd gemaakt te hebben, omdat hij hen openbaarlijk heeft verordineerd en voorgesteld, opdat zij alle mensen met hun duivelarij ten dienste zouden staan. hij deed zeer veel

- kwaads in de ogen des HEEREN, om *Hem* Dit woord is hier ingevoegd uit 2 Kron. 33:6. tot toorn te verwekken.
7. Hij stelde ook een gesneden beeld Of, *het gesneden beeld*, met aanwijzing van een zeker beeld van het afgodische bos. van het bos, dat hij gemaakt had, Zie boven, 2 Kon. 21:3. in het huis waarvan de HEERE gezegd had tot David, en tot zijn zoon Salomo: In dit huis, en in Jeruzalem, die Ik uit alle stammen Dat is, uit alle plaatsen en steden, die van de stammen bewoond worden. van Israel verkoren heb, zal Ik Mijn Naam Zie boven, 2 Kon. 21:4. zetten in eeuwigheid. Dat is, gedurende den tijd der wet. Zie Gen. 13:15.
8. En Ik zal niet voortvaren den voet van Israel te bewegen Of, gelijk staat 2 Kron. 33:8, *te doen wijken*, of, *weg te nemen*; dat is, de Israëlieten te doen verhuizen; dwalen en sukkelen uit dit land, gelijk den tien stammen wedervaren was; boven, 2 Kon. 18:11. uit dit land, dat Ik hun vaders gegeven heb; alleenlijk, zo zij waarnemen te doen, naar alles, wat Ik hun geboden heb, en naar de ganse wet, Versta, de wet der zeden, der ceremoniën en der burgerlijke rechten. Zie de aantekening 2 Kron. 33:8. die Mijn knecht Mozes hun geboden heeft.
9. Maar zij hoorden niet; want Manasse deed hen dwalen, dat zij erger deden Te weten, om da zij het licht der ware kennis van God en het voorschrift van den zuiveren godsdienst, dat de heidenen niet hadden, gans trouwelooslijk verwierpen, en in den gruwel der afgoderij de heidenen teboven gingen, die zoveel vreemde afgoden niet dienden, zich meest met hun eigene tevreden houdende. Anders, *erger doende*, hetwelk ook kan verstaan worden van den koning Manasse, gelijk onder, 2 Kon. 21:11. dan de heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israels verdelgd had.
10. Toen sprak de HEERE door den dienst Hebreeuws, *door de hand*. van Zijn knechten, de profeten, zeggende:
11. Dewijl dat Manasse, de koning van Juda, deze gruwelen gedaan heeft, erger doende dan al wat de Amorieten gedaan hebben, Onder den naam van dit ééne volk worden meermalen al de ongelovige en heidense volken des lands van Kanaän begrepen. Zie Gen. 15:16. die voor hem geweest zijn, ja, ook Juda door zijn drekgoden Zie Lev. 26:30. heeft doen zondigen;
12. Daarom, alzo zegt de HEERE, de God Israels: Ziet, Ik zal een kwaad over Jeruzalem en Juda brengen, dat een ieder, Versta, zulk een kwaad, dat zo grote, verwondering, vrees en verschrikking in aller mensen hart maken zal, dat hun zinnen zullen ontzet en bedwelmd worden, gelijk het gehoor des mensen door een geweldig gedeun en stijf geklank, recht voor de oren gemaakt, pleegt verdoofd te worden. Zie dezelfde gelijkenis 1 Sam. 3:11; Jer. 19:3. die het hoort, beide zijn oren klinken zullen.
13. En Ik zal De zin is, gelijk men de schotels, die tot een rein gebruik geheiligd worden, van alle vuiligheid uitwist of schuurt, en daarna omkeert opdat geen onreinigheid daarin valle; alzo zal Jeruzalem van de boze inwoners door wegvoering gezuiverd en hun regering zo omgekeerd worden, dat het opperste onder liggen zal. over Jeruzalem het meetsnoer van Samaria Versta, de maat, of regel; dat is de hoedanigheid en gelijkheid der straf. De zin is, zulke straf, als Ik over de tien stammen en hun hoofdstad Samaria gezonden heb, zal Ik ook zenden over Juda en Jeruzalem, dat het land overheerd, de stad ingenomen en de inwoners gevankelijk zullen weggevoerd worden. Het is een gelijkenis, genomen van de timmerlieden en metselaars, die naar zekere maat hun werken zo afbreken als maken. Vergelijk Jes. 34:11; Amos 7:7,8; Zach. 1:16. trekken, mitsgaders het paslood De voorgaande gelijkenis wordt behouden om te verklaren

dat Jeruzalem gelijke straf overkomen zou, als het huis Achabs overkomen was. **van het huis van Achab; en Ik zal** De zin is, gelijk men de schotels, die tot een rein gebruik geheiligd worden, van alle vuiligheid uitwist of schuurt, en daarna omkeert opdat geen onreinigheid daarin valle; also zal Jeruzalem van de boze inwoners door wegvoering gezuiverd en hun regering zo omgekeerd worden, dat het opperste onder liggen zal. Jeruzalem uitwissen, gelijk als men een schotel uitwist; men wist dien uit, en men keert hem om op zijn holligheid. Of, randen. Hebreeuws, *op zijn aangezicht*.

14. **En Ik zal het overblijfsel** Versta, den stam van Juda, of de Joden die alleen met degenen, die zich aan dezelve hielden, uit de Israëlieten overig waren, den naam van Gods volk voerende. Dit noemt God zijn erfdeel, omdat het Hem zo lief was als iemand zijn erfdeel is. **Mijns erfdeels verlaten, en zal ze in de hand hunner vijanden geven; en zij zullen tot een roof en plundering worden al hun vijanden.**
15. **Daarom, dat zij gedaan hebben dat kwaad was in Mijn ogen, en Mij tot toorn verwekt hebben, van dien dag, dat hun vaders van Egypte uitgegaan zijn, ook tot op dezen dag toe.**
16. **Daartoe vergoot Manasse ook zeer veel onschuldig bloed,** Te weten, dergenen, die zijne gruwelen niet wilden navolgen. **totdat hij Jeruzalem van het ene einde** Hebreeuws, *mond aan mond*. Zie boven, 2 Kon. 10:21. **tot het andere vervuld had; behalve zijn zonde,** Versta, de afgoderij, welke met zonderlinge uitneming *zonde* genoemd wordt, omdat zij regelrecht gaat tegen de majesteit Gods, van Hem ten hoogste gehaat en verboden wordt en niet wordt ongestraft gelaten. Zie 1 Kon. 11:6, en 1 Kon. 12:30. **die hij Juda zondigen deed, doende wat kwaad was in de ogen des HEEREN.**

17. **Het overige der geschiedenissen van Manasse, en al wat hij gedaan heeft, en zijn zonde,** Versta, inzonderheid zijn afgoderij tegen God en zijn tirannie tegen de mensen. **die hij gezondigd heeft, zijn die niet geschreven** Begrijp hieronder ook zijn gevangenis, berouw en bekering, en zijn daden daarop gevolgd; waarvan men ook zien kan 2 Kron. 33:11,12, enz. in het boek der kronieken der koningen van Juda?
18. **En Manasse ontsliep met zijn vaders, en werd begraven in den hof van zijn huis, in den hof van Uzza; en zijn zoon Amon werd koning in zijn plaats.**
19. **Amon was twee en twintig** Hebreeuws, *een zoon van twee en twintig jaar*. jaren oud, toen hij koning werd, en hij regeerde twee jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Mesullemet, een dochter van Haruz van Jotba. Sommigen menen dat dit Jotbath zou mogen geweest zijn, waar de Israëlieten een legerplaats gehad hebben, toen zij uit Egypte naar het beloofde land door de woestijn reisden; Num. 33:33; Deut. 10:7.
20. **En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN; gelijk als zijn vader Manasse gedaan had.**
21. **Want hij wandelde in al den weg,** Te weten, den kwaden weg der afgoderij, ongelovigheid en velerlei snode werken. Zie 1 Kon. 15:26. **dien zijn vader gewandeld had, en hij diende de drekgoden, die zijn vader gediend had, en hij boog zich voor die neder.**
22. **Zo verliet hij den HEERE, den God zijner vaders, en hij wandelde niet** Zie 1 Kon. 11:33. **in den weg des HEEREN.**
23. **En de knechten van Amon maakten een verbintenis tegen hem, en zij doodden den koning in zijn huis.**

24. Maar het volk des lands versloeg allen, die tegen den koning Amon een verbintenis gemaakt hadden; en het volk des lands maakte zijn zoon Josia koning in zijn plaats.

25. Het overige nu der geschiedenissen van Amon, wat hij gedaan heeft, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?

26. En men begroef hem in zijn graf, in den hof van Uzza; en zijn zoon Josia werd koning in zijn plaats.

2 Koningen 22

1. Josia was acht jaren oud, toen hij koning werd, en regeerde een en dertig jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jedida, een dochter van Adaja, van Bozkath. De naam ener stad, gelegen in den stam van Juda; Joz. 15:39.

2. En hij deed dat recht was Zie 1 Kon. 11:32. in de ogen des HEEREN; en hij wandelde Zie 1 Kon. 15:26. in al den weg van zijn vader David, en week niet af Zie Deut. 5:32. ter rechterhand noch ter linkerhand.

3. Het geschiedde nu in het achttiende jaar Te weten, van zijn koninkrijk, niet van zijn ouderdom, 2 Kron. 34:8. Aangaande zijn ouderdom, hij was nu zes en twintig jaren oud. Wat hij nu in de voorgaande jaren zijns levens koning zijnde gedaan heeft, zie 2 Kron. 34:3,4, enz. van den koning Josia, dat de koning den schrijver Safan, Dat is, des konings secretaris, of griffier. Zie boven, 2 Kon. 12:10. den zoon van Azalia, den zoon van Mesullam, zond in het huis des HEEREN, zeggende:

4. Ga op tot Hilkia, den hogepriester, Hebreeuws, *den groten priester*. Alzo ook onder, 2 Kon. 22:8. opdat hij het geld opsomme, Hebreeuws, *voleinde het geld*. Anders, *de som des gelds, of, de collecte des gelds opneme, of, ten volle aanwende*. De zin

is dat hij de volle som van het geld, dat vergaderd was, van de collecteurs opnemen zou en aanleggen tot de vermaking en herbouwing des tempels. Vergelijk 2 Kon. 12:5,9,10,11. dat in het huis des HEEREN gebracht is, hetwelk de wachters Dezen waren Levieten. Zie boven, 2 Kon. 12:9,10; 2 Kron. 8:14, en 2 Kron. 34:9. des dorpels Namelijk, van het huis des Heeren, of den tempel. Anders, *der vaten*. van het volk verzameld hebben;

5. En dat zij dat geven in de hand der verzorgers Dezen waren Levieten, gelijk te zien is 2 Kron. 34:12. van het werk, die besteld zijn over het huis des HEEREN; opdat zij het geven aan degenen, In het Hebreeuws is wel hetzelfde woord, hetwelk recht tevoren in 2 Kon. 22:5 is overgezet *verzorgers*, die opzicht hadden op het gehele werk der reparatie maar het betekent hier degenen, die het werk zelf maakten, gelijk dit blijkt uit 2 Kon. 22:6, alwaar deze werklieden met onderscheid uitgedrukt worden. die het werk doen, dat in het huis des HEEREN is, Anders, *die in het huis des Heeren zijn*. om de breuken van het huis te beteren;

6. Aan de timmerlieden en de bouwlieden, en de metselaars, Zie boven, 2 Kon. 12:12. en om hout en gehouwene stenen te kopen, Dat is, die uit de bergen gehouwen waren, en weder van de steenhouwers gehouwen en tot het bouwwerk moesten bekwaam gemaakt worden. Vergelijk 2 Kron. 34:11. om het huis te beteren.

7. Doch er werd met hen geen rekening gehouden Te weten, van de besteding en uitgave des gelds. van het geld, dat in hun hand geleverd was, want zij handelden trouwelijk. Hebreeuws, *in waarheid, of trouw*. Alzo boven, 2 Kon. 12:15. Zie de aantekening.

8. Toen zeide de hogepriester Hilkia tot Safan, den schrijver: Ik heb het wetboek Versta, het originele wetboek, hetwelk Mozes zelf geschreven had, en dat

aan de zijde van de ark gelegd was. Zie Deut. 31:24,26. in het huis des HEEREN gevonden; en Hilkia gaf dat boek aan Safan, die las het.

9. Daarna kwam Safan, de schrijver, tot den koning, en bracht den koning bescheid weder, en hij zeide: Uw knechten *Namelijk, Hizkia en ik.* hebben het geld, dat in het huis gevonden was, *Namelijk, des Heeren;* dat is, in den tempel. *samengebracht, Hebreeuws, gegoten.* en hebben het gegeven in de hand der verzorgers van het werk, die besteld waren over het huis des HEEREN.
10. Ook gaf Safan, de schrijver, den koning te kennen, zeggende: De priester Hilkia heeft mij een boek gegeven. *Het wetboek, waarvan boven, 2 Kon. 22:8, en onder, 2 Kon. 22:11, vermeld wordt.* En Safan las dat voor het aangezicht des konings.
11. Het geschiedde nu, als de koning de woorden des wetboeks hoorde, dat hij zijn klederen scheurde. Tot een bewijs en getuigenis, zo van zijn droefenis over de zonden den gehelen lands, begaan tegen de wet Gods, als van de vrees voor de straffen, die in het wetboek gedreigd waren. Zie van de verscheuring der klederen in droevige gevallen, de aantekening Gen. 37:29.
12. En de koning gebod Hilkia, den priester, en Ahikam, den zoon van Safan, en Achbor, *Anders, Abdon* genoemd; 2 Kron. 34:20. den zoon van Michaja, en Safan, den schrijver, en Asaja, den knecht des konings, *Dat is, die hem voor alle anderen, in voorname of bijzondere zaken ten dienste stond en als bij de hand was. Alzo Matth. 8:9.* zeggende:
13. Gaat henen, vraagt den HEERE voor mij, en voor het volk, en voor het ganse Juda, over de woorden dezes boeks, dat gevonden is; want de grimmigheid des HEEREN is groot, dewelke tegen ons aangestoken is,

omdat onze vaders niet gehoord hebben naar de woorden dezes boeks, om te doen naar al wat voor ons geschreven is. *Dat is, tot ons onderwijs en vermaning.*

14. Toen ging de priester Hilkia, en Ahikam, en Achbor, en Safan, en Asaja henen tot de profetes Hulda, de huisvrouw van Sallum, den zoon van Tikva, *Anders, Thokath de zoon van Hasra;* 2 Kron. 34:22. den zoon van Harhas, den klederbewaarder *Versta,* der heilige klederen, die in den dienst des Heeren gebruikt werden. (zij nu woonde te Jeruzalem, in het tweede deel), en zij spraken tot haar.
15. En zij zeide tot hen: Zo zegt de HEERE, de God Israels: Zegt tot den man, die u tot mij gezonden heeft:
16. Zo zegt de HEERE: Zie, Ik zal kwaad *Te weten, kwaad der straf.* Zie Gen. 19:19. over deze plaats brengen, en voer haar inwoners, *namelijk* al de woorden des boeks, dat de koning van Juda gelezen heeft.
17. Daarom dat zij Mij verlaten, en anderen goden gerookt hebben, *Zie Gen. 35:2.* opdat zij Mij tot toorn verwekten met al het werk *Versta,* de afgoden en beelden, die zo uit verachting genaamd worden. Deut. 31:29; Ps. 115:4, en Ps. 135:15; Jes. 2:8; Jer. 1:16; Micha 5:12. *hunner handen, zo zal Mijn grimmigheid aangestoken worden, tegen deze plaats, en niet uitgeblust worden.*
18. Maar tot den koning van Juda, die u gezonden heeft, om den HEERE te vragen, alzo zult gij tot hem zeggen: Zo zegt de HEERE, de God Israels: *Aangaande de woorden, Te weten, die hij uit het wetboek van den schrijver Safan had horen lezen, boven, 2 Kon. 22:10, inhoudende zeer zware dreigementen, die God tegen de overtreders zijner wet en*

verbrekers zijns verbonds daarin uitgesproken heeft. die gij gehoord hebt;

19. Omdat uw hart week geworden is, en gij u voor het aangezicht des HEEREN vernederd hebt, als gij hoordet, wat Ik gesproken heb tegen deze plaats en derzelve inwoners, dat zij tot een verwoesting en vloek zullen worden, en dat gij uw klederen gescheurd en voor Mijn aangezicht geweend hebt; zo heb Ik u ook verhoord, spreekt de HEERE.

20. Daarom zie, Ik zal u verzamelen Zie Gen. 25:8. tot uw vaderen, en gij zult met vrede Versta dit ten aanzien van de algemene plagen, die van de Chaldeën over het gehele koninkrijk komen zouden, die Josia niet beleefd heeft. in uw graf Hebreuws, *graven*. Alzo 2 Kron. 16:14, en 2 Kron. 35:24. Dat is, in een uwer graven. Zo wordt in het onzekere gelaten, welk zijner graven dit graf was. Vergelijk Richt. 12:7. verzameld worden, en uw ogen zullen al het kwaad niet zien, dat Ik over deze plaats brengen zal. En zij brachten Te weten, de mannen van Josia uitgezonden, en genaamd boven, 2 Kon. 22:14. den koning het antwoord weder.

2 Koningen 23

1. Toen zond de koning hen en, Te weten, boden; welken hij last gaf de oudsten Versta degenen, die in de regering en in het leerambt boven anderen gesteld waren. Zie Exod. 3:16; Lev. 4:15. bijeen te roepen. en tot hem verzamelden al de oudsten Versta degenen, die in de regering en in het leerambt boven anderen gesteld waren. Zie Exod. 3:16; Lev. 4:15. van Juda en Jeruzalem.

2. En de koning ging op in het huis des HEEREN, en met hem alle inwoners van Jeruzalem, en de priesters en de profeten, Sommigen verstaan door dezen: Jeremia, Zefanja en Uria; die in dezen tijd geleefd hebben. Anderen de discipelen der

profeten, of de schriftgeleerden en ervarenen in de wet des Heeren. en al het volk, van den minste tot den meeste; en hij las voor hun oren al de woorden van het boek des verbonds, dat in het huis des HEEREN gevonden was.

3. De koning nu stond aan den pilaar, Zie boven, 2 Kon. 11:14. en maakte een verbond voor des HEEREN aangezicht, Dat is, in het voorhof des volks, dat voor het voorhof der priesters, voor aan den tempel des Heeren was, waarin de ark des verbonds was, boven welke zich de Heere openbaarde. Zie Lev. 1:3. om den HEERE na te wandelen, Dat is, in de wegen des Heeren te wandelen. Wat dit is, zie 1 Kon. 11:33, en de woorden hier volgende. en Zijn geboden, en Zijn getuigenissen, en Zijn inzettingen met ganser harte Zie Deut. 6:5. en met ganser ziele te houden, bevestigende Zie Deut. 27:26. de woorden dezes verbonds, die in dit boek geschreven zijn. En het ganse volk stond in dit verbond. Dat is, hield zich daaraan, en was daarmee tevreden. Alzo is ons verboden te staan in een kwade zaak, Pred. 8:3. Dat is, zich daaraan te houden en dezelve toe te staan.

4. En de koning gebod den hogepriester Hilkia, en den priesteren der tweede ordening, Deze priesters zijn onder den overpriester de voornaamste geweest. en den dorpelbewaarders, Te weten, van den tempel des Heeren. Alzo boven, 2 Kon. 22:4. Zie de aantekening. dat zij uit den tempel des HEEREN alle gereedschap, dat voor Baal, en voor het *beeld van het bos*, en voor al het heir des hemels gemaakt was, uitbrengen zouden; en hij verbrandde dat buiten Jeruzalem in de velden van Kidron, Zie 1 Kon. 2:37. en liet het stof daarvan naar Beth-El dragen.

5. Daartoe schafte hij de Chemarim af, Een soort der afgodische priesters van Baäl;

van welken zie ook Hos. 10:5, en Zef. 1:4. De naam *chemarim* komt van een woord, betekende *warm zijn, branden; idem, zwart worden; ook tezamen getrokken, gerimpeld en ingerold*, hetwelk door den brand veroorzaakt wordt; vanwaar ook is bij de Chaldeën de betekenis van *insluiten*. Hieruit is het gevoelen der geleerden van deze benaming verscheiden. Velen menen dat deze Baäls-papen zo geheten werden, omdat hun orde was zwarte kleding te dragen; enigen omdat zij zwart en berookt uitzagen, vermits zij altijd met roken en offeren bezig waren; anderen, omdat zij zich in hun afgodendienst gelieten zeer vurig en brandend van ijver te wezen. Sommigen omdat zij zich uit een schijn der heiligheid opsloten, om zich van de wereld af te zonderen en alleen te leven, enz. die de koningen van Juda gesteld hadden, opdat men roken zou op de hoogten, in de steden van Juda, en rondom Jeruzalem, mitsgaders, die voor Baal, de zon, en de maan, en de *andere* planeten, en al het heir des hemels rookten.

6. Hij bracht ook het *beeld van het bos* Hetwelk van den koning Manasse in den tempel gesteld was, boven, 2 Kon. 21:7. uit het huis des HEEREN weg, buiten Jeruzalem, tot de beek Kidron, Anders, tot het dal Kidron. Alzo onder hier in 2 Kon. 23:6. en verbrandde het aan de beek Kidron, Anders, tot het dal Kidron. Alzo onder hier in 2 Kon. 23:6. en vergruisde het tot stof; en hij wierp het stof Te weten, tot verfoeiing aller gestorven afgodisten, en voorbeeldige waarschuwing der levenden. daarvan op de graven der kinderen des volks. Dat is, van de inwoners des lands, die afgodendienaars geweest waren. Vergelijk 2 Kron. 34:4, of *der gemene lieden*.
7. Daartoe brak hij de huizen der schandjongens Zie Deut. 23:17. af, die aan het huis des HEEREN waren, Versta, in het voorhof des volks, waar de afgodendienaars *zo men meent* hun woonplaatsjes hadden. alwaar de

vrouwen huisjes voor het Versta, kapelletjes, of kabinetten en kasten, gemaakt van geweven, of genaaid en gestikt werk, waarin de afgodenbeeldjes stonden. Anderen verstaan zulke tenten, waarin de afgodendienaars hun schandelijke vuiligheden ter ere hunner afgoden tezamen bedreven. *beeld van het bos weefden*.

8. En hij bracht al de priesters Namelijk, de afgodische. uit de steden van Juda, en verontreinigde Te weten, mits die onbekwaam en onwaardig tot hun afgodendienst te maken. de hoogten, alwaar die priesters Namelijk, de afgodische. gerookt hadden, van Geba Een stad in Benjamin, de noordpale des koninkrijks van Juda. Zie 1 Kon. 15:22. af tot Ber-seba Gelegen in Juda, en de zuidpale van het gehele land Kanaän. Zie Gen. 21:31. toe; en hij brak de hoogten der poort van Jozua, Dat is, hij heeft zowel der geweldigen en oversten, als der armen en geringen afgoderij verhinderd. den overste der stad, was, welke aan iemands linkerhand Hebreeuws, *de linkerhand eens mans*; namelijk desgenen, die ter stadspoort inkwam. was, in de stadspoort gaande.
9. Doch de priesters der hoogten offerden niet Of, *kwamen niet op tot het altaar*, enz. De zin is dat deze priesters, omdat zij den afgoden geofferd hadden, met hun nakomelingen verstoken waren van het priesterambt, als onwaardig daarvan zijnde, Ezech. 44:13, hoewel zij nochtans, omdat zij zich bekeerden, hun onderhoud hadden van de ongedesemde koeken, die de priesters alleen mochten eten, Lev. 2:4,10, zijnde daarin den gebrekkelijken nakomelingen Aärons gelijk gemaakt; Lev. 21:17,22. op het altaar des HEEREN te Jeruzalem; maar zij aten ongezuurde *broden* in het midden van hun broederen.
10. Hij verontreinigde Te weten, met aldaar mest, drek, dode en verrotte lichamen en alle vuiligheid te doen werpen. ook Thofeth, Een plaats bij de stad van

Jeruzalem, in een schone en gemakkelijke landbouw gelegen, zo genaamd van het woord *Toph, trommel*; waar de afgodendienaars hun kinderen den afgod Molech Onder, 2 Kon. 13, genaamd *Milkom*. Zie Lev. 18:21. offerden, doende hen door het vuur gaan, of ook geheel verbranden; tot welk einde zij gelegd werden in de armen van een gloeiend beeld, dat van binnen hol en vol vuur was. Alzo nu de kinderen door de pijn des brands groot getier maakten, zo heeft men een groot geluid met trommels gemaakt, opdat het geschrei derzelve van de ouders of vrienden niet zou gehoord worden. Vergelijk Lev. 18:21; Jer. 7:31. dat in het dal der kinderen van Hinnom is, De naam van een man, wiens kinderen deze plaats eertijds toebehoord had, zodat zij daarvan heet het *Ge-Bene Hinnom*, #Joz. 15:8, dat is, het dal der kinderen van Hinnom, of, *Gehinnom*, dat is, het dal van Hinnom, Neh. 11:30. Van de zeer gruwelijke pijn des vuurs, die de kinderen der afgodendienaars daar geleden hebben, is de hel genoemd *Gehenna*, Matth. 5:22, welke is een onuitblusselijk vuur, Mark. 9:43. opdat niemand zijn zoon of zijn dochter voor den Molech Onder, 2 Kon. 13, genaamd *Milkom*. Zie Lev. 18:21. door het vuur deed gaan.

11. En hij schafte de paarden af, Sommigen verstaan dit van levende paarden, die ter ere van de zon gehouden en gebruikt werden; want zekere mannen *alzo enigen menen* waren geordineerd om des morgens de opgaande zon met deze paarden van het huis des Heeren tot het huis van Nathan Melech in het gemoet te rijden, en die te groeten, te aanbidden en godsdienstiglijk te vereren. Anderen verstaan niet dan de beeltenissen dezer paarden en wagens. die de koningen van Juda voor de zon gesteld hadden, Of, *gegeven hadden*. van den ingang van het huis des HEEREN, tot de kamer Dat is, tot het huis. van Nathan-Melech, den hoveling, die in Parvarim Of, *in de voorsteden*; te weten, der stad Davids, niet ver van den tempel gelegen. Het Hebreeuwse woord *Parvarim* nemen sommigen voor den

naam ener plaats bij den tempel; doch wat het voor een plaats geweest is, is onbekend. was; en de wagenen der zon verbrandde Dat is, ter ere van de zon, naar de wijze der heidenen gemaakt. hij met vuur.

12. Verder de altaren die op het dak der opperzaal Zijnde daar gemaakt ter ere van het heir des hemels. Zie Jer. 19:13; Zef. 1:5. van Achaz waren, die de koningen van Juda gemaakt hadden, mitsgaders de altaren, die Manasse in de twee voorhoven van het huis des HEEREN gemaakt had, brak de koning af; en hij verbrijzelde ze van daar, en wierp het stof Hetwelk geschiedde, eensdeels tot openbare versmading dezer afgodische overblijfselen, en anderdeels tot volkomen uitroeiing daarvan, opdat van dezelve niets zou overgelaten worden. daarvan in de beek Kidron.

13. De hoogten ook, die vooraan Jeruzalem waren, dewelke waren ter rechterhand van de berg Mashith, Anders, *des verdervers*. Versta, den Olijfberg, gelegen bij Jeruzalem, hier genaamd de berg van *Mashith*; dat is, *des verdervenden*, of *des verdervers*, omdat de Joden zich daar door afgoderij verdierven. Anders heet hij de berg *Mischah*, dat is, der zalving, omdat daarop vele olijven wiessen, van welke de zalfolie gemaakt werd; zulks dat tussen beide de namen kleine ongelijkheid is in de letters, maar groot in de betekenis. Zie 1 Kon. 11:7. die Salomo, de koning van Israel, voor Astoreth, Deze naam met de twee volgende, *Kamos* en *Milkom*, zijn namen van afgodische beelden. Zie van *Astoreth* Richt. 2:13. het verfoeisel der Sidoniers, en voor *Kamos*, Zie 1 Kon. 11:7. het verfoeisel der Moabieten, en voor *Milchom*, Zie Lev. 18:21. den gruwel der kinderen Ammons, gebouwd had, verontreinigde de koning.

14. Insgelijks brak hij de opgerichte beelden, en roeide de bossen uit; en

hij vervulde hun plaats met mensenbeenderen. Die hij uit de graven der afgodendienaars liet halen, om daarmee de afgodische plaatsen te verontreinigen en afschuwelijk te maken. Vergelijk onder, 2 Kon. 23:16,20; idem, Ezech. 6:5.

15. Daartoe ook het altaar, dat te Beth-El was, *en* de hoogte, die Jerobeam, de zoon van Nebat, dewelke Israel zondigen deed, gemaakt had; te zamen dat altaar en die hoogte brak hij af; ja, hij verbrandde de hoogte, hij vergruisde ze tot stof, en hij verbrandde het bos.

16. En als Josia zich omkeerde, zag hij de graven, die daar op den berg waren, en zond henen, en nam de beenderen uit de graven, en verbrandde ze op dat altaar, Te weten, die te Bethel van Jerobeam opgericht was, 2 Kon. 23:15. en verontreinigde dat; naar het woord des HEEREN, dat de man Gods uitgeroepen had, die deze woorden uitriep. Dat is, voorzeide; te weten meer dan drie honderd jaren tevoren. Zie 1 Kon. 13:2, en vergelijk daarmee wat hier staat en onder, 2 Kon. 23:20.

17. Verder zeide hij: Wat is dat voor een grafteken, dat ik zie? En de lieden der stad zeiden tot hem: Het is het graf van den man Gods, die uit Juda kwam, en deze dingen, die gij tegen dit altaar van Beth-El gedaan hebt, uitgeroepen heeft.

18. En hij zeide: Laat hem liggen, dat niemand zijn beenderen verroere. Zo bevrijdden zij Dat zij namelijk niet verbrand werden op het altaar te Bethel, met de andere beenderen. zijn beenderen, met de beenderen van den profeet, Die begeerd had dat men hem bij den profeet van Juda begraven zou; 1 Kon. 13:31. die uit Samaria Versta, niet de stad, maar het land van Samaria, waarin de stad Bethel gelegen was en deze profeet woonde, toen hij naar den profeet van Juda kwam, 1 Kon. 13:11;

alzo is ook de naam Samaria voor het land genomen in 2 Kon. 23:19. gekomen was.

19. Daartoe nam Josia ook weg al de huizen der hoogten, die in de steden Namelijk, die onder het gebied van het koninkrijk Juda gebracht waren. van Samaria waren, die de koningen van Israel gemaakt hadden, om *den HEERE* tot toorn te verwekken; en hij deed dezelve naar al de daden, die hij te Beth-El gedaan had.

20. En hij slachtte Anders, offerde; dat is, hij doodde hen op de altaren; tot een bewijs dat hij niet alleen de afgoderij ten allerhoogste haatte, maar zelfs de plaatsen, waar zij gepleegd werd; die verontreinigende met daarop mensenbloed te vergieten en hun beenderen te verbranden. Versta dit van de priesters, die, naar Jerobeams instelling, uit het volk gemaakt waren, en in hun afgoderij verhard bleven. Zie 1 Kon. 12:31. al de priesteren der hoogten, die daar waren, op de altaren, en verbrandde mensenbeenderen op dezelve. Daarna keerde hij weder naar Jeruzalem.

21. En de koning gebod het ganse volk, zeggende: Houdt den HEERE, uw God, pascha, gelijk in dit boek des verbonds Versta, het wetboek; waarvan zie, boven, 2 Kon. 22:8, enz. en hier 2 Kon. 23:2, enz. geschreven is.

22. Want gelijk Anders, zekerlijk. Hier wordt reden gegeven, bewijzende dat des konings gebod zeer wel is achtervolgd geweest. dit pascha was er geen gehouden, van de dagen der richteren af, Welverstaande, die daarin niet gerekend zijn. Want 2 Kron. 35:18 staat, *van de dagen Samuels*, die de laatste der richters is geweest. De zin is dat van den aanvang der koningen, die op de richters gevolgd zijn, geen pasen met zo grote toebereiding, vergadering, reinigheid, aandacht en devotie, als dit gehouden is geweest. die Israel gericht hadden, noch in al de dagen der koningen

- van Israel, noch der koningen van Juda.
23. Maar in het achttiende jaar van den koning Josia, werd dit pascha den HEERE te Jeruzalem gehouden.
24. En ook deed Josia weg de waarzeggers, Zie van dezen en de duivelskunstenaars, Lev. 19:31. en de duivelskunstenaars, en de terafim, Zie Gen. 31:19. en de drekgoden, Zie Lev. 26:30. en alle verfoeiselen, die in het land van Juda en in Jeruzalem gezien werden; opdat hij bevestigde de woorden der wet, die geschreven waren in het boek, dat de priester Hilkia in het huis des HEEREN gevonden had.
25. En voor hem was geen koning zijns gelijke, Versta dit eigenlijk ten aanzien van de vurigheid zijns ijvers in het weren van alle gruwelen, die in zijn tijd zeer de overhand genomen hadden, en van de onnozelheid zijns levens, door de naarstige betrachtting van de wet des Heeren, gelijk de volgende woorden van 2 Kon. 23:25 medebrengen. Vergelijk boven, 2 Kon. 23:18, de aantekingen 2 Kon. 23:5. die zich tot den HEERE, met zijn ganse hart, Zie 1 Kon. 2:4. en met zijn ganse ziel, en met zijn ganse kracht, naar al de wet van Mozes, bekeerd had; en na hem stond zijns gelijke niet op.
26. Nochtans keerde zich Niet omdat de koning zijn God niet behaagde, maar omdat het volk zijn koning niet volgde, noch in de ongeveer aanneming van zijn zuiveren godsdienst, noch in de oprechte bekering des levens, gelijk zulks zeer haast naar des konings dood gebleken is. de HEERE van den brand Zijns groten toorns niet af, waarmede Zijn toorn brandde tegen Juda, om al de tergingen, waarmede Manasse Te weten, omdat Juda dezelve den koning Manasse nadeed, hem volgende in zijn gruwelen, maar niet in zijn bekering. Hem getergd had.
27. En de HEERE zeide: Ik zal Juda ook van Mijn aangezicht wegdoen, Zie boven, 2 Kon. 17:18. gelijk als Ik Te weten, door wegvoering uit zijn land, hoewel die niet voor altijd zou zijn, als van de Israëlieten. Zie boven, 2 Kon. 17:18,20, en 2 Kon. 18:11, en 2 Kon. 21:13, met de aantekening. Israel weggedaan heb; en Ik zal deze stad Jeruzalem verwerpen, die Ik verkoren heb, en het huis, waarvan Ik gezegd heb: Mijn Naam zal daar wezen. Zie 1 Kon. 8:29, en 1 Kon. 9:3; idem boven, 2 Kon. 21:4.
28. Het overige nu der geschiedenissen van Josia, en al wat hij gedaan heeft, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?
29. In zijn dagen Te weten, gelijk Josia het vermaken van het huis des Heeren voleind had. Zie 2 Kron. 35:20. toog Farao Necho, Zie van denzelfden ook onder, 2 Kon. 23:33; Jer. 46:2. de koning van Egypte, op tegen den koning van Assyrie, naar de rivier Frath; Naar de stad Karchemis, gelegen aan den Eufraat, die de koning van Assyrië den Syriërs afgenomen had; waarover hij den roem draagt, Jes. 10:9. en de koning Josia toog hem tegemoet, Te weten om hem af te keren en te verhinderen, dat hij met zijn leger door zijn land niet zou trekken, vrezende schade voor zijn eigen koninkrijk, of willende daarmede den koning van Assyrië vriendschap doen. en hij doodde hem Dat is, de schutters des konings Necho wonden hem dodelijk; zodat hij, naar Jeruzalem gevoerd zijnde, stierf op den weg, of binnen Jeruzalem, hebbende bij Megiddo de doodwond gekregen; 2 Kron. 35:23,24. te Megiddo, Een stad, in den stam van Manasse gelegen. Zie 1 Kon. 9:15. als hij hem gezien had. Dat is, als Josia gekomen was om hem onder de ogen te zien en tegen hem streed. Zie boven, 2 Kon. 14:8, en de aantekening.
30. En zijn knechten voerden hem dood Dat is, dodelijk gewond en als voor

dood gehouden. Alzo zeggen wij: *Hij is een dood man*, van dengene die sterft of haast sterven moet. Zo is bijna het woord *dood* genomen Gen. 20:3. op een wagen van Megiddo, en brachten hem te Jeruzalem, en begroeven hem in zijn graf; en het volk des lands nam Joahaz, Anders ook genoemd *zo enigen oordelen Johanan*, 1 Kron. 3:15, en *Salium*, Jer. 22:11. den zoon Josia, en zalfden hem, Alzo naar sommiger gevoelen, openlijk verklarende dat zij hem in dezen gemenen nood metterhaast tot koning begeerden, om door hem tegen den koning Necho beschermd te worden, en het land met het rijk te behouden. en maakten hem koning in zijns vaders plaats.

31. Drie en twintig jaren was Joahaz oud, toen hij koning werd, en hij regeerde drie maanden te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Hamutal, de dochter van Jeremia, Die te onderscheiden is van Jeremia den profeet; want de profeet was van Anatoth in Benjamin, Jer. 1:1, maar deze van Libna in Juda. van Libna.

32. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN, naar alles, wat zijn vaderen Namelijk, zijn grootvader Amon en zijn oudgrootvaders Manasse, Achaz, enz. gedaan hadden.

33. Doch Farao Necho liet hem binden Dat is, legde hem in gevangenis. Dit geschiedde terwijl hij bezig was met den oorlog tegen de stad Karchemis; waarvan zie 2 Kron. 35:20; Jer. 46:2. te Ribla Een stad, gelegen in Syrië, van sommigen voor Apamia gehouden, van anderen voor Antiochië. in het land van Hamath, opdat hij Anders, *als hij regeerde te Jeruzalem*. te Jeruzalem niet regeren zou; en hij legde het land een boete op van honderd talenten zilvers Zie Exod. 25:39. en een talent gouds.

34. Ook maakte Farao Necho Eljakim, den zoon van Josia, koning, in de plaats van zijn vader Josia, en

veranderde Hebreuws, *wendde*, of *keerde om*. Hij wilde daarmee bewijzen dat hij macht en gebied over hem had. Zie gelijke exempelen onder, 2 Kon. 24:17; Dan. 1:7. zijn naam in Jojakim; maar Joahaz nam hij mede, en hij kwam in Egypte, en stierf aldaar. Te weten, gelijk Jeremia voorzegt had, 2 Kon. 22:12, waar hij 2 Kon. 23:11 *Sallum*, naar veler gevoelen, genoemd wordt.

35. En Jojakim gaf dat zilver en dat goud aan Farao; doch hij schatte het land, Dat is, Jojakim schatte of waardeerde de middelen van alle ingezetenen des lands, en deed hen daarnaar hun aandeel opbrengen. om dat geld naar het bevel van Farao Hebreuws, *mond*. te geven; een ieder naar zijn schatting Dat is, naar dat hij van den koning geschat was. eiste hij het zilver en goud af van het volk des lands, om aan Farao Necho te geven.

36. Vijf en twintig jaren was Jojakim oud, toen hij koning werd, Te weten, alleen en volmachtig, na den dood van zijn broeder Joahaz, die, gevangen zijnde, nog voor koning gehouden werd, hoewel hij, namelijk Jojakim, het koninkrijk bediende. Anderen menen dat Jojakim vijf en twintig jaren oud was, als zijn broeder Joahaz afgezet en gevankelijk naar Egypte weggevoerd werd, en volgens dat hij de oudste der zonen van Josia was; verklarende de plaats 1 Kron. 3:15 van de eerstgeboorte, niet der natuurlijke voortteling, maar der koninklijke regering, en dat Joahaz daarom in zijn huldiging gezalfd zou zijn geweest, om zijn verkiezing te beter te verzekeren tegen de widerspreking van zijn oudsten broeder Jojakim, gelijk Salomo om zulk een oorzaak gezalfd werd, 1 Kon. 1:34,39. en regeerde elf jaren Welverstaande, zo men zijn regering berekent van dien tijd af, dat hij de plaats zijns broeders bewaard heeft; hetwelk was terstond nadat zijn broeder in Egypte gevankelijk gevoerd was. te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was

Zebudda, een dochter van Pedaja, van Ruma.

37. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN, naar alles, wat zijn vaders Zie boven, 2 Kon. 23:32. gedaan hadden.

2 Koningen 24

1. In zijn dagen Te weten, in het vierde jaar zijner regering, hetwelk was het eerste jaar van de regering van Nebukadnezar, Jer. 25:1. toog Nebukadnezar, de koning van Babel, op, en Jojakim werd zijn knecht Dat is, hem dienstbaar, zijn gebied onderworpen, cijsbaar, gehouden hem schatting te betalen. Alzo 2 Sam. 8:2,6. drie jaren; daarna keerde hij zich om, en rebelleerde tegen hem.

2. En de HEERE zond tegen hem de benden Dat is, hopen van krijgslieden. Zie boven, 2 Kon. 5:2. Deze waren in den dienst des konings van Babel, makende tezamen zijn leger. der Chaldeen, Een volk, bewonende het land van Chaldea, waarvan de hoofdstad is Babel. Vergelijk Ezech. 23:15. en de benden Dat is, hopen van krijgslieden. Zie boven, 2 Kon. 5:2. Deze waren in den dienst des konings van Babel, makende tezamen zijn leger. der Syriërs, en de benden Dat is, hopen van krijgslieden. Zie boven, 2 Kon. 5:2. Deze waren in den dienst des konings van Babel, makende tezamen zijn leger. der Moabieten, en de benden Dat is, hopen van krijgslieden. Zie boven, 2 Kon. 5:2. Deze waren in den dienst des konings van Babel, makende tezamen zijn leger. der kinderen Ammons, en zond hen tegen Juda, om dat te verderven, naar het woord des HEEREN, dat Hij gesproken had door den dienst Zijner knechten, Hebreeuws, *door de hand.* de profeten. Te weten, niet alleen in het algemeen door Mozes, Lev. 26:17; Deut. 28:25,36,68, enz. maar ook in het bijzonder door de profetes Hulda, boven, 2 Kon. 22:16, en den profeet Jeremia, Jer. 25:9.

3. Zekerlijk geschiedde *dit* naar het bevel Hebreeuws, *mond.* des HEEREN tegen Juda, dat Hij hen van Zijn aangezicht Vergelijk boven, 2 Kon. 17:18. wegdeed, om de zonden van Manasse, Zie van deze boven, 2 Kon. 21, onder welke de afgoderij wel de voornaamste geweest is, die het volk zo nagevolgd heeft, dat het van die, noch door de bekering van Manasse, noch door het goed exempel van Josia, en de goede reformatie bij hem gedaan, niet heeft afgelaten. Waarom ook gezegd wordt dat hij Juda zondigen deed, boven, 2 Kon. 21:16. naar alles, wat hij gedaan had;

4. Als ook *om* het onschuldig bloed, dat hij vergoten had, Zie boven, 2 Kon. 21:16, en de aantekening. zodat hij Jeruzalem met onschuldig bloed vervuld had; daarom wilde de HEERE niet vergeven.

5. Het overige nu der geschiedenissen van Jojakim, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek der kronieken der koningen van Juda?

6. En Jojakim ontsliep Te weten, in Babel, of op den weg, alzo hij gebonden naar Babel gevoerd werd, 2 Kron. 36:6, en zonder begrafenis te krijgen; gelijk door Jeremia voorzien was; Jer. 22:18,19. met zijn vaders; en zijn zoon Jojachin Ook genaamd *Jechonia*, 1 Kron. 3:16, en uit verachting *Chonia*; Jer. 22:24. werd koning in zijn plaats.

7. De koning nu Dit verhaal is om aan te wijzen dat de koning van Juda uit Egypte geen hulp tegen den koning van Babel had te verwachten. Wel is waar, dat hij ten tijde van Zedekia poogde wat te doen, maar tevergeefs, zijnde door de Chaldeëen gestuit; Jer. 37:6,7. van Egypte toog voortaan niet meer uit zijn land; want de koning van Babel had, van de rivier van Egypte Genaamd *Sichot*. Zie Joz. 13:3. af tot aan de rivier Frath, Anders,

Eufraat. Zie Gen. 2:14. ingenomen al wat van den koning van Egypte was.

8. Jojachin was achttien jaren oud, Hebreeuws, *een zoon van achttien jaar*. toen hij koning werd, Te weten, alleen *gelijk enige geleerden oordelen* en volmachtig koning na den dood zijns vaders. Anders, acht jaren oud zijnde, had de vader hem koning gemaakt, om in zoveel beroerten het koninkrijk in zijn huis te verzekeren, en was alzo tien jaren lang, dat is, totdat zijn vader stierf, koning geweest, uit welke oorzaak gezegd wordt dat hij acht jaren oud was toen hij koning werd; 2 Kron. 36:9. **en regeerde drie maanden** En tien dagen, 2 Kron. 36:9. Zo wordt dikwijls een even getal gesteld voor een oneven. Zie Gen. 15:13, en 1 Kon. 16:8, met de aantekening. **te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Nehusta, een dochter van Elnathan, van Jeruzalem.**
9. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN, naar alles, wat zijn vader gedaan had.
10. Te dier tijd Te weten, met de wederkomst van het jaar, 2 Kron. 36:10. Dat is, met de aankomst van den zomer. Zie 1 Kon. 20:22. **togen de knechten van Nebukadnezar, den koning van Babel, naar Jeruzalem; en de stad werd belegerd.** Hebreeuws, *kwam in belegering*; dat is, kwam belegerd te worden. Alzo onder, 2 Kon. 25:2.
11. Zelfs kwam Nebukadnezar, de koning van Babel, tegen de stad, als zijn knechten die belegerden.
12. Toen ging Jojachin, Men meent dat hij dit gedaan heeft door den raad van den profeet Jeremia, opdat de tempel en het volk niet gans uitgeroeid zouden worden. **de koning van Juda, uit tot den koning van Babel, hij, en zijn moeder, en zijn knechten, en zijn vorsten, en zijn hovelingen; en de koning van Babel nam hem *gevangen*** Te weten, om hem gevangen te houden. Zie onder, 2 Kon. 25:27. **in het achtste jaar zijner regering.**

Namelijk, van den koning Nebukadnezar, en niet van Jojachin. Want Jojachin regeerde in volle macht maar drie maanden en tien dagen. Zie boven, 2 Kon. 24:8. Vergelijk ook onder, 2 Kon. 25:8.

13. En hij bracht Namelijk, Nebukadnezar. van daar uit Van Jeruzalem. **al de schatten van het huis des HEEREN, en de schatten van het huis des konings; en hij hieuw** Het Hebreeuwse woord betekent wel eigenlijk *afsnijden*, of *afkorten*; maar wordt ook wijders genomen voor *wegnemen*. De zin is dat hij die vaten heeft weggenomen en den tempel daarvan beroofd. Dat hij enige geheel gelaten heeft, blijkt uit Dan. 5:2,3. **alle gouden vaten af**, Dat is, allerlei, bijna alle, een goed deel; gelijk af te nemen is onder, 2 Kon. 25:15. **die Salomo, de koning van Israel, in den tempel des HEEREN gemaakt had, gelijk als** Zie boven, 2 Kon. 20:17, en Jer. 20:5. **de HEERE gesproken had.**
14. En hij voerde gans Jeruzalem weg, Dat is, het merendeel der inwoners en der voornaamsten. Vergelijk Matth. 3:5. **mitsgaders al de vorsten, en alle strijdbare helden**, Alzo Richt. 6:12, en boven, 2 Kon. 5:1. De Hebreeuwse woorden kan men ook verstaan van degenen, die machtig zijn van middelen, gelijk Ruth 2:1. **tien duizend gevangen, en alle timmerlieden en smeden; Of, slotenmakers.** Zie verder Jer. 24:1. **niemand werd overgelaten, dan het arme volk des lands.** Hebreeuws, *de dunheid van het volk des lands*. Alzo onder, 2 Kon. 25:12; Jer. 40:7, en Jer. 52:16. Dat is, van het schamele, geringe, slechte en uitgeteerde volkje des lands.
15. Zo voerde hij Jojachin weg naar Babel, mitsgaders des konings moeder, en des konings vrouwen, en zijn hovelingen; daartoe de machtigen des lands bracht hij gevangelijk van Jeruzalem naar Babel;

16. En alle kloeke mannen tot zeven duizend, en timmerlieden en smeden tot een duizend, *en* alle helden, die ten oorlog Hebreeuws, *den oorlog deden*; dat is, die den krijg volgden. Zie 1 Kon. 12:21. geoefend waren; dezen bracht de koning van Babel gevankelijk naar Babel.
17. En de koning van Babel maakte Mattanja, deszelfs oom, Zijns vaders broeder. koning in plaats van hem, en veranderde Hebreeuws, *wendde, of keerde om*. Alzo boven, 2 Kon. 23:34, en 2 Kron. 36:4. zijn naam in Zedekia. Hebreeuws, *Tsidkiahu*.
18. Zedekia was een en twintig jaren oud, als hij koning werd, en hij regeerde elf jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Hamutal, Gelijk boven, 2 Kon. 23:31. Anders, *Hamital*, de moeder van Joahaz; zodat Zedekia en Joahaz broeders zijn geweest van volle bed, dat is, van één vader en één moeder. een dochter van Jeremia, van Libna.
19. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN, naar alles, wat Jojakim Deze was Zedekia's broeder, alleen van halven bed, namelijk, van één vader, en niet van één moeder. Zie 2 Kon. 23:36. gedaan had.
20. Want het geschiedde, om den toorn De Heere, willende de zonden des Joodsen volks straffen, heeft Zedekia den geest der ware bekering niet gegeven, maar heeft hem daartoe laten vervallen, dat hij door kwaden raad en zijn eigen moedwil meinedig is geworden en van den koning Nebukadnezar afvallig. des HEEREN tegen Jeruzalem en tegen Juda, totdat Hij hen van Zijn aangezicht Vergelijk boven, 2 Kon. 17:18. weggeworpen had. En Zedekia rebelleerde tegen den koning van Babel.

1. En het geschiedde in het negende jaar zijner regering, Namelijk, van Zedekia. in de tiende maand, op den tienden der maand, *dat* Nebukadnezar, de koning van Babel, kwam tegen Jeruzalem, hij en zijn ganse heir, en legerde zich tegen haar; en zij bouwden tegen haar sterkten rondom. Het Hebreeuwse woord *zoals velen menen* betekent een krijgsgebouw in vorm van een toren, of hoge stelling van hout gemaakt, hetwelk buiten de stad tegenover de muren opgericht werd, om vandaar pijlen en stenen tegen de muren en in de stad te schieten. Hetzelfde woord wordt gevonden, Jer. 52:4; Ezech. 4:2, en Ezech. 17:17, enz.
2. Zo kwam de stad Alzo boven, 2 Kon. 24:10. in belegering, tot in het elfde jaar van den koning Zedekia.
3. Op den negenden der *vierde* maand, Dit woord is hier ingevoegd uit Jer. 39:2, en Jer. 52:6. als de honger in de stad sterk werd, en het volk des lands geen brood had,
4. Toen werd de stad doorgebroken, Te weten, van de Chaldeën, die de stad belegerden en nu de middelpoort ingenomen hadden; Jer. 39:2,3. en al de krijgslieden *vloden* Dit woord is hier ook ingevoegd, tot aanvulling van den zin, uit Jer. 39:4. Zie deze heimelijke vlucht afgebeeld Ezech. 12:6. des nachts door den weg der poort, Versta, een heimelijke poort of uitgang, die tussen twee muren der stad gemaakt was. tussen de twee muren, die aan des konings hof waren Of, *was*, te weten, *poort*, of *weg*. (de Chaldeen nu waren Of, *was*, te weten, *poort*, of *weg*. tegen de stad rondom), en *de koning* trok *door* den weg des vlakken velds.
5. Doch het heir der Chaldeen jaagde den koning na, en zij achterhaalden hem in de vlakke velden van Jericho,

- Zie 2 Kon. 2:4. en zal zijn heir werd van bij hem verstrooid.
6. Zij dan grepen den koning, en voerden hem opwaarts tot den koning van Babel, naar Ribla; Zie boven, 2 Kon. 23:33. in deze stad heeft Nebukadnezar zijn hof willen houden, totdat hij Jeruzalem veroverd zou hebben, voornamelijk dewijl de belegering lang duurde. en zij spraken een oordeel tegen hem. Want zij beschuldigden hem van ontrouw en valsheid, omdat hij zijn belofte en eed gebroken had; en van ondankbaarheid tegen den koning Nebukadnezar, die hem koning gemaakt had, boven, 2 Kon. 24:17,20. Anders, *zij spraken een oordeel met hem*; te weten, met den koning van Babel over den koning van Juda.
  7. En zij slachtten de zonen van Zedekia voor zijn ogen, en men verblindde Zie Jer. 39:7. Zedekia's ogen, en zij bonden hem met twee koperen ketenen, en voerden hem naar Babel.
  8. Daarna in de vijfde maand, Komende overeen ten dele met onzen *Juli*, ten dele met *Augustus*. Zie Num. 33:38. op de zevenden der maand (dit was het negentiende jaar van Nebukadnezar, den koning van Babel) kwam Nebuzaradan, de overste Zie Gen. 37:36. Hebreeuws, *de meester der trawanten*. der trawanten, de knecht des konings van Babel, te Jeruzalem.
  9. En hij verbrandde het huis des HEEREN, en het huis des konings, mitsgaders alle huizen van Jeruzalem; en alle huizen der groten Anders, *grote huizen*. Versta, de huizen der rijken en machtigen, die van grote middelen of staat geweest waren. Dezen moesten voornamelijk lijden. Waaruit het schijnt dat enige kleine huizen van schamele en slechte lieden zijn verschoond geweest. *Groten* worden voor *rijken* genomen, Gen. 24:35, en Gen. 26:13; 1 Sam. 25:2; idem voor *lieden van staat*, 2 Kon. 10:6; Jona 3:7, van beiden kan het woord hier genomen worden, als ook Lev. 19:15. verbrandde hij met vuur.
  10. En het ganse heir de Chaldeen, dat met den overste der trawanten was, brak de muren van Jeruzalem rondom af.
  11. Het overige nu des volks, die in de stad overgelaten waren, en de afvalligen, die tot den koning van Babel gevallen waren, en het overige der menigte, voerde Nebuzaradan, de overste der trawanten, gevankelijk weg.
  12. Maar van de armsten des lands Hebreeuws, *van de dunheid des lands*; zie boven, 2 Kon. 24:14. liet de overste der trawanten *enigen* overig tot wijngaardeniers en tot akkerlieden.
  13. Verder braken de Chaldeen de koperen pilaren, Zie van deze 1 Kon. 7:15. die in het huis des HEEREN waren, en de stellingen, Dat is, de voeten, gestoelten, of pedestallen, op welke de wasvaten of ketels stonden, die Salomo in het voorhof der priesters gesteld had. Zie 1 Kon. 7:27. en de koperen zee, Zie 1 Kon. 7:23. die in het huis des HEEREN was; en zij voerden het koper daarvan naar Babel.
  14. Zij namen ook de potten, Van al dit gereedschap des tempels is ook te zien 1 Kon. 7:45, enz. en de schoffelen, en de gaffelen, en de rookschalen, en al de koperen vaten, daar men den dienst mede deed.
  15. En de overste der trawanten nam weg de wierookvaten Of, *koolpannen*. Zie Lev. 10:1. en de sprengbekkens, **wat geheel goud** Hebreeuws, *goud goud, en zilver zilver*; dat is, louter en massief goud, of zilver; of geheel van goud en zilver, en bloot verguld, of verzilverd. Anders, *die te weten, sprengbekkens geheel goud en die geheel zilver waren*. en wat geheel zilver was.

16. De twee pilaren, de ene zee, en de stellingen, die Salomo voor het huis des HEEREN gemaakt had; het koper van al deze vaten was zonder gewicht. Dat is, des kopers was zoveel, dat men het niet kon of wilde wegen.
17. De hoogte van een pilaar was achttien ellen, Zie van deze dingen alle 1 Kon. 7:15,16,17, enz. en het kapiteel daarop was koper; en de hoogte des kapiteels was drie ellen; en het net, en de granaatappelen op het kapiteel rondom, waren alle van koper; en dezen gelijk had de andere pilaar, met het net.
18. Ook nam de overste der trawanten Seraja, Deze is geweest de zoon van Azaria, die de zoon was van Hilkia, 2 Kron. 6:13,14, die het wetboek in den tempel vond, boven, 2 Kon. 22:8. Seraja's zoon was Ezra, wiens boek wij onder de boeken des Ouden Testaments hebben, Ezra 7:1. den hoofdpriester, Hebreeuws, *den priester het hoofd, of die het hoofd was*; dat is, de eerste, of de voornaamste en opperste, te weten, der priesters. Alzo 2 Kron. 26:20, en 2 Kron. 31:10; Ezra 7:5. en Zefanja, De zoon van Maäseja, Jer. 21:1, een ander dan Zefanja den profeet, die was de zoon van Chusi, Zef. 1:1. den tweeden priester, Zie Num. 3:32, en 1 Kon. 4:4. en de drie dorpelbewaarders.
19. En uit de stad nam hij een hoveling, die over de krijgslieden gesteld was, en vijf mannen Die de voornaamste en vermaardste waren der zeven, van welke Jeremia spreekt, Jer. 52:25. uit degenen, die des konings Dat is, die ordinairlijk in de tegenwoordigheid des konings en hem bij de hand waren om hem ten dienste te staan; alzo Esth. 1:14. aangezicht zagen, die in de stad gevonden werden, mitsgaders den oversten schrijver des heirs, die het volk des lands ten oorlog opschreef, *Of, tot den oorlog aannam, of monsterde, of oefende in de wapenen.* Zie van dezen ook Jer.
- 52:25. en zestig mannen van het volk des lands, die in de stad gevonden werden.
20. Als Nebuzaradan, de overste der trawanten, dezen genomen had, zo bracht hij hen tot den koning van Babel, naar Ribla.
21. En de koning van Babel sloeg hen, Sommigen menen dat dezen waren degenen, die zich tegen den profeet Jeremia gesteld hadden, roepende: *Den tempel des Heeren, den tempel des Heeren*, Jer. 7:4. Van het woord *slaan*, zie Gen. 8:21. en doodde hen te Ribla, in het land van Hamath. Alzo werd Juda Dit is de vervulling der profetie, waarvan te zien is boven, 2 Kon. 23:27; Jer. 25:9, enz. uit zijn land gevankelijk weggevoerd.
22. Maar aangaande het volk, dat in het land van Juda overgebleven was, dat Nebukadnezar, de koning van Babel, had laten overblijven, daarover stelde hij Gedalia, Een vroom en oprecht man, den profeet Jeremia zeer toegedaan, en zijn raad in alles volgende. Zie van denzelven ook Jer. 40:5, en is te onderscheiden van een anderen Gedalia, die de grootvader was van den profeet Zefanja, Zef. 1:1. den zoon van Ahikam, Mede een vriend en voorstander van den profeet Jeremia. Zie Jer. 26:24. den zoon van Safan. Die schrijver was des konings Josia, 2 Kon. 22:3.
23. Toen nu al de oversten der heiren, zij en hun mannen, hoorden, dat de koning van Babel Gedalia tot overste gesteld had, kwamen zij tot Gedalia naar Mizpa; Zie van deze stad Richt. 11:11. namelijk, Ismael, Zie van deze mannen ook Jer. 40:7,8. Sommigen oordelen dat dezen de krijgsoversten en kapiteinen geweest zijn, die met hun volk bij den koning Zedekia waren, toen hij bij Jericho gevangen werd, en daar van hem verstrooid werden, boven, 2 Kon. 25:5. de zoon van Nethanja, en Johanan, de zoon van Kareah, en Seraja, de zoon van

- Tanhumeth, de Netofathiet, en Jaazanja, de zoon van den Maachathiet, zij en hun mannen.
24. En Gedalia zwoer hun en hun mannen, en zeide tot hen: Vreest niet van te zijn knechten der Chaldeen, blijft in het land, en dient den koning van Babel, zo zal het u wel gaan.
25. Maar het geschiedde in de zevende maand, Zie Jer. 41:1. dat Ismael, de zoon van Nethanja, den zoon van Elisama, van koninklijk zaad, *Hebreeuws, van het zaad des koninkrijks;* dat is van het geslacht van David en Salomo. Men noemt die bij ons en in Frankrijk, *prinsen van den bloede.* kwam, en tien mannen met hem; en zij sloegen Gedalia, Of, omdat zij Gedalia deze zijn hoogheid benijdden; òf omdat zij den koning van Babel haatten; òf om beide oorzaken. dat hij stierf; mitsgaders de Joden en de Chaldeen, die met hem te Mizpa waren.
26. Toen maakte zich al het volk op, van de minste tot den meeste, en de oversten der heiren, en kwamen in Egypte; want zij vreesden voor de Chaldeen.
27. Het geschiedde daarna in het zeven en dertigste jaar der wegvoering van Jojachin, den koning van Juda, in de twaalfde maand, op den zeven en twintigsten der maand, dat Evilmerodach, De zoon van Nebukadnezar, die zijn vader in de monarchie gevolgd is, en heeft geregeerd omtrent acht en twintig jaren. Sommigen menen dat hij enige kennis gehad heeft van den waren God, en daarom van de ongelovigen is genaamd geweest *Evilmerodach,* dat is, de zotte Merodach. de koning van Babel, in het jaar, als hij koning werd, het hoofd van Jojachin, den koning van Juda, uit het gevangenhuis, *Hebreeuws, uit het huis des bedwangs, of besluiting;* dat is zonder twijfel geschied, eensdeels uit medelijden met zijn ouderdom en zeer langdurige gevangenis, anderdeels uit aanmerking dat hij zich gewillig in de handen van Nebukadnezar had overgegeven. Zie boven, 2 Kon. 24:12. verhief.
28. En hij sprak vriendelijk met hem, *Hebreeuws, hij sprak goede dingen.* Zie 1 Kon. 12:7, en Jer. 12:6. en stelde zijn stoel boven den stoel der koningen, die bij hem te Babel waren.
29. En hij veranderde de klederen Te weten, die hij placht te gebruiken in de gevangenis. Vergelijk hiermede Gen. 41:14, en de aantekening daarop. zijner gevangenis, en hij at geduriglijk brood voor zijn aangezicht, al de dagen zijns levens.
30. En aangaande zijn tering, Te weten, van de tering en onderhouding van Jojachins huisgezin. Want van de tering en lijfkost, Jojachins persoon aangaande, is in 2 Kon. 25:29 gesproken. Anders, *want zijn tering was een gedurige tering, hem van den koning gegeven.* een gedurige tering werd hem van den koning gegeven, elk dagelijks Dat is, zoveel als voor elken dag verordineerd was. Zie gelijke manier van spreken Exod. 5:13; Lev. 23:37; 1 Kon. 8:59. bestemde deel op zijn dag, al de dagen zijns levens.